

აშშ-ის რესპუბლიკური პარტიის სენატორობის კანდიდატი და პრეზიდენტი დონალდ ტრამპის საარჩევნო კამპანიის გუნდის წევრი **ჰიმბერლი ლოშე**: მე აუცილებლად დავესწრები საქართველოში დაანონსებულ „მსოფლიო მშვიდობის ფორუმს“, ასევე ჩვენ შეგვიძლია მოვიწვიოთ ჩემი ევროპარლამენტარი კოლეგებიც.

პრეზიდენტი დონალდ ტრამპი მსოფლიოს სხვა ლიდერებთან ერთად გამოცხადდება მშვიდობის ფორუმის ერთ-ერთ მთავარ საპატიო სტუმრად!..

მსოფლიო მშვიდობის ფორუმი საქართველოში

ბესო შენგელია, გამომგონებელი, მწერალი, ეკონომისტი:
1) უნიკალური წიგნები, რომელიც ბავშვებს აყვარებს კითხვას და შეიცავს ქართული კულტურის და მსოფლიო მშვიდობის მნიშვნელოვან ელემენტებს.
57-ზე მეტი ქვეყნის ოჯახებიდან 100-პროცენტითი დადებითი გამოხმაურება: ბავშვთა ასაკი 1-14;
2) საქართველოში დავაინიცირეთ ყოველწლიური „მსოფლიო მშვიდობის ფორუმი“ (2025 წლიდან).

ესპანეთის პრემიერ-მინისტრი პედრო სანჩესი: შეგვატყობინეთ ფორუმის ზუსტი თარიღის შესახებ!

იხ. მე-4 გვ.

ნობელის მშვიდობის პრემიის კანდიდატი – ბესო შენგელია

ავისტოს ორმა დასკვნის მოხადავა ცალიაჰინის ევროკავშირმა დაუკვე-
თა და შვიცარეალი დივლომატი
ოტან დაკავშირებულ მტკიცებულე-
გებს სწორედ ამ უბალეისი მანდატით
ავროგვად. აღნიშნულ მტკიცებულე-
გებზე დაფუძნებულ ერთიან დასკვნას
დაეთანხმენ როგორც რუსეთი, ისე
საქართველოს გაზიხდელი ხელისუ-
ფლება, რითაც დასკვნაში მოცემული
ფაქტების უფუარომა ორთვე მხარემ
დაადასტურა, – ამის შესახებ „ქართული
ოცნების“ პოლიტიკური საბჭოს მიერ
გაერეცელებულ განცხადებებშია ნათქვამი.

„9 აგვისტოს, „რადიო თავისუფლების“
ქართულმა ბიურომ გამოაქვეყნა ინტერვიუ,
რომელიც ურნალისტმა ვაჟა თავგერიძემ
2008 წლის აგვისტოს ომის შემსწავლელი
საერთაშორისო საგამოძიებო კომისიის ხელმძ-
ღეანელოთან, ჰაიდი ტალიაგინისთან ჩანერა.

ტალიაგინის დასკვნა „ნაციონალური მოძ-
რაობისთვის“ განაჩენის ტოლფასი დოკუმენტია.
თუმცა, ურნალისტის კითხვებიდან და პოზი-
ციონირებიდან იმთავითვე ცხადი გახდა, რომ
საქართველოს მოქმედი ხელისუფლებისადმი
მტრულად განწყობილ და კრემსითი „ნაციო-
ნალური მოძრაობის“ მხარდამჭერ მედიას არა
ამ დასკვნის საზოგადოებისთვის გახსენების
სურვილი, არამედ სრულიად საპირისპირო
მიზანი ამოძრავებდა. „რადიო თავისუფლების“
სურდა, ჰაიდი ტალიაგინისგან მიეღო ახალი,
განსხვავებული პოზიცია აგვისტოს ომის შესახებ,
რაც ნლოების წინ დაწერილ უმძიმეს დასკვნას
გააფერმკრთალებდა. თუმცა, ეს მცდელობა
ნარუმატყმელი გამოდგა. ვიარკვა, რომ ტალია-
გინის პოზიცია ნლოების შემდეგაც უცვლელია
და მან ურნალისტის ყველა მცდელობა,
„ნაციონალური მოძრაობის“ მიერ 16 წლის
წინ ჩადენილი მოლაღატეობრივი ქმედებები
როგორმე გაუმართლებინა, არგუმენტირებული
მსჯელობით გააბათილა.

რუსეთის მიერ დოკუმენტზე დათანხმება
სრულიად გასაგებია, რადგან დასკვნაში რუსეთის
სამხედრო ინტერვენცია ქართული მხარის მიერ
დამწყებულ შეიარაღებულ დაპირისპირებაზე პა-
სუხად შეუასდა. მეტიც, დოკუმენტში აღნიშნულია,
რომ რუსეთს ჰქონდა სამართლებრივი უფლება
შემოსულიყო საქართველოს ტერიტორიაზე.
ის, რომ რუსეთის სამხედრო ინტერვენციის
სამართლებრივი საფუძველი სააკაშვილის
ქმედებებმა შეუქმნა, ტალიაგინიმ „რადიო
თავისუფლებისთვის“ მიცემულ ინტერვიუშიც
მკაფიოდ გაიმეორა. მეტიც, ტალიაგინიმ ხაზ-
გასმით აღნიშნა, რომ რუსეთს საქართველოში
შემოსულის საგანგებო ლეგიტიმაცია სამშვიდობო
ძალებზე თავდასხმამ მიანიჭა, რომლებიც
ცხინვალის რეგიონში ქართული მხარის მიერ
დადასტურებული მანდატით მოქმედებდნენ. ეს
გარემოება სწორედ ტალიაგინის ბოლო ინტერ-
ვიუდან გახდა აქტუალური, რადგან ამ საკითხზე
აქამდე ყურადღება არცერთ შემთვასებელს არ
გაუმხავილებია.

**რუსეთის პოზიციისგან
განსხვავებით, სააკაშვილის
ხელისუფლების მხარეებს
არავითარი ახსნა არა
აქვს. ტალიაგინის დასკვნის
თანახმად, საქართველოს
გაშიდებლა ხელისუფლებამ
7 აპრილს განასორცილა
მანიკრავული შეიარაღებული
თავდასხმა ცხინვალზე. ამით,
მან რუსეთის ფედერაციას
შეჰქმნა საქართველოში
შეშორების სამართლებრივი
საფუძველი, რითაც
რუსეთმა ისარგებლა კიდეც
და სააკაშვილს სამხედრო**

**ქართველი საზოგადოების უდიდეს ნაწილს სააკაშვილის
აღკვეთვით დასაშინებლად ეპარება აქვი. თუმცა,
ფაქტია, რომ 2008 წლის აპრილში სააკაშვილის
ავანტიურისტული მხარეები არა მისი ფსიქიკური
გაუწონესწორებლობის, არამედ ბარადან დაკვეთილი
და კარგად დაგეგმილი ღალატის შედეგი იყო.**

ავანტიურისტული ნაგებულადი ბოლოებდა გაშიგვლდა!

**„ქართული ოცნების“
პოლიტსაბჭო: კრახითი
„ნაციონალური მოძრაობა“
ახსნადავს, რომ 2008 წლის
ომის დაწყების საკითხზე
საუბარი დანახულია,
ამ ფონზე, არ შეიქლება
არ გავიხსნოთ, რომ
ომის დაწყება მათ ჯარ
ევროსაბჭოს რეკომენდის
ხელმოწერით, შემდეგ
ტალიაგინის დასკვნაზე
დათანხმებით აღიარეს**

ცხადია, სააკაშვილის გეგმები 2004 წლი-
დან მარტივად იმიფრებოდა და რუსეთის
ხელისუფლებას ეს მხედველობიდან არ
გაუშვია. თუმცა, ოთხწლიანი განწყვეტელი
პროფოკაციების მიუხედავად, საქართველოში
შემოსვლის სამართლებრივი საფუძველი
რუსეთს შექმნილი არ ჰქონდა და ისიც ომს
არ იწყებდა. ამის გამო, სისრულეში ვერ
მოდიოდა გეგმის მთავარი ნაწილი – „ნაცი-
ონალური მოძრაობის“ რუსული ჯარი საქართველოში
ვერ შემოქცავდა.

საკაშვილი და მისი მფარველები ხედ-
ვოდნენ, რომ საჭირო იყო მეგრად უფრო
აგრესიული და მასშტაბური ქმედებები მიზნის
მისაღწევად. ტალიაგინის დასკვნის მიხედვით,
ამგვარი მომენტი სააკაშვილის ხელისუფლებამ
2008 წლის 7 აგვისტოს შექმნა, როდესაც ცხ-
ინვალზე განხორციელებული საარტილერიო
შეტევის შედეგად, რუსეთს ხელ-ფეხი გაეხსნა
და რუსული ჯარი საქართველოში შემოვიდა.
საზოგადოების კიდევ ერთხელ შეგახსენებთ,
რომ ამ ფაქტობრივ მოცემულობას აღიარებს
თავად „ნაციონალური მოძრაობა“, რომელმაც
ჯერ ევროსაბჭოს საპარლამენტო ასამბლეის
რეზოლუციას მოახწერა ხელი, ხოლო შემდეგ
ტალიაგინის დასკვნას დაეთანხმა.

ქართველი საზოგადოების უდიდეს ნაწილს
საკაშვილის აღკვეთვით სამართლიანად
ეპარება ეჭვი. თუმცა, ფაქტია, რომ 2008 წლის
აგვისტოში სააკაშვილის ავანტიურისტული
ქმედებებმა არა მისი ფსიქიკური გაუწონესწ-
ნორებლობის, არამედ გარედან დაკვეთილი
და კარგად დაგეგმილი ღალატის შედეგი იყო.

გვაქვს მოცემულობა, როდესაც არსებობს
ყოფილი ხელისუფლება, რომელსაც აღი-
არებული აქვს 2008 წლის ომის დაწყება, ანუ
საკუთარი ქვეყნისა და ხალხის წინაშე ღალატის
ჩადენა და ამ პოლიტიკურ ძალას კვლავაც
ხელისუფლებაში დაბრუნების სურვილი ამოძ-
რავებს. მიგვაჩნია, რომ ასეთ პირობებში,
კრემსითი „ნაციონალური მოძრაობის“ მიერ
ჩადენილი დანაშაულის სამართლებრივი
შეუფასებლობა დანაშაულის ტოლფასია.
დღეს, როდესაც პადასა და სტრასბურგში
სამართალწარმოება დასრულებულია, მინიშ-
ნებებით საუბრის დრო აღარ არის. დადგა
დრო, დამნაშავეებმა კონსტიტუციისა და
კანონის მოვლი სიმკაცრით ავონ პასუხი.

გემოაღნიშნული ფაქტობრივი გარემოე-
ბების გათვალისწინებით, საქართველოში
გრძელვადიანი მშვიდობისა და სტაბილუ-
რობის დასამყარებლად, სასიცოცხლოდ
მნიშვნელოვანია, წარიმართოს საჯარო
სამართლებრივი პროცესი და საზოგადოებამ
ერთხელ და სამუდამოდ გაიგოს, ვინ ჩადინა
უმძიმესი მოლაღატეობრივი დანაშაული ჩვენი
ქვეყნისა და ხალხის წინაშე“.

**ოპარასიის წარმოება
დაიწყო, რასაც საქართველოს
ბარიტორიების ოკუპაცია
მოჰყვა. სააკაშვილის
რეჟიმის მიერ აგვარი
მტკიცებულეებისა და
დასკვნების შემსველ
დოკუმენტზე დათანხმება
სრული სისხადით
ადასტურავს, რომ ამ
აღამიანებამ ჯარ შესაბამისი
მტკიცებულეების შექმნით
და შემდეგ დასკვნის
დადასტურებით, ჩაიღინეს
შეიქმნა ღალატი საქართველოში
მთავრისა და ხალხის წინაშე.**

ომის დასრულებიდან მალევე, სააკაშ-
ვილი, ლომია, ყურაშვილი, გოგავა და
სხვები დაუფარავად აცხადებდნენ, რომ
საქართველოს მამინდელი ხელისუფლებამ
მიიღო გადაწყვეტილება ცხინვალის რე-
გიონში კონსტიტუციური წესრიგის აღდგენის
თაობაზე. 7-8 აგვისტოს სააკაშვილი და მისი
რეჟიმის პროპაგანდისტული მედია აქტიურად
აგრეცელებდნენ ინფორმაციას შეტევის ოპ-
ერაციის წარმატებით მიმდინარეობის, ერთმან-
ეთის მიყოლებით დასახლებული პუნქტების

აღების შესახებ და ადასტურებდნენ რუსული
მხარის ჩარეულობას საომარ მოქმედებებში.

ცხადია, გემოაღნიშნულ ქმედებებზე რუსე-
თის პასუხი სააკაშვილს კარგად უნდა ჰქონდა
გაზრებული და ამდენად, უნდა დაეასკვნათ,
რომ ეს ყველაფერი წინასწარ განსაზღვრული
გეგმის ნაწილი იყო. სააკაშვილმა შეგნებულად
გაკეთა ყველაფერი იმისათვის, რომ ერთი
წლით ადრე საქართველოდან გასული რუსული
ჯარი საქართველოში შემოებრუნებინა.

კრემსითი „ნაციონალური მოძრაობა“
აცხადებს, რომ 2008 წლის ომის დაწყების
საკითხზე საუბარი დანაშაულია და ის ტაბუ-
დადებულ თემად უნდა დარჩეს. ამ ფონზე, არ
შეიძლება არ გავიხსენოთ, რომ 2008 წლის
აგვისტოს ომის დაწყება მათ ჯერ ევროსაბჭოს
რეზოლუციის ხელმოწერით, ხოლო შემდეგ
ტალიაგინის დასკვნაზე დათანხმებით აღიარეს,
ხოლო რუსეთის სამხედრო ინტერვენცია სა-
პასუხოდ და სამართლებრივად დასაბუთებულ
ქმედებად გამოაცხადეს.

„რადიო თავისუფლების“ ინტერვიუს ჰაიდი
ტალიაგინისთან ერთვის პუტინის ინტერვიუ,
რომელიც აცხადებს, რომ მონონებული და
დამტკიცებული „ქართული ოპერაციის“ გეგმა
ჯერ კიდევ 2007 წელს არსებობდა. თუმცა,
ურნალისტის ეს მცდელობა, სააკაშვილის
მიერ ჩადენილ მოლაღატეობრივ დანაშაულს
გამართლებდა მოუქმნოს, სრულიად უსუსურია.
შეგახსენებთ, რომ ორივე კონფლიქტურ რე-
გიონში პროფოკაციების სერია სააკაშვილის
ხელისუფლებაში მოსვლიდან რამდენიმე
კვირაში დაიწყო, რაც როგორც რუსულ, ისე
ქართულ მედიაში აქტიურად შექმდებოდა.
2004-2008 წლებში, რამდენიმე ათეულ ინცი-
დენტს, მათ შორის ინტენსიურ შეიარაღებულ
დაპირისპირებებს ჰქონდა ადგილი. აღნიშნულის
კვალდაკვალ, საქართველოს ხელისუფლების
უბალღესი თანამდებობების პირები, მათ შორის
მამინდელი პრემიერენტი და თავდაცვის მინის-
ტრები აქტიურად აკეთებდნენ მილიტარისტულ
განცხადებებს, რითაც ცეცხლზე ნავთს ასხამდნენ
და ესკალაციას ხელოვნურად ადვილებდნენ.

მსოფლიო მშვიდობის ფორუმი საქართველოში

ნობელის მშვიდობის პრემიამ შესაძლოა, საქართველომდეც მოაღწიოს!

ჩვენ შორის ნობელის მშვიდობის პრემიის ნომინანტი ახალგაზრდა ქართველი კაცი ცხოვრობს. ესაა მესო შენგელია, დაბადებული 1993 წელს. ნობელის პრემიის ნომინანტობა იმისთვის ერგო, რომ პლანეტას უძღვნა მსოფლიო ენებზე მორგებული, ადრეული ასაკის ბავშვების უახლესი საგანმანათლებლო მეთოდი, რომელიც ამენებს ბავშვურ მოგონებათა ზოგადსაკუთრებელი სამყაროს და ერთმანეთთან ამეგობრებს მომავალ თაობებს, ეროვნების, რელიგიის, იდეოლოგიისა თუ სხვა კულტურულ განსხვავებათა მიუხედავად. მესოს ყველგან იწვევენ სასაზღვროდ, მაგრამ ჯერ მანაც არაა მისი ამბავი მოდებული ქვეყანას ისე, რომ მთელმა საქართველომ და მთელმა მსოფლიომ იცოდეს, რა ხდება მის თავს და როგორ. არადა, მართლა სალაპარაკო ამბავია!

ეს სიმპათიური და ტანსრული ქართველი ბიჭი კეთილ საქმეთა კეთების ენთუზიასტით დღეს, თუმცა, გამომგონებლობის ნიჭის, შესაბამისი წიგნიერებისა და სიახლისადმი მისი მუდმივი სწრაფვის გარეშე ვერაფერ სიკეთეს ვერ დათესდა.

მესო რაგბის თამაშობდა საქართველოს ჭაბუკთა ნაკრებში, მაგრამ ჯანმრთელობამ უშტყუნა, თურმე, და 19 წლისას, თავი დაუწვდებია სპორტისთვის, მაგრამ ცხოვრებასთან ჭიდილი ჩვეული მონდომებით განაგრძო: მოიგერა მხრებზე ზურგჩანთა და გაუდგა გზას თბილისიდან ყაზბეგისკენ, სადაც ამ გამოუსწორებელმა ოპტიმისტმა პირველი სარაგბო გუნდი ჩამოაყალიბა. რაიონის მთელი ახალგაზრდობა მალე მის მეგობრად იქცა. ეს კიდევ არააფერი! მესო შენგელიამ ინგლისური ენის და მათემატიკის არაფორმალური საგანმანათლებლო კლასები შექმნა. ყველაფერი უფასოდ! ფულზე არასოდეს არ ჰქონია ლაპარაკი. ერთი თეთრი არ უთხოვია არავისთვის. მიმტანად მუშაობდა **Kazbegi Rooms Hotel**-ში. სარჩო-სამადებელიც გაიჩინა და გოგო-ბიჭების სასწავლო წრეებსაც მიხედა. ყოველდღიური ცხოვრების კომფორტი სულ არ აწუხებდა. ერთხელ ტელევიზორზე გაუდგინდა მესოს ამბავი და „იმედის გმირების“ 2013 წლის გამარჯვებულად გახდა. 2015 წელს რაგბის მსოფლიო ფედერაციამ დოკუმენტური ფილმი შექმნა მესოზე, რომელიც 50 ქვეყანაში აჩვენეს. ერთი სიტყვით, მისი სახელი ნელ-ნელა გავრცელდა. ამასობაში მესო დროს არ კარგავდა. სამსახურ-ჯავახეთის ულამაზეს ადიგენის რაიონში სპორტული და კულტურული ცენტრის მშენებლობაზე იზრუნა, სადაც ევროპისა და მსოფლიო შეჯიბრებებში გამარჯვებული ახალგაზრდები ვარჯიშობენ დღესაც.

მის შემდეგ მოუხვედრებოდა და დაუღალავა მესო შენგელიამ თავისი უნიკალური საგანმანათლებლო პროექტის განხორციელება დაიწყო საბავშვო განათლების მეთოდოლოგიის სფეროში – www.KinderBubu.com, რომელიც სამიდან თორმეტ წლამდე ასაკის ბავშვებზეა გათვლილი.

ესაა სათავგადასავლო ფოტოალბომი – პერსონალური (დასურათებული) სამოტივაციო წიგნები და ანბანის შემსწავლელი უნიკალური, პერსონალური, მეთოდური წიგნი. (მაგ: თქვენი ახლომეტი ბავშვისთვის პერსონალურად იკინძება წიგნი. წიგნი თქვენი ბავშვის სურათებია. თქვენი ბავშვი თვითონ ხდება თავგადასავლის მონაწილე გმირი).

ეს მეთოდი ბავშვებს აყვარებს წიგნს და კითხვას, ამოგზავრებს საქართველოში,

ყაზბეგი მშვიდობის ფორუმის პრემიის ლოკანია...

უქმნის ბავშვობის საერთო მოგონებებს და ასევე, მსოფლიოს ბავშვთა მშვიდობიანი გაერთიანება-დამეგობრებისკენ მოუწოდებს.

(მეცნიერულად დამტკიცებულია, თუ ბავშვებს (აღამიანებს) აქვთ ბავშვობის საერთო დადებითი მოგონებები – ეს ერთ-ერთი მთავარი წინაპირობაა, რომ ბავშვები გახდებიან განუყრელი მეგობრები, შესაბამისად, მშვიდობის ხელს შეუწყობენ!)

ამას მოჰყვა რამდენიმე სატელევიზიო შოუ და სტატიები ჟურნალ-გაზეთებში.

ახლა უკვე, ჩვენი საზოგადოების სასარგებლოდ, მესო შენგელიას სრულიად დამოუკიდებელი მოქმედების დრო დადგა, რამაც მისი შემოქმედების არეალის ზრდის გარდუვალობა გამოიწვია და, რაც მთავარია, არა მხოლოდ ამ ქვეყნის ფარგლებში. შეიძლება, მისი იღბალი იყო და იმიტომ, მაგრამ ფაქტი ფაქტად რჩება – მესოს თავისი ნიჭის, გონიერებისა და გამოცდილების დაბანდების ახალი შესაძლებლობა მისცა ცხოვრებამ: კომპანიამ სახელწოდებით **Blue Origin**, რომელიც **Amazon**-ის ცნობილ მფლობელს **Jeff Bezos**-ს ეკუთვნის, მესო შენგელიასთან სიმბოლური თანამშრომლობის სურვილი და მზადყოფნა გამოთქვა.

მესო შენგელია არა უბრალოდ ჩვენი თანამოქალაქეა. ის, როგორც მასწავლებელი, მწერალი, გამოგონებელი, მკვლევარი, ეკონომისტი, ლინგვისტი და მშვიდობისთვის თავდადებული მებრძოლი, ამჟამად ორ დიდ საქმეზე მუშაობს: პირველი ესაა საგანმანათლებლო პროექტი, რომელიც მსოფლიოში მშვიდობის განმტკიცების იდეას ეძღვნება და, მეორე – ყოველწლიური საერთაშორისო საოჯახო ფესტივალი, რომელიც 2025 წელს გაიხსნება დევიზით – „მსოფლიო მშვიდობის ფორუმი საქართველოში“ და რომელიც გამსჭვალულია ნობელის მშვიდობის პრე-

მიის სტატუსის სიმბოლოებით. რაც არ უნდა გასაკვირი იყოს, ერთობ საინტერესოა, რომ დონალდ ტრამპის გუნდის წევრებმა ამ შეკრებებში მონაწილეობის სურვილი გამოთქვეს, როგორც ლონისძიების საპატიო სტუმრებმა, ხოლო თვითონ პრეზიდენტი დონალდ ტრამპი გამოცხადდება ერთ-ერთ მთავარ საპატიო სტუმრად მსოფლიოს სხვა ლიდერებთან ერთად.

ასევე, მესომ შეძლო და მშვიდობის ქართულ ინიციატივას საპატიო სტუმრის სტატუსით შემოეერთებინა გერმანიის მშვიდობის ელჩები, ესპანეთის მთავრობა, ინდოეთის, საქართველოს მეგობრული ქვეყნების და ევროპის ავტორიტეტული ინსტიტუციები.

* * *

რა ვიხი, ძალიან ბევრი ხომ არაა-მეთქი ამდენი ამბავი ერთი ახალგაზრდა, 31 წლის კაცისთვის, თან, მხოლოდ ბოლო რამდენიმე წლის მოღვაწეობის შედეგად? მაგრამ მესო

შენგელიამ ზუსტად იცის, რას აკეთებს და რისთვის. ნობელის მშვიდობის პრემიის ნომინანტობა მისაღებად სულაც არ არის მისთვის თვითმიზანი. ის მხოლოდ მშვიდობისთვის ბრძოლისა და სხვა კეთილ საქმეთა კეთების სტიმულია სამყაროში არსებულ ზოროტეზობა წინააღმდეგ, თუნდაც, იმ ომების ფონზე, რომელიც ახლა უკრაინასა და ისრაელში მძვინვარებს, ტაივანის ირგვლივ დაგროვილ შიშსა და საფრთხეს რომ თავი დაეხანებოთ.

სამყაროს ნამდვილად სჭირდება მესო შენგელიასნაირი შეგნებული ჭაბუკები და ქალიშვილები. მესო სულით, გულით და გარეგნობით სუფთა ქართველია. თავისი შემოქმედებითა და სამყაროს მიმართ თავისი განწყობით კი, ჭეშმარიტი ინტერნაციონალისტი. ნეტა, ყველაფერში გაუმართლოს ამ შესანიშნავ ჩვენებურ ბიჭს!

მესო შენგელია სულ მოძრაობაშია. ნამით ვერ ნახავ ტყუილად გაჩერებულს. ვერ გამოვიდა, როგორ ახერხებს კავშირს მთელ მსოფლიოსთან, თან, ასე სწრაფად და ნაყოფიერად. ამასწინათ, გავიგე, რომ ამერიკაში, ვირჯინიის შტატში გაუჩენია დიდი მეგობარი – ამერიკის შეერთებული შტატების სენატორობის რესპუბლიკელი კანდიდატი **Kimberly Lowe** (კიმბერ ლოვი), რომელიც მშვიდობის მსოფლიო ფორუმზე მოუწვევია საქართველოში. ცნობილმა ამერიკელმა პოლიტიკოსმა მონწილეობა მიიღო და მესოსთანაც ინტენსიურ დიალოგში შევიდა ამ და სხვა თემებზე. იღბლად, მეც მომიყვანა ინტერვიუს აღების შესაძლებლობა მომავალი სენატორისგან, რომელშიც მან ხაზგასმით აღნიშნა, რომ ოჯახი უმნიშვნელოვანეს ფასეულობად რჩება ჩვენს გადასხვაფერებულ დროშიც კი არა მხოლოდ ამერიკაში, არამედ მთელ მსოფლიოში. გლობალისტები ოჯახური და რელიგიური გრძობების ამოძიკვას ცდილობენ. მშვიდობა ყურის ძირშია და ჩვენ მას უნდა ჩავვჭიდოთ ერთა შორის თანამშრომლობით. სწორედ ამაზე მუშაობს საქართველოში ახლახან დარეგისტრირებული არასამთავრობო ორგანიზაცია სახელწოდებით – „მსოფლიო მშვიდობის ფორუმი საქართველოში“.

და მართლაც, ეს ახალი საზოგადოებრივი ძალა, რომელსაც ნობელის მშვიდობის პრემიის 2024 წლის ქართველი ნომინანტი მესო შენგელია ხელმძღვანელობს, მონდომებულია აღამიანებს შესაძლებლობა მისცეს, მშვიდობიანად იცხოვრონ და იღვანონ. ამ საქმით საქართველოში შეიქმნება მსოფლიო მშვიდობის ინსტიტუცია, რომელსაც უკვე აქვს საერთაშორისო და ადგილობრივი მხარდაჭერა.

მესო დღე და ღამე შრომობს თავდაუზოგავად და ყოველგვარი სარგებლობის გარეშე, რათა სამყაროს ამცნოს, რომ მისი სანუგეშო საქართველო ის ქვეყანაა, რომელიც თავდადებით იბრძვის მშვიდობის მისაღწევად ჩვენს მშვენიერ პლანეტაზე.

„ყოველწლიური მსოფლიო მშვიდობის ფორუმი საქართველოში“!

ნურბაზრ ბ. რუსნადი.

გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკის“ რედაქცია და ჩვენი საერთაშორისო მიმომხილველი, გამოცემილი ქართველი ჟურნალისტი ნურბაზრ რუსნადი ერთხელ გვჩვენა მხარს დღევანდელ ადუღებულ მსოფლიოში მშვიდობის დაგვიდრებისთვის დაუცხროვალ მებრძოლს, ახალგაზრდა მეცნიერს და მწერალს მესო შენგელიას და თხოვნით მივმართეთ ქვეყნის ხელისუფალთ: დავეხმარეთ ამ ახალ ქართველს, უნივერსალური აზროვნების 31 წლის ახალგაზრდას, მოვაპალ წელს საქართველოში დაუბრკოლებლად ჩაატაროს მსოფლიო მშვიდობის ფორუმი!

მასთან დაკავშირება შეგიძლიათ – besarionshengelia@gmail.com
ტელ: 551 02 11 60

ქართველი ალ კუპონს – რომან გოცირიძის შორივი ცუდლები

რომან გოცირიძე ავისმომას-ნავემელ პროვოკატორს არ იშურებს. ამჯერად უმუშევრობას, ქვეყნის დასუსტებას და ეკონომიკის ჩამოშლას აანონსებს, რასაც იმით ხსნის, რომ დახმარება შეგვიჩერა ევროკავშირში, ახლა უკვე ამერიკამ და, ღომინოს პრინციპით, ამ რიტმს სხვა ქვეყნებიც აწყვენიან.

„დახმარება შეგვიჩერა ევროკავშირში, გერმანიამ, დანიამ, აშშ-მ და ეს უკვე ღომინოს პრინციპის სახეს იღებს. მოელი დემოკრატიული სამყარო, ფაქტობრივად, შეაჩერებს საქართველოსთან ურთიერთობებს ფინანსური კუთხით და ამას მოჰყვება კატასტროფული შედეგები“, – აცხადებს „ევროპტიმისტების“ დეპუტატი რომან გოცირიძე. მისივე თქმით, თუ „ქართული ოცნება“ დარჩება ხელისუფლებაში, საქართველო მოექცევა სრულ საერთაშორისო იზოლაციაში, რაც 90-იან წლებში დაბრუნებას ნიშნავს.

ზოგადად, 90-იანი წლებით აპელირება რომან გოცირიძის საყვარელი თემაა. უფრო ადრე ის პროვინციურად, რომ რუსეთი 90-იანი წლების დონეზე ჩამოიშლებოდა, მაგრამ ასე არ მოხდა. სამაგიეროდ, 90-იანი წლები რომან გოცირიძის სახელთან განუყოფელია, როცა მისი ინიციატივით დევალვირებული ფულის ერთეულად უდღეური კუპონი გამოჩნდა, რომელიც პიპერინფლაციის ქვეშ ექცეოდა, რის შემდეგაც გოცირიძეს ალ კუპონე შეარქვეს.

მართლაც, უცხოეთის დახმარებაზე თუ არა დამოკიდებული ჩვენი ეკონომიკა? მართვის სტრატეგიული ინსტიტუტის ხელმძღვანელი პეტრე მამრაცე მიიჩნევს, რომ ეს არის რომან გოცირიძის მორიგი და სრულიად სამარცხვინო დემინფორმაცია და გოცირიძემ უნდა გაისვენოს ის დრო, როდესაც მას თაღლითობის გამო ალ კუპონეს ეძახდნენ. „ამასთან დაკავშირებით მახსენდება ერთი ფაქტი, როდესაც ირაკლი ღარიბაშვილის პერიოდში საქართველოს ხელისუფლებამ დაიწყო კაზინოების მუშაობის რეგულაცია, მაშინ პირველმა სწორედ რომან გოცირიძემ დაიწყო ყვირილი, ხელი არ ახლოთ კაზინოებს, საქართველოში ინვესტიცია არ შემოვაო.“

აზრით, თუ საქართველო ეკონომიკურად განვითარდება და იმ ქვეყნებთან დაიწყებს ურთიერთობას, რომლებთანაც ურთიერთობა ეკონომიკურად მომგებიანია, ძალიან კარგი იქნება. გვეყო დახმარებებითა და ვაჭრობით ფულებით არსებობა, რადგან ვინც გაძლევს ფულს, მუსიკასაც ის უკვითავს. ამიტომ უკეთესია საქართველომ პრაგმატული ეკონომიკური განვითარებისკენ აიღოს გეგმა. სწორედ ასეთი პოლიტიკა უნდა ვანარმოთ, რადგან 30 წლის განმავლობაში არცთუ ისე სახარბიელო მდგომარეობა გინდაც დემოგრაფიული, გინდაც ეკონომიკური თვალსაზრისით. ახლა, რაც სუვერენიტეტის ფენომენზე ხაზგასმა და ვინც, ცოტა წინ წავედით. ამიტომ უნდა ვიმოქმედოთ პრაგმატულად, გავეუზომავსოთ ჩვენი ურთიერთობები მშობლობებთან, რეგიონალურ ინტეგრაციაზე ვიფიქროთ. მხოლოდ ასეთი მიდგომით გამოსწორდება ეკონომიკური, პოლიტიკური, დემოგრაფიული სიტუაცია საქართველოში.

„ძალიან კარგად ვიცი ამ მიზანმიმართული დახმარებებით ვინც სარგებლობდა – არასამთავრობოები და ეს საქართველოს განვითარების ნისქვილზე ნამდვილად არ ასხამდა წყალს. პირიქით, ეს ფინანსები დესტრუქციული ქმედებების იყო გამოყენებულნი. ისიც საკითხავია, სარგებელი რამდენად იყო ჩვენთვის, როდესაც დახმარების გამცემი ქვეყნები თავად უფრო მეტად სარგებლობდნენ ამ ყველაფრით. სხვათა შორის, მიძინა ივანიშვილმა უფრო მეტი ფული დახარჯა საქართველოსთვის, ვიდრე ე.წ. უცხოელმა დონორებმა ამდენი წლის განმავლობაში. თანაც ამ ყველაფერს უწირვოდნენ ჩვენი ჯარისკაცები და საქართველოდან უდიდესი კონტრიბუცია ხორციელდებოდა. ეს გაცილებით უფრო დიდ დანაკარგი იყო ჩვენი ბიჭების სიცოცხლის ხარჯზე. მაშინ, როცა ამერიკელებს 10-15-ჯერ მეტ ხელფასს უხდიდნენ, ჩვენი ბიჭები ათას დოლარად თავს სწირავდნენ საერთაშორისო მისიებში. ვინც ცოცხალი გადარჩებოდა და სამშობლოში ბრუნდებოდა, ფსიქოლოგიური პრობლემები ჰქონდა, რადგან აუტანლად მძიმე ვითარება იყო იმ ქვეყნებში, სადაც ჩვენი ბიჭებს აგზავნიდნენ. ჩვენ ამ ურთიერთობებში, არავითარ შემთხვევაში, არ ვიყავით მოგებულნი, ჩვენ ვიყავით წაგებულნი და ძალიან კარგი იქნება, თუკი ამიერიდან მაინც ცოტა პრაგმატულად ვიანგროვებთ“, – აღნიშნა თამარ კვიციანიძე.

რომან გოცირიძე რატომღაც გვიმტკიცებს, კაზინოების საკითხი თუ დარეგულირდებოდა და გადასახდს თუ გადაიხდიდნენ, თურმე ამით ინვესტიციას დაგვკარგავდით. ამ დროს კაზინოებიდან არაფერი არ შედიოდა ჩვენს ბიუჯეტში. უბრალოდ, ეს ადამიანი აგრძელებდა იმ ტრადიციებს, რომლის მიხედვითაც, მხილებული იყო თაღლითობაში. „რომან გოცირიძის ალ კუპონეს ეძახდნენ. ასე რომ, ეს არის ალ კუპონის მორიგი დემინფორმაცია, რომ თითქოს ჩვენი ქვეყნის ეკონომიკას ჩამოშლა ემუქრება. მან პასუხი უნდა აგოს ამ ტყუილებზე, ისევე, როგორც უნდა აგოს პასუხი მამუკა ხაზარაძემ იმ ტყუილების გამო, რაც ილაპარაკა ანაკლიასთან დაკავშირებით“, – დასძინა პეტრე მამრაცემ. პოლიტიკის მენეჯერებთან დოქტორ, პროფესორ **თამარ კვიციანიძე**

მანანა ნოზაძე

ირანმა უარყო დასავლეთის მოწოდებები

ირანმა, რომელიც შამასის მთავარი მხარდამჭერია, ისრაელს დასდო ბრალი შამასის ლიდერის მკვლელობაში და პირობა დადო, რომ შურს იძიებს, რამაც გააჩინა რეგიონში უფრო ფართო ომის შესაძლებლობის შიში. ირანის საგარეო საქმეთა მინისტრმა ნასერ ქანანიმ განაცხადა, „ირანმა უარყო დასავლეთის მოწოდებები, უკან წაიღოს ისრაელის მიმართ შეჭრა, რომელიც მან გამოთქვა პალესტინური რადიკალური დაჯგუფება შამასის ლიდერის ისმაილ შანის მოკვლის საპასუხოდ (შამასი აშშ-სა და ევროკავშირში ტერორისტულ ორგანიზაციად არის აღიარებული).“

ირანმა, რომელიც შამასის მთავარი მხარდამჭერია, ისრაელს დასდო ბრალი შამასის ლიდერის მკვლელობაში და პირობა დადო, რომ შურს იძიებს, რამაც გააჩინა რეგიონში უფრო ფართო ომის შესაძლებლობის შიში. ირანის საგარეო საქმეთა მინისტრმა ნასერ ქანანიმ განაცხადა, „ირანმა უარყო დასავლეთის მოწოდებები, უკან წაიღოს ისრაელის მიმართ შეჭრა, რომელიც მან გამოთქვა პალესტინური რადიკალური დაჯგუფება შამასის ლიდერის ისმაილ შანის მოკვლის საპასუხოდ (შამასი აშშ-სა და ევროკავშირში ტერორისტულ ორგანიზაციად არის აღიარებული).“

შანი და მისი პირადი მცველი 31 ივლისს მოკლეს თეირანში, როცა ის პრეზიდენტ მასუდ ფეჰრეზიანის ინაუგურაციაზე დასასწრებად იყო ჩასული ირანის დედაქალაქში. ისრაელს არ უღიარებია და არც უარუყვია შანის მოკვლასთან კავშირი.

რომ ირანის მიმართ „ასეთი თხოვნა მოკლებულია პოლიტიკურ ლოგიკას, ეწინააღმდეგება საერთაშორისო სამართლის პრინციპებსა და წესებს და წარმოადგენს საჭარო და პრაქტიკულ მხარდაჭერას“ ისრაელის მიმართ.

მედიაცი: ქივი დამსახურებულს სსჯელს მიიღებს...

ქივის რეჟიმი დამსახურებულს სსჯელს მიიღებს კურსკის ოლქის ტერიტორიაზე განხორციელებული ტერაქტის გამო, – ამის შესახებ რუსეთის უშიშროების საბჭოს თავმჯდომარის მოადგილემ დიმიტრი მედვედევმა განაცხადა. მედვედევმა უკრაინისთვის სხვადასხვა სახის სასჯელი დააანონსა. „უკრაინის ხელისუფლება აუცილებლად დაისჯება დამსახურებული სასჯელით იმის გამო, რაც გააკეთა. ეს არის სასჯელი, რომელიც გულსისხმობს სხვადასხვა შედეგებს მათთვის, ვინც ტერორისტული თავდასხმა ჩაიდინა“, – განაცხადა მედვედევმა.

იაპონიაში 9-ბაღიან მიწისძვრას ელოდებიან!

იაპონიაში მეგამისძვრის გაზრდილი რისკის შესახებ გაფრთხილება გაავრცელეს. მოქალაქეებს მოუწოდებენ, შეინარჩუნონ სიფიზილი, თუმცა ხაზგასმულია, რომ გაფრთხილება არ ნიშნავს, რომ მიწისძვრა ვარაუდებულია. ეს გაფრთხილება მას შემდეგ გაავრცელდა, რაც იაპონიის კუნძულ კუსუსუს სამხრეთ ნაწილში 7,1 მაგნიტუდის მიწისძვრა დაფიქსირდა. სტიქიას მსხვერპლი და ნგრევა არ მოჰყოლია. თუმცა, ექსპერტები შემოთვალისწინებენ არიან, რადგანაც ამ მიწისძვრის ეპიცენტრი ნანკაის ღრმის სიახლოვეს, სეისმურად აქტიურ ზონაში მდებარეობდა, რომელიც იაპონიის წყნარი ოკეანის სანაპიროს გასწვრივა გადაჭიმულია. როგორც ექსპერტები აცხადებენ, არსებობს 70-80%-იანი ალბათობა, რომ უახლოეს 30 წელიწადში ნანკაის ღრმის ტერიტორიაზე მ ან 9 მაგნიტუდის მიწისძვრა მოხდეს!..

გია ვოლსკი: ეს გამაოგნებელი სიყალბეა და უბიფრობაა!

– პოლიტიკურ ველზე გვერი საოცრება ვიხილეთ და მათ შორის კონკურსი რომ ჩატარდეს, ალბათ ელისაშვილის და ხაზარაძის გავრთიანება იქნება მონინავეთა შორის, თუ არა ჩემპიონი ამ აბსურდულ ვითარებათა ანდერის დროს. ადამიანები, რომლებიც ერთმანეთს მართო კი არ ლანძღავდნენ გარკვეული

პოლიტიკური ნიშნით დაპირისპირების გამო სხვადასხვა პროგრამულ საკითხებზე, პირდაპირ ბრალს სდებდნენ ერთმანეთს, ალგო ელისაშვილი ბრალს სდებდა, რომ „თიბისი“ მანკის ხელმძღვანელობის პირობებში მამუკა ხაზარაძე იყო ჩართული დანაშაულებრივ საქმიანობაში და ხალხს ძარცვავდა „ნაცმოძრაობასთან“ ერთად. საზოგადოებაში ეს ინფორმაცია საკმაოდ მყარად არის და გვერი ამბობს, რომ ქონებების გადაფორმება სწორედაც „თიბისი“ მანკით ხდებოდა და ამ თემაზე ალგო ელისაშვილი ყოველთვის იყო ხისტი და პრინციპული.

ხაზარაძის მხრიდან ელისაშვილის მიმართ პიროვნულ თემზე არა მართო განცხადება ხდებოდა, არამედ პირდაპირ ბრალდებები გაუღერდა. საზოგადოებას ძალიან ადვილად აქვს ასარჩევი, სად არის სიყალბე, სად სიმართლე და რას უქადის ასეთი გავრთიანება საქართველოს მომავალს, საზოგადოებას. არჩევნების დროს ეს აშკარად გამოჩნდება, მაგრამ ამ ურთიერთობის სიყალბე და უბიფრობა გამოაგნებელია...

რეპრეზენტაცია
ჯივითადაც
ნიგნა... როგორ
ყველას ნაკითხული აქვს

„ახლა, ამ წუთებში, სრულიად გაოგანებული და უსასრულოდ გადარჩევილი, ვფიქრობ რა ვქნა, რა დავწერო ახალი, ჯერაც უთქმელი, უცრემლოდ ფურცელზე გადატანილი... არადა, ხომ ყველაფერი ვთქვი, რადგან ამით ვცოცხლობ, ვცოცხლობ, ვსუნთქავ. არა, უნდა ვთქვა, რადგან 14 აგვისტოა, ჩემი შვილის, ჩემი ლაშქარის დაბადების დღე. იგი 55 წლისა გახდებოდა, რომ არა 5 წლის წინანდელი უდიდესი ტრაგედია. 14 აგვისტოა აღარასოდეს იქნება ისეთი, როგორც 5 წლის წინათ იყო, დღე, რომელიც ცხოვრებაში ყველაზე გამორჩეულად უყვარდა. არამარტო თავისი, არამედ სხვათა დაბადების დღეები, დიდი მონღომებით, განსაკუთრებულად ეზიარებოდა, რათა ყველასათვის დასამახსოვრებელი გაეხადა ეს დღე. ხუთი წელია არავისგან გამიგონია – გილოცავ, ლაშას დაბადების დღეს! – ვერაფერს მიმეძღვრა. მე კი ვულოცავდი, ვულოცავდი ცრემლით, ტკივილით, მის სურათთან, მის საფლავთან. ბოლოს გავეხვე და ვულოცავდი პრესის ფურცლებიდან, მსურდა, ყველას გაეგო ჩემი ლაშქარის დაბადების დღე. ყველას გაეგო ერთ დღეს გარდაცვლილი მამა-შვილის ტრაგიკული ისტორია, ეს ისტორია კი ხუთი წელია, არ ჩამოსულა გამთავის ფურცლებიდან. თითქმის ყველა იყო უმედიერესი დღეები, არადა ხუთი წელი გასულა, რაც დიდი მუცხიერება სამუდამო ტკივილად იქცა.

ეს უსაშინლესი ხუთი წელი, რომელიც ცხოვრების დასასრულად აღვიქვი... არავინ ელოდა ჩემს გადარჩენას, ჩემი გარდაცვალება მეუღლესთან და შვილთან ერთად გარდაუვალი იყო, მაგრამ... ისევ მეგობრებმა, შვილებმა, შვილიშვილებმა, კოლეგებმა შეძლეს ჩემი ასკეტური, ჩაკეტილი ცხოვრების და შენარჩუნება, მოქცევა ამ ქვეყნისაკენ. მათმა ყურადღებამ და რჩევებმა ამაღლდნენ კალამი და შემახსენეს, რომ მე ისევ ის ურნალისტი ვიყავი, რომელიც წლების მანძილზე ვამხნევებდი ხალხს, ვწერდი მათთვის, ვუმსუბუქებდი დარდას და ტკივილს და ეს შემეძლო. თუ შემეძლო სხვათათვის, იქნებ ჩემი ტკივილის ძლევის თავიც შეეძლოდა, ოღონდ კალამით, ისევ კალამით და ჩემი მეგობრების გვერდში დგომით, ნაქმრებითა და გამხნევებით შეეძლო – ჯერ გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკაში“, შემდეგ „ლიტერატურულ საქართველოში“, შემდეგ ტელევიზიაში და გადაწყვიტე, ყველაფერი ეს ერთ ნიგნად შემეკრა და გამომეცა, რომლის სათაურაც ჩემი უმცროსი კოლეგისა და ჩემი ლაშას მეგობრის მამუკა ვაშაკიძის ჩემივე ლაშქარის დაწერილი წერილის სათაური იქნება – „დედის მირონადქცეული ცრემლები“...

ასე იწყება წერილი, რომელიც ჩვენმა რედაქციამ ამ ორიოდე დღის წინათ მიიღო. წერილი ჩვენი კოლეგის, საქართველოს დამსახურებული პურნალისტი, ქალბატონი მერი დიხამინჯიასი. მერი დიხამინჯია წლები მუშაობდა გაზეთ „სახალხო განათლებაში“, იგი გახლავთ მეუღლე ცნობილი პურნალისტი და საზოგადო მოღვაწის ბატონი ნოდარ ჯაველიძისა და დედა – ჩვენი კოლეგის ლაშა ჯაველიძისა. ყველას ემახსოვრება ის ტრაგედია, რომელიც ჯაველიძეების ოჯახს ამ ხუთი წლის წინათ დაატყდა თავს, უძლეველმა სენმა

„დედის მირონადქცეული ცრემლები“

არ მინახავს დედა, რომელიც შვილის დაკარგვის შემდეგ ასე ურთიერთობდეს მასთან. თქვენ ნიჭიერი მწერალი ბრძანდებით და წერა თქვენთვის წამალივითაა, უნდა წეროთ და ეს დაგეხმარებათ თქვენ სიცოცხლის დაბრუნებაში...
დათო ტურაშვილი

ლაშა ჯაველია დედასთან

ნოდარ ჯაველია და მერი დიხამინჯია (ამერიკა)

ერთ დღეს გამოაცალა ამ ფუძემდებარ და უსაყვარლეს ოჯახს ორი ადამიანი, მამა-შვილი ნოდარ და ლაშა ჯაველიძეები. ხუთი გაუსაძლისი წელია, ქმარ-შვილის სურათებსა და საფლავს არ შორდება განადგურებული კოლხის ქალბატონი, ამ ორიოდე წლის წინ გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკის“ ფურცლებიდან ჩვენს გარდაცვლილ კოლეგებს ადვოკატის ბრწყინვალე დღესასწაული მიულოცვთ ზეციურ საქართველოში, ხოლო ქალბატონ მერის გამძლეობა ვუსურვებ... იმ დღიდან ცრემლით დანამულ წერილებს გვიგზავნიდა, ვაიძულებ და თავადაც „სძლია“ უდიდეს ტკივილს, შეძლო, ფურცელ-ფურცელ შეეგროვებინა ნალოლიავემი წერილები, რომლებიც წლების მანძილზე იბეჭდებოდა ქართულ პერიოდულ პრესაში – წერილები ბატონ ნოდარ ჯაველიძისა – უმესანიშნავესი პუბლიცისტიკური ჟანრის მოგონებები, ჩანახატები, მცირე პროზა, წერილები თავად

მერი დიხამინჯიასი – ინტერვიუები გასული საუკუნის ცნობილ ქართველ ადამიანებთან, მოგონებები სახელოვანი მამის, ცნობილი ექიმისა და კომპოზიტორის ოთარ დიხამინჯიას საინტერესო ცხოვრებასა და მოღვაწეობაზე. მოგონებები მის ვაჟზე, ნიჭიერ პურნალისტზე ლაშა ჯაველიძეზე და ასე, ისედაც ცრემლითა და ფიქრით, ლოცვითა და მზანებით გატარებულ ღამეებს კიდევ ერთი დატვირთვა დაემატა – წიგნი, რომელიც ქმარ-შვილის ერთ დროს შინაარსიანი და ლამაზი ცხოვრების მოგონებად იქცეოდა. წიგნი სვედიანი ეპილოგითა და პროლოგით, წიგნი, რომელიც დაგვრჩებოდა ჩვენი საყვარელი კოლეგების მოგონებად, წიგნი, რომელიც იამაყებდნენ ლაშას ქმა პაატა, მისი შვილები და შვილიშვილები, წიგნი, რომელიც გამოგზავრებდა წინა საუკუნის საქართველოს კულტურულ-საგანმანათლებლო ცხოვრებაში, წიგნი, რომელიც უსაზღვრო ტკივილითა და სიყვარულით არის დაწერილი, წიგნი, რომლის მონახაზიც და სამუშაო ვარიანტები ცნობილმა მწერალმა დათო ტურაშვილმა ნახა და ამ წერილის ეპიგრაფად გამოტანილი სიტყვებით შეაფასა. წიგნი, რომელიც, ავტორის თქმით, არ იქნებოდა, რომ არა მისი უახლოესი მეგობრები და კოლეგები, პოპულარული გაზეთების მთავარი რედაქტორები – სპარტაკ ქობულაია და ვანო ამირხანაშვილი, რომლებმაც „საქართველოს რესპუბლიკასა“ და „ლიტერატურულ საქართველოში“ ანონსად რამდენიმე გვერდი დაუთმეს.

აქვე რამდენიმე ამონარიდს მოვიყვან მომავალი წიგნიდან:
„რაც შეეხება, თუ რა ვითარება ჩემს ლაშქარს 14 აგვისტოს, დიდხანს ვიზრუნებდი, ახლა ცნობილი ადამიანების გვერდებზე ვითხოვ, თითქმის გაბრუნებულ ვაჟს ჩემს გადარჩევად მისცხონოვნი, და აი გვინაღობი მარკვისი – „ღის სიმცხლე, რათა მოგაგალო მოყვებ“. სწორედ ამ დროს გაბახანდა, ერთ-ერთ საფლავში გადამცხვამო რომ ვთქვამ, და თანაც ვამბობდი – ჩემთვის უკვე სიმცხლე აღარ ღის, უარყოფა ყველაფერი... და აი, მარკვისი, რომელმაც თითქმის პასუხი გასცა ჩემს სიმცხვამ... უცნაო ფურცელი მოვიმარჯვებ და ჩემს ლაშქარს დაგვრჩავ – იქნებ კვლავ დამრჩა რამე სათქმელი, ჩემო

გიორგი ლიას, სათქმელი დამრჩა, თუ აღწევს უფროდ შტაფან ცვაიზის ნოვლის „უცნობი ქალის წერილით“ მცხოვროვდი, ახლა მიხვდები, რომ მარკვისი უფრო მეტი ყოფილა ჩემი არსებობისთვის... ცვაიზი ცოტას მოცდის...“

ამ საგაზეთო წერილს ქვესათაურად წაუკმ-ღვარე – „რეცენზია ჯერარდამოსულ ნიგნზე, რომელიც ყველას ნაკითხული აქვს“. ყველა ნაკითხული გვაქვს ცხოვრება შეილმკვედარი დედებისა, ისინი ამ გაუსაძლის, არეულ და შეშლილ სამყაროში, ულომბელ საუკუნეში, მრავლად არიან ჩვენ გვერდით, სხვადასხვანაირი ცხოვრებით, მაგრამ ერთი საერთო ტკივილით – შვილის დაკარგვით გამოწვეული უმედიერებით. ყველა თავისებური ქმედებით ცდილობს, „განაჩენი გამოუტანოს“ ამ დიდ ტრაგედიას – აპათიურად, ხელჩაქნევით, განადგურებით, თვითგვემით, ყველაზე უარესითა კი... თვითმკვლელობით. ჩვენმა კოლეგამ ყველაფერზე ერთნაირად იფიქრა, იფიქრა ხუთი წელი, შემოიღო დაღამებული გაუთენებელი ღამეებითა და დღეებით, თავის თავში ჩაკეტვითა და ლოცვით, ქმარ-შვილის საფლავებზე მარტოდმარტო, ჩუმად გაპარვით უკუნი ღამეების თენებით, მათ სულზეთან საუბრით და... ისევ ამონარიდი დედის წერილიდან „ჩემო ლაშქარო, ყური დამიგდე –

ნუ გაბრაზდები ჩემო „პატარავ“, შენთან ვერ მოვედი, ვერ მოგვეფერე ვერ შევასრულე პირიბა ჩემი... და იცა, რატომ? უნდა ვიცხოვრო, რათა მოგვეყვ ეს ყველაფერი!

„ყველაფერი დავწერე, ვწერდი ხან ლექსად, ხან – ნოველებად, ვწერდი ხან ლოცვად, ხან – შეგონებად. რამდენჯერმე გამოვეცალ-გადავწერე ეპილოგ-პროლოგი ჩვენი წიგნისა, ვწერდი პოემად, ვწერდი პრელუდიად და... ვწერდი დღისით, ვწერდი ღამით, ვწერდი შენს სურათთან, შენს საფლავთან. გესაუბრებოდი შენ და მამაშენს, ვწერდი, ვწერდი და ვანადგურებდი, ისევ თავიდან ვწერდი, ვფიქრობდი, რაღაცას ვაკლებდი, მაგრამ მაინც ვწერდი, ვწერდი ცრემლიანი და ცრემლგამწვარი, ვწერდი, რათა თქვენთან თქვენზე დაწერილი წიგნით მოვიდე...“

აპრილის თვეა, ლაშა ჯაველიას 55 წელი შეუსრულდა, ჩვენს კოლეგას, დიდილიან და გულიან ბიჭს, ერთგულსა და ამაყს, გულმთხრობილსა და გაბანს. ვულოცავთ ზუსტი საქართველოში. გავუკა ვაგაქია.

ისივე ერთი ცის, ერთი მიწის, ერთი ქვეყნის შვილები იყვნენ. მათ ზავზე გაცემას და გაუფრთხილებს სიყვარულს უღრუბლო ცა დაპნათოდა და მას არაფერი ემუქრებოდა.

ნათია სოფელ მზივის ქართული საშუალო სკოლის მეთავე კლასში სწავლობდა, ერთი წლით უფროსი ასტამურის კი, იმავე სოფლის რუსულ-აფხაზური სკოლის დამამთავრებელ კლასში. მათ ურთიერთობას ვერაფერი აშინებდა, რადგან სანუკვარ გრძობას მალევე, სათუთად უფროსილდობდნენ და მონივნით ელაყვიებოდნენ ისე, როგორც დიდ რუსთაველს აქვს ნათქვამი: „სიყვარულსა მალევე უნდა...“

ეს ნორჩი გრძობა ზავზეობაში მდინარე მზივისპირა ჭაღვებში სოფლის გოგო-ბიჭებთან თამაშობისას ჩაისახა და გაუცნობიერებელი მდინარეების ნექტარით დამტკბარნი სიციხის უსაზღვრო ძალით ლაღობდნენ, ერთმანეთს შეხვარდნენ, ეფერებოდნენ...

მაგრამ ვაი, რომ ჩასაფრებულ მტარვალს არ ეძინა, იგი მდინარეების, სიკეთის საკლავ დანას ლესავდა. და აი, 1992 წლის „ცხელმა ზაფხულმა“ ვერაგულად შემოამატა საქართველოში... ორ მომხმ ხალხს მორის აფხაზეთში მუხანათი მტრის ხელით დანთებულ ცეცხლს აგვისტოს ხვატის მხეხვარება უფრო აძლიერებდა, ჰაერის დენის სუნით იჟღინებოდა. ორივე მხარე მძათაკვლელომს იწყებდა...

სოფელი მზივი ქართველებისაგან იცლებოდა. უფრო ქალები და ზავზეობი ტოვებდნენ საკუთარ კარ-მიდამოს. ფიზიკურად ძლიერი მამაკაცები და უმწეო მოხუცები სახლში რჩებოდნენ. პირველნი, საკუთარი კუთხის და კერის დასაცავად, მეორენი კი ხელმეხეხვლობის იმედით. თუმცა ორივეს იმედგაცრუება ელოდა. ძალ-ღონით სავსე და უკნთმაგარ ვაჟკაცებს ციხის შიგნიდან გატეხვა ხვდათ წილად, ხოლო მეორეს – გადამთიელთა და მომხის არმენობი „კანის“ ხელით შემუსრვა. ირგვლივ სიკვდილის კალო ილენებოდა ცელით და განმკითხავი არავინ იყო...

ნათია და მისი ოჯახი სოფლის განაპირას ცხოვრობდნენ. დედა ნინა წელს გარდაიცვალა. მამა კი ომის დაწყებისთანავე სუპარატისტებმა მოკლეს. სახლში მხოლოდ მოხუცი პაპა გიორგი და შვილიშვილი დარჩნენ. მოხუცების იმედად მყოფ ნათიას გარეთ გასვლისა ეძინოდა. ტყვიამტვრეველები და ავტომატების გულმეხმარავი ხმაური ელდას სცემდა. შეშინებული გოგონა ხან კედლებს, ხანაც იატაკს ეკვროდა და შიშით ძრწოდა, პაპა შვილიშვილს კი ამშვიდებდა, მაგრამ... სოფლის ცენტრში მცხოვრები ასტამური დღეში ერთხელ მალეულად მოდიოდა და საჭმელი მოჰქონდა მათთვის. იმ ტყვიამტვრეველებისა და ავტომატების განმარტებული „გადაძახილი“ მუდამ რომ ისმოდა, სწორედ ორ მძას მორის იყო ატეხილი და მათი უდანაშაულო ზიარი სისხლი „მეცას შესჩქევდა“...

* * *

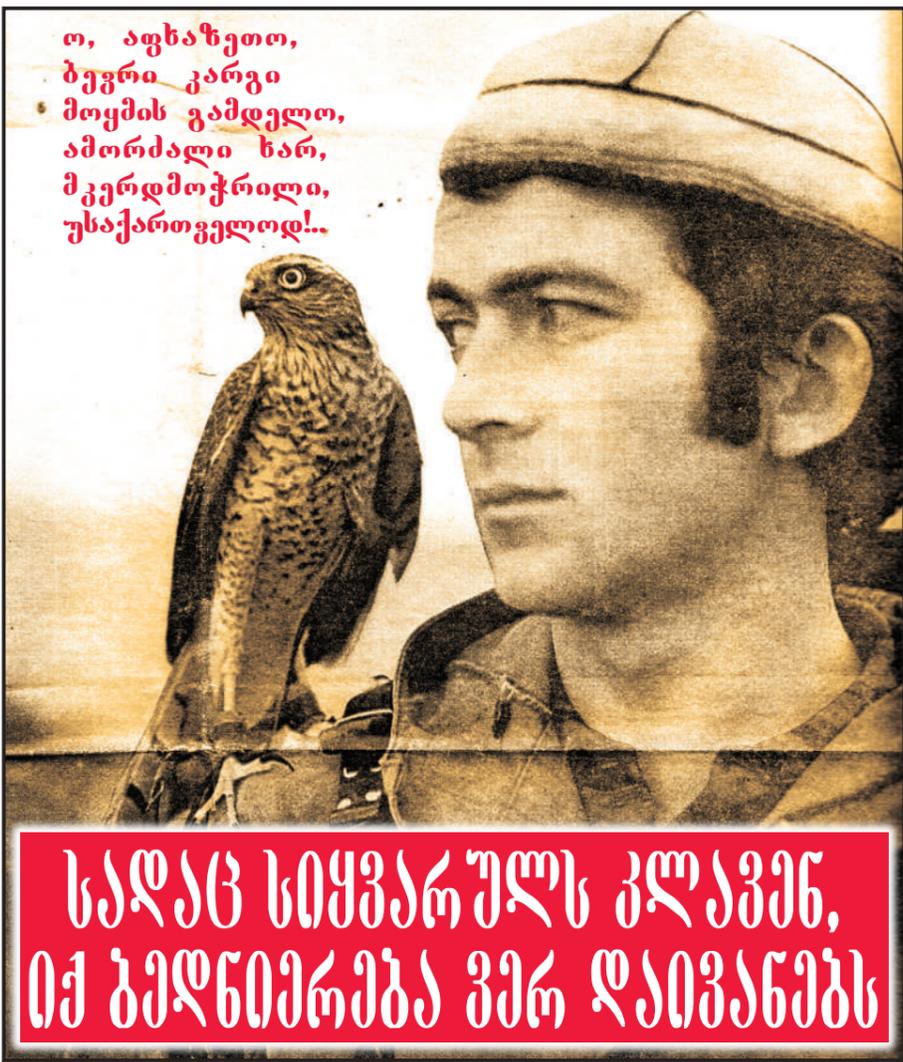
...ერთხელ, როცა ასტამურმა პაპას და შვილიშვილს სურსათ-სანოვავე მოუტანა, ყოველგვარი საფრთხის მოლოდინის გარეშე სახლში დაბრუნდა. სწორედ მაშინ მსტოვართა სახლს შვიარაღებული გადამთიელები ეწვივნენ. მასწინძელს უხმეს. მოხუცმა ჭიჭიკი გაულო დაუპატიჟებულ სტუმრებს. ძალდატანებით, მაგრამ ტრადიციული წესით შევეცა და სახლშიც შეიპარტო. გააბატებულმა მომხდურებმა მამინვე სასმელი მოკითხეს. ვიდრე პაპა გიორგი ღვინოს მარნიდან ამოიტანდა, ნათია სუფრის განყოფილება შეუდგა. მოხუცი ღვინოთ სავსე ხელად სუფრაზე დადგა და „სტუმრები“ სუფრასთან მიიწვია. თუმცა დიდი მინევა და თავ-პატივი მათ არ დასჭირვებიათ. მგლებივით დამშეული ჯგირი სუფრისკენ დაიხარა და მხოლოდ სუფრის და მასწინძელს კი არა, ერთმანეთსაც აღარ ეკითხებოდნენ. კარგა ხანს შეეცვლენ ოჯახურ ნოვავს. მერე, როცა დანაყრდნენ ერთ-ერთმა, მანდის უფროსის შთაბეჭდილებას რომ მოეგონა – არაფიც მოითხოვე. მასწინძელს მოთხოვნა შეასრულა. მეთაურად ცნობილმა ახმახმა ყველას ხალგათად ჩამოუსხა ჭიჭიკში არაფი, ფეხზე წამოდგა, თანამეინახით მდიდრულად გადაალო თვლით და არაფერზემის პათოსით წარმოთქვა: – ჩვენს გამარჯვებას გაუმარჯოს! და სასმისი სწრაფად გადაჰკრა. სხევემაც მიმაძეს.

– აბა, მოხუცი, შენც ჩვენთან ერთად შევიც და სადღეგრძელოდ, გარნმუნებ, ეს ომი მალე ჩვენი გამარჯვებით დამთავრდება. პაპა გიორგიმ ჭიჭიკ გვერდზე გასწია და „მოვიკვ“ შეხედა.

– რაო, არ გსურს ჩვენი გამარჯვების სადღეგრძელო დალიო?! მაშინ თქვენი დამარცხებისა დალიე. დამცინავად უთხრა მეთაურმა და ჭიჭიკ პირთან მიუტანა. მოხუცმა თავი გვერდზე მიამარუნა და შეურაცხყოფილი განზე გადადგა.

– ავადა პაპა, წამოხედი სუფრა და ეჭიქებისგან სასმელი აქვს აკრძალული. – ვითარების განმუხტვის მიზნით გამოეხარჩლა პაპას შვილიშვილი.

– მაშინ მის მაგიერ შენ დალიე ცეცხრეშელო, – ირონიულად მიმართა შემკრთალო გოგონას და ხელი ნიკაპზე უხეშად ამოუსვა, მეორე ხელით კი მის მკერდს შეხეო. უზომოდ მძვინვარეული ნათია საშველად პაპის მურგს უკან აიტუბა და ცახცახმა აიტანა. შემხინვარე გოგონას ახლა სხევემ წაატანეს ხელი და მისი გაყვანის სცადეს მეორე ოთახში.

საღაც სიყვარულს კლავენ, იმ ბედნიერება ვერ დაიპანებს

ნამდვილი აზგაპი

ბანაბაპი მიზანუბის ბაპო ბაპარ-სახლავი უხვკილია

– ხელი არ ახლოთ ზავებს, თორემ!!! – მრისხან-ელ შეტია მოხუცმა ავანავ მოძალადეებს.

– თორემ რა, რას იზამ ვითომ? – დამცინავი და გამომწვევი ღიმილით კბილებში გამოსცრა ახმახმა და თავისიანებს თვალით ანიშნა, გაიყვანეთო. პაპა გიორგი მანვე შეეცადა მათ შეგონებას მაგრამ...

იმედგაცრუებულმა მოხუცმა მგლის თავზე სახარების კითხვას თავი ანება და ყოველი შემთხვევისთვის თავდაცვის მიზნით უბეში გადნახული დანა ელვისებურად ამოაძრინა და თვალის დახამხამებში ახმახს მთელი ძალით მკერდში აძგერა. სისხლმა მკერდიდან შადრეგანით იწქეფა. ახმახი შეტორტმანდა და ვიდრე წიქველი ერთხელ კიდევ და უკანასკნელად კბილებში გესლიანად გამოისცრა:

– რას უღვებართ, ჩააძლიეთ ეს ძალიშვილი! გვერდში მდგომმა ყაჩაღმა მამინვე ავტომატის ჯერი მიუშვა უკვე გირად შერაცხულ პაპას, რომელსაც საყვარელი შვილიშვილის დასცვა აღარ შეეძლო...

ზღვრავადსულმა ავანაკებმა მიატოვეს სისხლში მკურავი ხროვის წინამძღოლი და გულგახეთქილ ნათიას გაეკიდნენ, რომელსაც თავის ოთახში ჩაკეტვა მოესწრო. კარები შეამტვრეს და შიგნი შეეცვლენ. გამხეცვულმა ნაძირლეებმა თავისი ცხოველური უფი ისრულეს და ცოცხალ-მკვდარი გოგონა ეზომი დაადეს. შემდეგ ავტომატის ჯერით სამოლოდ მოუსპეს სიციხლე...

აფხაზი ბიჭი მორიგი მოვალეობის აღსასრულელებად ლტოლვილებთან იმ დროს დაბრუნდა, როცა საშინელი ტრაგედია დასრულდა. სულის-შემძვრელი სურათი დახვდა გაოგნებულ ჭაჭიკს. უკაცურად შეძრწუნებულ და თავზარდაცემული ვეღარ აცნობიერებდა, სად იმყოფებოდა, რა ხდებოდა მის თავს. როცა ოდნავ გონს მოეგო, სისხლში განმანთი უსიციხლე სატრფოს ცხე-დართან დაიხარა, „შინარე მეთუნახავივით“ რომ გამოიყურებოდა და მის ლამაზ სახეს თავდავიწყებით დაეკონა... დიდხანს მწარედ ქვითინებდა...

ორი დღე მარტომ იგლოვა თავისი შეყვარებული და მისი გმირი პაპა. მიცვალელებულა ცხედრებს კი მინისთვის მიმარება და გაპატიოსნება სჭირდებოდათ. დასულილი სამეზობლოს გამო მწუხარების გამოარებაც არავის შეეძლო. აფხაზეთის ტრაგედიის მომწყობნი მიცვალელებულ უკანასკნელ გზაზე გაცილების ნებას კი არა, მათი უზრალოდ მინისათვის მიმარებასაც არავის უპატიობდნენ. ასტამურმა გადაწყვიტა საყვარელი ადამიანების ცხედრებისთვის შეძლებისდაგვარად პატივი მიეგო. მაგრამ ისიც კარგად უწყობდა, მარტო ამ საქმეს ვერ შეძლებდა და დახმარებისთვის ვინმესთვის უნდა მიემართა. უკვე მის გონებაში ამორტივებდა სოფელში პატიოსნებითა და სი-დარბაისლით სახელგანთქმული ხანდაზმული თარამ ხიზმა, რომელსაც ჭირსა და ლხინში რჩე-ვა-დარბევას ეკითხებოდნენ. ძალიან გაუხარდა მოხუცს ასტამურის სტუმრობა, რადგან კარგი

ახლაგაზრდის ნახვა მას დიდად სიამოვნებდა. როცა გაიგო მომხდარი უმედურების შესახებ, დიდად შეწუხდა, აღმოუტოდა და მკვლელების მიმართ განრისხებული სიძულვილის გრძობით განიშლვალა, ასტამურს კი დახმარება აღუთქვა. თარამ ბაბუმ და ასტამურმა სარდალში მონახეს საჭირო მასალები, იარაღები და ჩასასვენებელი გააზადეს. საღამოს 7 საათისათვის სადარბაზო ოთახში დასვენებულ ცხედრებს ორი მგლოვიარე მამაკაცი ეჭადა. ერთი – უზოლოდ დამწუხრებული და თავზარდაცემული თავის სატრფოს და მის გმირ პაპას უკანასკნელად ეთხოვებოდა, ხოლო მეორე – სიმძნით აღსავსე აფხაზი კაცი ლოცვით მუხლმოყრილი განსვენებულთათვის წესის აგების რიტუალს ასრულებდა. შემდეგ ტრადიციისამებრ პური და ღვინო სულის მოსახსენებელი თქვეს და შემინდებისას ვენახის თავში საფლავის ოთხას შეუდგნენ. შუადღისას ორმა მართლმადიდებელმა ქრისტიანმა აფხაზმა პაპას და ნათიას ერთ საფლავში მიუჩინეს სამუდამო განსასვენებელი...

კეთილგონიერ, დიდსულოვან თარამ ბა-ბუს და ალაღმართალ ასტამურს გარდა სოფ. მზივსა და მთელი აფხაზეთში საზღვრიეროდ კიდევ ცხოვრობდნენ ქართველთა მეგობრები და მათი მთავრული აფხაზეთი. ერთ-ერთ მათგანს, სოფლის მკვიდრს სტანისლავ შამას ხშირად ქართველები ენგურისა და ფსოუს საზღვრებიდან სამედიდობოს ეპყავდა. მათ მორის, სახელოვანი ფეხბურთელის გიორგი სიჭინავს გაუი მან საფრთხის ზონიდან ადღერში გაიყვანა და მამას უნებლად ჩააბარა. მისი მიძამებელი არანაკლები ასტამურის მქონე მუნა მამა მზივის ხეობაში უსასოოდ დარჩენილ ქართველებს, მიმშლისგან რომ არ დახოცილიყვნენ, თავისი მანქანით, ზოგჯერ უფასოდაც პურის ფეხლები უბიძგა. სამწუხაროდ, მისი უფროსი გაუი ანატოლი სწორედ მამის მიერ დაპურებულ და ნაპატივ ქართველებს თავისი „სადამსჯელო რაზმით“ ანიკებდა. მანქანებს ართმებდა და სას-ტიკად აწამებდა?! ეს მოძალადე „გეგეკუიონერი“ სხვა ცოდვებთან ერთდ სოფლის ქალიშვილებს ნამუსს ხდიდა, მათ მშობლებს კი ატერორებდა?! მამამ რომ შეიტყო ეს საშინელი ამბავი, შვილი შუადღისას იარაღის ქვეშ სასაფლაოზე გაიყვანა, საფლავი თავისი ხელით გაათხრეინა და სიციხლე-სამოადასაღმა. გამარტებულმა და გულდამწ-ვარმა მამამ ოჯახის და სოფლის შეურაცხყოფი „უძლები შვილი“ საკუთარი ხელით დააგვინა... მსგავსი შემთხვევა მოხდა ტყვარჩლეშიც, სადაც ქართველთა ოჯახების დამწიკველები, სასტიკი მწამებელი და მკვლეელი ვინმე ნოდარ ახუბას მამამ საკუთარი ხელით სასიკვდილო განაჩენი გამოუტანა?! იმ დროს ბიჭვინთის კონცხსა და მზივის შემოგარენს ცნობილი ტერორისტი შამილ მასაევი, როგორც კომუნდანტი აკონტროლებდა. სწორედ

მისმა დაგეგმობმა „მეძებრებმა“ და განდგომილმა „ვაიფხაზებმა“ შეიტყვეს ასტამურის გლოვის და პაპა-შვილიშვილის დასაფლავების ამბავი, სახლში ეწვივნენ. ჩვენთან უნდა ნამოხვიდეო, უთხრეს. იგი გუდაუთის შს განყოფილებაში წაიყვანეს. დაკითხვის შემდეგ იარაღი მისცეს და ერთ-ერთ სადამსჯელო რაზმში ჩარიცხეს. გუდაუთასთან ახლოს საკონცენტრაციო მანაკში ტყვეებთან ერთდ მშვიდობიანი ქართველებიც ჰყავდათ და-პატიმრებული. მათი მეთვალყურეობა დაავალეს ასტამურს, და ეს მონამებრივი მისია უკიდურეს სულიერ ტანჯვას განაცდევინებდა.

ერთხელ ასტამურს რაზმთან ერთდ ტყვეების დახვეტა უბრძანეს. ტყვეების რიგს რომ გაუსწორ-და რაზმი, უფროსმა სროლის ბრძანება გასცა, ასტამურმა კი ავტომატის ჯერი ჰაერში დააცა. თუმცა სიკვდილმისტილი მანვე დახვეტიეს. მან იძულებით ერთხელ კიდევ იხილა უდანაშაულო ქართველთა მზაკვრული მკვლელობა. შემდეგ კი დილეგში ე.წ. „ოლინოკაში“ ჩააგდეს. ერთი თვე ჰყავდათ გამოკეტული ნახევრად მწიერ-მწყვრალი. ამ ხნის მანძილზე იგი სულ გაქცევაზე ფიქრობდა. ბოლოს სიგაჟის სიმულაციის მანერები დაისწავლა და თავისი შეურაცხადობა დაამტკიცა. მას უკვე შედარებით იოლ საქმეზე იყენებდნენ. სწორედ ამგვარმა სამსახურმა და მისმა „შურაცხადობამ“ ასტამურს ხელ-ფეხი გაუხსნა. ერთ მშვენიერ დღეს, მან მილიციის შენობა და საერთოდ გუდაუთა და-ტოვა... ორი კვირის შემდეგ იგი დიდი ტანჯვა-წამებით დღდაცლაქში ჩამოვიდა და საქართველოს უშიშროების სამინისტროში გამოცხადდა. ეს იყო 1995 წლის გაზაფხულზე.

მამის თქვენს მონა-მორჩილს წილად მხედა ასტამურს შეხვედრლი და მისთვის ექსკლუზიუ-რი ინტერვიუ ჩამომერთვა. მან ჩემთან საუბარში ბოლოს განაცხადა: „მე არ შემეძლო მეცხოვრა იმ მიწაზე, სადაც უდანაშაულო ქართველთა ზღვა სისხლი დაიღვარა...“ ასტამურმა თბილისის შს-ს სკოლა დაამთავრა და სამინისტროს ერთ-ერთ ქვედანაყოფში ჩაირიცხა.

* * *

შოთა ნიშინიანი ლექსიდან წერილის თავში გამოტანილი ორსტრიქონიანი ეპიგრამა, ქართველ-აფხაზთა ძმურ ურთიერთობებს ლაკო-ნურად ასახავს და რა საამაყოა ჩვენ წინაპრებს რომ ეს მრავალსაუკუნოვანი ისტორია ათასი ჯურის მომხდურთა გენის ცეცხლში ნანროთში დღემდე უუნებლად მოუტანიათ. სწორედ ამ ჭეშმარიტების საპირიონე შემთხვევა გახლავთ მე-19 საუკუნის ამიერკავკასიის მთავარმართებლის, ქართველთა და სომხთა დაუძინებელი მტრის და რუსეთის პოლიტიკის „უზალო“ შემსრულებლის, გენერალ ერმოლოვის მისაღებში აფხაზი თავადის კონსტანტინე შერვაშიძის მიმართ წარმოთქმული ხრიკის შემცველი ოლიობური რევერანსი: – ოო, როგორი სიუპრისი ჩვენთვის, რომ აფხაზი თავადი გვენცია! – არა თქვენო უდიდებულესო-მაგ, მე აფხაზი კი არა ქართველი თავადი ვარ! – სიამაყით მიუგო მას თავადმა შერვაშიძემ. ამით მან ერთიან საქართველოს ერთმნიშვნელოვნად გაუსვა ხაზი და არა ისე, როგორც რუს თავადს სურდა.

2015 წელს გაზეთში „Тбилижская Неделя“ დაიბეჭდა თქვენი მონა-მორჩილის წერილი – „Открытое письмо Абхазскому народу“, რომლის ძირითადი დედაბარი ქართველებისა და აფხა-ზეთის უალტერნატივო შერვაშიძის გამოსატყავა. სამწუხაროდ დღემდე ამ გზავნილს არავითარი რეაგირება არ მოჰყოლია, მიუხედავად ჩემი დახალი თუ მალალი რანგის მქონე არც თუ ცოტა აფხაზი მეგობრებისა. მით უფრო, აფხაზეთში ჩემი 25-წლიანი უურნალისტური საქმიანობა ორი მომხმ ერის მრავალსაუკუნოვანი ისტორიას, მათ ჭირსა და ლხინში ურთიერთთანადგომას და კეთილშემზობლოდ თანაყივარებას ასახავდა. სუპარატიმს კი კატეგორიულად ვემიჯნებოდი, რაზედაც ჯერ კიდევ კომუნისტების დროს, 1990 წლის 24 ივნისის გაზეთ „სოფლის ცხოვრებაში“ აფხაზური სუპარატიზმის ამსახველი წერილი გამოუქვეყნე...

ზემოთ მოთხრობილი ნამდვილი ამბავი აფხა-ზეთში უცხოტომელთა „საგეგეკუიო ბრიგადების“ თარეშს რომ ეხებოდა, დეგრადირებულ „პომო საპიენსის“ ნაშიერმა ვანდალიზმის უსაშინლესი და ენით აუნერული ტერორისტული აქტებით უდიდესი მიწაური წვლილი შეიტანეს 7000-ზე მეტი უდანაშაულო მშვიდობიანი ქართველის განადგურებაში. – ნუთუ ის ქართველები აფხა-ზეთა უძველესი მომხენი და მათი მინა-წყლისანი არ იყვნენ? – ან რატომ დაუშვეს „მორდუს საძიძაოში“ ეს მარბაროსული ფაშოზმი? – იქ-ნემ ამჯერად მაინც ვინმე გამოგვხმებოდა, ან ამ კითხვებზე პასუხი გამოგვძახოს ენგურის გადმიდან, როგორც ეს კვლავ დიდ შუამოსტ და განუყოფრეველ შოთა ნიშინიანის თავის ლექსში „აფხაზური კანტატა“ შთამბეჭდავად აქვს გამოხატული:

...ქორი წინილას აფხაზეთით თუ იტაცებდა, შუე, შუეო, გვეყვირია სამეგრელოში. ...და მორდუ აქეთ თუ ოდესმე დააცხიკებდა, – ვიჩიას სიციხლე! – ვიხაზდნენ აფხაზეთიდან.

დომიტრი მუსაფილი

აუხედავად თუ არა ხელოვნური კუნძული?

გარემოს დაცვის სააგენტომ „ბათუმი აილენდზე“ ნავარტივის გახეხვის პროცესი შეაჩერა!

ბათუმის ეროვნულმა სააგენტომ ბათუმში ხელოვნური კუნძულის მშენებლობისთვის საჭირო ნებართვის გაცემის პროცესი შეაჩერა. 2 აპრილის მიღებულ გადაწყვეტილებას თან ერთვის ბათუმის ნავთობ-ტერმინალის მმართველი კომპანიის, „ტერმინალ 1-ის“ დაკვეთით ჩატარებული კვლევის წინასწარი შედეგი და კომპანიის დირექტორის წერილი, რომლის მიხედვითაც, „ქაოტური მშენებლობით“ საფრთხე შეიძლება შეექმნას ტერმინალში შემავალ გემებს.

პროექტის ინვესტორი „ამბასადორი“ ჯგუფია, რომელსაც სურს ბათუმში, რკინიგზის სადგურთან, შავი ზღვის აკვატორიაში, ხელოვნური კუნძული ააშენოს. ინვესტიციის საერთო ღირებულება 100 მილიონი დოლარია.

„დაუშვებლად მიგვაჩნია კუნძულის მშენებლობა/მონყობა წარმოდგენილი პროექტის ფარგლებში, რამდენადაც კუნძულის განსახილველი საპროექტო ტერიტორია ფარავს „ტერმინალ 1-ის“ ნავთობ-ტერმინალის მომსახურების მარშრუტის მიმართულ გზაზე, გადაადგილება მძიმე ტექნიკა, აღმზანები, უახლოვდებიან გადატვირთვის ადგილს, სადაც ტელეფონის უბრალოდ შეტანაც კი ფეთქებადსაშიშაა, რომ აღარ ვისაუბროთ ღია ტერიტორიიდან საბოტაჟის შესაძლებლობაზე“, — ეს წერია გარემოს ეროვნული სააგენტოსთვის კომპანია „ტერმინალ 1-დან“ გაგზავნილ წერილში.

ამ წერილს თან ერთვის კომპანია „ანკორ ინჟინერინგის“ მომზადებული პირველადი შეფასება ბათუმის ხელოვნური კუნძულის მშენებლობასთან დაკავშირებით. მასში წერია, რომ ხელოვნური კუნძულის მშენებლობა საფრთხის შემცველი იქნება როგორც ტერმინალისთვის, ისე ამ კუნძულისთვის. სჭირდება თუ არა ბათუმს კუნძული, რომელიც ყველაფერს შეცვლის?!

პირველადი დასკვნის მიხედვით, კუნძულის აშენების შემთხვევაში, უსაფრთხოების მიმართულ გზებში რამდენიმე საკითხი იჩენს თავს:

არხი, რომლის გაგლითაც „ტერმინალ 1-ში“ გემები შედიან, 40 მეტრით იქნება დაშორებული ხელოვნური კუნძულიდან; გემისთვის საჭირო მოსაბრუნებელი სივრცე პატარავდება; გემი მით უფრო უსაფრთხოდ დგას, რაც უფრო სიღრმეშია ღრუბა ჩაშვებული — ნაპირის გასამაგრებელი სამუშაოების შემდეგ შესაძლოა დინებამ, ტალღამ ან ქარმა ღრუბა მოწყვიტოს;

სამომავლოდ იგეგმება ტერმინალის გაღრმავება, რამაც შეიძლება დააზიანოს კუნძული;

კუნძულის ნაპირების გასამაგრებლად აუცილებელია მისი ქანობები იყოს ციცაბო, ტერმინალში შესული გემის ღრუბის მოწყვეტის შემთხვევაში კი მისი დაზიანების საფრთხე ჩნდება. ამ გარემოებების გათვალისწინებით, „გარემოს ეროვნული სააგენტოს“ უფროსმა ვასილ გვდევანიშვილმა შპს „ამბასადორი ბათუმი აილენდს“ წერილობით აცნობა, რომ დაზუსტებული ინფორმაციის წარმოდგენამდე სააგენტო „მოკლედ“ შესაძლებლობას იმსჯელოს გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების გაცემის თაობაზე.

საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს დაკვეთით, ახალქალაქის მუნიციპალიტეტში მდებარე ეროვნული მემკვიდრეობის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის, კუშტაძის საკათედრო ტაძრის რეაბილიტაციის მიზნით დაიწყო მშენებლობის სამუშაოები.

ამ ეტაპზე დასავლეთის მკლავის ნაგებ მონუმენტული პილარული ლორწის ფენა და სახურავის ბურული ლორწის ფენის ქვით, ხოლო ჩრდილო-დასავლეთ და სამხრეთ-დასავლეთ მკლავთა კუთხეებში სრულდება დეკორატიული, რთულდებაპირიანი არქიტექტურული დეტალების აღდგენა. დასავლეთ მკლავის სამხრეთ გარშემოსავლელზე დასრულდა კარნიზის აღდგენა, მოწყობილია პილარული ლორწის ბურული მონუმენტის სამუშაოები, ხოლო დასავლეთ მკლავის ჩრდილოეთ გარშემოსავლელზე მიმდინარეობს კარნიზის აღსადგენი სამუშაოები, რის შემდეგაც მოხდება პილარული ლორწის ფენისა და ლორწის ბურულის მოწყობა.

„მიმდინარე ეტაპის სამუშაოების ჩასატარებლად სააგენტოს მიერ გამოყოფილია 836 536 ლარი. სამუშაოებს ელექტრონულ ტენ-

კუშტაძის საკათედრო ტაძრის აღდგენის სამუშაოები აქტიურ ფაზაშია

დერში გამარჯვებული კომპანია შპს „არქიტექსი“ ასრულებს. ტაძრის აგება დაწყებულია X საუკუნეში და იგი ქვით ნაშენი გუმბათოვანი ნაგებობაა, თავისებური, გარდამავალი ხასიათის გეგმით — გარედან ჯვრისებრი მოხაზულობა, შიგნით კი ხუთი ნახევარწრიული აფსიდი და ერთი (დასავლეთი) სწორკუთხა მკლავი. ტაძრის სამხრეთ შესასვლელის თავზე მოთავსებული ასომთავრული წარწერა გვამცნობს, რომ მისი ბალავარი 964 წელს დაიდო.

ტაძრის მძიმე მდგომარეობის გათვალისწინებით რეაბილიტაციის საპროექტო დოკუმენტაცია 2015

წელს შედგა და 2016 წლიდან ფონდ „ქართუს“ მიერ ეტაპობრივად დაიწყო მშენებლობის სამუშაოები.

2023 წლიდან კი ტაძრის სარეაბილიტაციო სამუშაოები გააგრძელა საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნულმა სააგენტომ.

კუშტაძის საკათედრო ტაძარი გუმბათოვანი არქიტექტურის ერთადერთი ნიმუშია მთელ ჯავახეთში. ტაძარი მრავალრიცხოვანი წარწერებით, ჩუქურთმისა და კაუჭითა და რელიეფების სიუხვით გამოირჩევა...

სიღნაღი არგონტივალს უმასპინძლებს

19-24 აპრილის სიღნაღი არგონტივალს უმასპინძლებს. ფესტივალის პროგრამაშია შემოქმედებითი კონკურსი, ვორკ-შოუები, გამოფენები, მუსიკალური და თეატრალური წარმოდგენები. სიღნაღის მუნიციპალიტეტის ინფორმაციით, სიღნაღის ხელოვნების ფესტივალის მიზანია მხატვრებისა და მოქანდაკეების შემოქმედებითი სივრცის შექმნა, სახვითი ხელოვნების ამ დარგების პოპულარიზაცია და განვითარების ხელშეწყობა, მით უმეტეს, რომ სიღნაღის მუნიციპალიტეტს ძლიერი სახელოვნებო

ინსტიტუცია გააჩნია სიღნაღის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის სახით.

წელს საფესტივალო პროგრამა ფერწერითა (აკრილი) და მცირე ქანდაკებით (ხე) განისაზღვრება.

2024 წლის ფესტივალის კონცეფცია თავისუფალი თემაა.

ფესტივალში მონაწილეობის მიღება შეუძლიათ მხოლოდ პროფესიონალ მხატვრებსა და სახელოვნებო ინსტიტუციების სტუდენტებს. რისთვისაც საჭიროა წინასწარი რეგისტრაცია მითითებულ მხელზე — <https://accounts.google.com/v3/signin/identifier?>

ეთნოგრაფიის დაცვა

საქართველოს პრეზიდენტმა ქართული ფოლკლორის განვითარებასა და საზღვარგარეთ მისი პოპულარიზაციის საქმეში შეტანილი პირადი წვლილისათვის, ნაყოფიერი შედეგოვანი და შემოქმედებითი მოღვაწეობისათვის ეთ-

ნომუსიკოლოგები ედიშერ და გიორგი (გიგი) გარაყანიძეები სივლილის შემდეგ დირსების მდღეებით დაჯილდოვდა.

დაჯილდოების ცერემონია ორმელიანების სასახლეში გაიმართა და სახელმწიფო ჯილდოები საქართველოს პრეზიდენტმა ედიშერ გარაყანიძის შვილიშვილს გიორგი გარაყანიძესა და გიორგი (გიგი) გარაყანიძის მეუღლეს მაგდა კველიშვილს გადასცა.

რუსთაველი ადგილობრივი თვითმმართველობის ახალგაზრდული ფორუმი გაიხატა

თბილისის საკრებულოს სპორტისა და ახალგაზრდულ საქმეთა კომისიის ინიციატივით, რუსთაველი ადგილობრივი თვითმმართველობის ახალგაზრდული ფორუმი: ახალგაზრდების სოციალური და ეკონომიკური გაძლიერების მიზნით დაიწყო მსარეზონანსო პროცესი.

ჩაკვეთაძე გამოვიდნენ. ღონისძიებას, თბილისის საკრებულოს, ცენტრალური და ადგილობრივი საკანონმდებლო და აღმასრულებელი ხელისუფლების წევრები, საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლები და რუსთაველი ახალგაზრდები ესწრებოდნენ.

ფორუმის მიზანია მუნიციპალიტეტებს შორის თანამშრომლობის გაღრმავება, ახალგაზრდებსა და ადგილობრივ ხელისუფლებას შორის კომუნიკაციის გაუმჯობესება და ახალგაზრდული პოლიტიკის განხორციელების ხელშეწყობა იყო.

მათი ცნობით, ფორუმზე სიტყვით თბილისის საკრებულოს თავმჯდომარე გიორგი ცხევალაძე, სპორტისა და ახალგაზრდულ საქმეთა კომისიის თავმჯდომარე, გურამ ოქროშიძე, რუსთავის მერი ნინო ლაცაბიძე, საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის მინისტრი გიორგი აბლაძიძე, საქართველოს პარლამენტის განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდულ საქმეთა კომიტეტის თავმჯდომარე გიორგი მუხომანიძე, საქართველოს პარლამენტის წევრი და „ადგილობრივი თვითმმართველობის ახალგაზრდული ფორუმი“ შექმნის ინიციატორი გიორგი

„ადგილობრივი თვითმმართველობის ახალგაზრდული ფორუმი“ 2018 წლის 12 თებერვალს თბილისის საკრებულოს სპორტისა და ახალგაზრდულ საქმეთა კომისიის ინიციატივით დაფუძნდა. წელს ფორუმმა 500-მდე მონაწილე უმასპინძლა, რომელთაგანაც ახალგაზრდების სოციალური და ეკონომიკური გაძლიერებისთვის თანამშრომლობის ახალი შესაძლებლობები განიხილეს.

ხუთი რგოლი როსა სენამ ჩაისრა

კრივი – 2 (0, 0, 2).
ტყვიის სროლა – 1 (0, 0, 1).
ფიქრობთ, დაგაინტერესებთ თითოეულ ოლიმპიადაზე ნაჩვენებ კონკრეტული შედეგების შესახებ?
1996, ატლანტა – 2 (0, 0, 2).
2000, სიდნეი – 6 (0, 0, 6).
2004, ათენა – 4 (2, 2, 0).
ცნობისთვის – 18 აგვისტოს ზურაბ ზვიდაურის ისტორიული პირველი ტრიუმფი

ფიდან 20 წელი სრულდება.
2008, პეკინი – 7 (3, 2, 2).
2012, ლონდონი – 6 (1, 2, 3).
2016, რიო – 7 (2, 1, 4).
2020, ტოკიო (2, 5, 1).
2024, პარიზი – 7 (3, 3, 1).
სულ – 47 მედალი (13 ოქრო, 15 ვერცხლი, 19 ბრინჯაო)
წერილი პარიზი – 2024-ით დაიწყო და, მოდიო, ფრანგული სტატისტიკითვე დაეასრულოთ. სულ მედლები

ბი 84-მა გუნდმა მოიპოვა, მათ შორის ოქრო – 62-მა. დრამატული ბრძოლის მქონე ბოლო ფინალის ბოლო წამზე გადაწყდა, როცა ამერიკის კალათბურთელ ქალთა ნაკრებმა მასპინძლებს 67:66 სძლია და საერთო ჩათვლაში ჩინეთს ვერცხლის სიუხვით აჯობა, რადგან ოქრო ორივეს 40-40 დაუგროვდა. ქებას იმსახურებენ ფრანგები, რომლებმაც ევროპელთაგან ყველას გაუსწრეს და მე-5 ადგილი დაიკავეს, ჩვენი დელეგაცია კი პოსტ-საბჭოთა ქვეყნებს შორის მხოლოდ უმჯობესა და უკრაინას (ვერცხლებით) ჩამორჩა, მაგრამ სამაგიეროდ თურქეთს, აზერბაიჯანს, სომხეთს, ბელგიას, ავსტრიას, შვეიცარიას, დანიას, ისრაელს, პოლონეთს, ხორვატეთს, სერბეთს, ჩეხეთს, მულგარეთს, სამერძენოს, კუბას, მექსიკას, პორტუგალიას, ფინეთს გაუსწრო. და ბოლოს: შტატებმა მე-19-ედ მოიგო საერთო გუნდური ჩათვლა, დანარჩენთაგან კი უძლიერესნი იყვნენ: საბჭოთა კავშირი (6-ჯერ), საფრანგეთი (1900), დიდი ბრიტანეთი (1908), გერმანია (1936), გაერთიანებული გუნდი (1992) და ჩინეთი (2008). გაგრძელება 2028 წელს ლოს ანჯელესში იქნება.

პარიზის 33-ე ზაფხულის ოლიმპიადა საზეიმოდ დაიხურა და დელეგაციები სამშობლოში დაბრუნდნენ, მაგრამ გულშემატკივარი კიდევ კარგა ხანს განიხილავს ფრანგული ფორუმის შედეგებს, მით უმეტეს მაშინ, როცა ჯვაროსანთა ქობაგებს საამაყო ნამდვილად შევრი გვაქვს. უპირველესად, აღსანიშნავია, რომ თამაშების ისტორიაში ყველაზე მცირერიცხოვანმა – 28-წევრიანმა საქართველოს ნაკრებმა დამოუკიდებლობის პერიოდში საუკეთესოდ იასპარეზა და 206 ქვეყანას შორის 24-ე ადგილი დაიკავა (აქამდე სარეკორდოდ 28-ე პოზიცია ითვლებოდა). რაც შეეხება ცალკეულ დისციპლინებს, უკვე მოხვეჭილი 47 მედალი სპორტის 5 სახეობაზე ნაწილდება. მართალია, მათი თითქმის ნახევარი ჭიდაობაზე მოდის, მაგრამ ხარისხობრივად ყველაზე უხვი მონაგარი მაინც ძიუდოსიტებს გამოარჩევს. ძიუდო – 15 მედალი (5 ოქრო, 7 ვერცხლი, 3 ბრინჯაო). ჭიდაობა – 21 (4, 7, 10). ძალოსნობა – 8 (4, 1, 3).

ორიოდე სიტყვით

ჩოგბურთი
გერმანია. ქალთა 25.000-იანი ტურნირი. წყვილთა თანრიგი. ოქრო – ეკატერინე გორგოძე, კატარინა ჰოვბარსკი (გერმანია). აღნიშნულმა დუეტმა თანმიმდევრულად დაძლია ჩინურ-ჩეხურ და ფრანგულ-იაპონურ ტანდემთა მეტოქეობა, ფინალში კი მეთოხე ნომრად განთქმული ჩეხები – შინდოვა და სტრუპლოვა დაამარცხა – 6:2, 3:6, 10:8.
პრიზი
ბანია ლუკა (ბოსნია). მოსწავლეთა ევროპის ჩემპიონატი. საქართველო – 23

ნარმომადგენელი (13 ბიჭი, 10 გოგონა) და 9 მედალი. ოქრო – გორ კაზარაიანი (66 კგ). ვერცხლი – მარიამ ნაკანი (51 კგ) და ნიკოლოზ ნიზანიშვილი (46 კგ). ბრინჯაო – მარბაერ ჯოჯუა (36 კგ), ელენე ქარჩაია (46 კგ), ანასტასია ჩოკორაია (54 კგ), ლიზა ლომუანიძე (64 კგ), მირიან ვოლუშინი (50 კგ) და თემურ პავლიაშვილი (57 კგ).
წაგზი
სამხრეთ აფრიკა. 18-წლამდელთა საერთაშორისო სერია. პირველი მატჩი. სამხრეთ აფრიკა „ა“ – საქართველო 20:3.
სამართალი: ხაზი: ხალვაში, შარვაშიძე, სალდაძე, არაგვიანი, ყიფშიძე, სირბილაძე (კაპიტანი), ძოძუაშვილი.
შერკინება: ჯელიძე, არჩვაძე, ტურაშვილი, მარამია, მეფარიშვილი, გაბუნია, ზაზაძე, არძენაძე.
მარტაფა: შველიძე, ოლიშვილი, ქუმა-რიტვი, ჩხორთოლია, სალინაძე, უმვერიძე, თვაური, სოსელია, მარბაქაძე, მასილაია, შიოშვილი, ეზიშვილი, ნიკლაური.
საჯარიმო – სირბილაძე.
ხვალ უმცროსი ბორჯღალოსნები ინგლისს შეხვდებიან, ხოლო 20 აგვისტოს – ირლანდას.

ტრაგედია

ოსპაროსნის ბედისწერა

34 წლის მთამსვლელს, ექიმს, განმანათლებელს, იუმორისტსა და პატრიოტს არჩილ ბაღრაშვილს მთელი სპორტული სამყარო დასტირის. იგი მწვერვალზე დაღუპვის შემდეგ დაიღუპა. 21-ე საუკუნის მიხილ ხერხიანს, როგორც მისმა კოლეგამ მარინა იოსელიანმა უწოდა, არაერთხელ აქვს მიღებული ოქროს წერაყინი

(ალპინიზმის ოსკარი). ბოლოს აღნიშნული უმაღლესი ჯილდო მქარა გელაშვილთან და გიორგი ტყეშელაშვილთან ერთად პაკისტანში 7303 მეტრი სიმაღლის მწვერვალ სარაგარის ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილის დალაშქრებისთვის დაიშასხურა, სადაც მანამდე ფეხი არავის დაუდგამს და დღემდე ერთ-ერთ ურთულეს მარშრუტად მიიჩნევა.

მეგობრობის გზით

სოლიდარობა 2024 – საზაფხულო ბანაკი დასრულდა

აზერბაიჯანის რესპუბლიკის დიასპორის საპროგრამო განყოფილება და თბილისში მოქმედი ახალგაზრდული ცენტრის „ალიანსის“ ორგანიზებით, საქართველოში, კანეთის მუნიციპალიტეტის ძალაძის საზაფხულო ბანაკი სახელწოდებით „სოლიდარობა 2024 – საზაფხულო ბანაკი“ დასრულდა. ბანაკში 70-ზე მეტი ახალგაზრდა და არასამთავრობო ორგანიზაციის ხელმძღვანელი მარნეულის, რუსთაველის, დმანისის, ბოლნისის, კაბალიძის, ლაშხალის, გარდაბნის, საგარეულოს და თბილისის მონაწილეობდა. ბანაკის მონაწილეებმა და ხელმძღვანელებმა პირველად თბილისში აზერბაიჯანელი ხალხის ეროვნული ლიდერის პეიდარ ალიევის მისიის მიზანხელდა. ბანაკის პირველ დღეს მონაწილეებმა დაათვალიერეს ქალაქის ისტორიული ადგილები და „თელავის ისტორიის მუზეუმი“. შემდეგ კლინიკა „ineo Medical Ecosystem“-ის ლექტორმა, კარდიოლოგმა ლინდა მუს-

ტაფაევამ ახალგაზრდებს ტრენინგი ჩაუტარა თემაზე „გული, რისკ-ფაქტორები და დაავადებები“, რომელშიც მოცემული იყო ინფორმაცია მედიცინის სფეროს შესახებ. დიეტოლოგმა შაჰანდა სულეიმანოვამ ბანაკის მონაწილეებს გააცნო საკუთარი თვალსაზრისი თემაზე „სწორი კვება და ცუდი ჩვევები“. ორივე სასწავლო პროგრამა დასრულდა კითხვა-პასუხის რეჟიმში. აზერბაიჯანის დიასპორასთან მუშაობის სახელმწიფო კომიტეტის პასუხისმგებელი თანამშრომელი შაფაგ ბინეტოვა ამბობს, რომ უკვე მეორე წელია ტრადიციად იქცა საქართველოში საზაფხულო ბანაკის გამართვა კომიტეტის მხარდაჭერით. ეს ბანაკი მოეწყო დიდი

ლიდერის პეიდარ ალიევის 100 წლისთავისადმი მიძღვნილი საიუბილეო ღონისძიებების ფარგლებში და ორგანიზებული იყო ქართველი აზერბაიჯანელების ინტეგრაციის ცენტრის მიერ პროექტის სახელწოდებით „რეგიონული ახალგაზრდული ქსელი – ბორჯომი 2023“ შედეგად და იმედი გამოთქვა, რომ ბანაკი სასარგებლო იქნება მონაწილეებისთვის. შაფაგ ბინეტოვამ ასევე აღნიშნა 1-7 აგვისტოს ლაჩინში გამართული დიასპორული ახალგაზრდობის მე-5 საზაფხულო ბანაკის შესახებ, რომელსაც საქართველოდან 6 ახალგაზრდა შეუერთდა. თბილისში მოქმედი ახალგაზრდული ცენტრის „ალიანსის“ ერთ-ერთმა დამფუძნებელმა

ლეილა ამრაპოვამ განაცხადა, რომ ბანაკში ტრენინგები ჩატარდა ახალგაზრდობისთვის ყველაზე მეტად საინტერესო სფეროებში, მათ შორის – მედიცინა, განათლება და მეღვინეობა. ამრაპოვამ აღნიშნა, რომ ბანაკის ეს პროგრამა ხელსაყრელია აზერბაიჯანელი თანამემამულეებისთვის გააქტიურებისა და საკუთარი თავის განვითარებისთვის. მისი თქმით, მომავალშიც არ დაიშურებენ ძალისხმევას მსგავსი პროგრამებისა და ღონისძიებების გასამართად. ცენტრის ერთ-ერთმა დამფუძნებელმა რენა გუსეინოვამ მადლობა გადაუხადა აზერბაიჯანის რესპუბლიკის დიასპორასთან მუშაობის სახელმწიფო კომიტეტს ასეთი მნიშვნელოვანი პროგრამის მხარდაჭერისთვის. მისი თქმით, ბანაკის მთავარი მიზანია საქართველოში „აზერბაიჯანულ სახლებში“ სწავლა, მოზარდებსა და ახალგაზრდებს შორის კომუნიკაციის დამყარება, ახალგაზრდების განვითარება და მათთვის საინტერესო სფეროებში ტრენინგის ჩატარება.

რენა გუსეინოვა

საქართველოს ინტელექტუალური
საკუთრების ეროვნული ცენტრი
საკპატიენტი
SAKPATENTI
NATIONAL INTELLECTUAL PROPERTY
CENTER OF GEORGIA
www.sakpatenti.org.ge

**გეოგრაფიული აღნიშვნები და
ადგილწარმოშობის დასახელებები**

სსიპ საქართველოს ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნული ცენტრი – „საკპატიენტი“ „საქონლის ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-8 მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად, აქვეყნებს საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს იმერული ღვინის ასოციაციის და შპს ბოლნისის აგროცენტრის მიერ წარმოდგენილი განაცხადების მასალებს. თუ განაცხადის მასალების გამოკვეთებიდან 3 თვის ვადაში ამ მასალებთან დაკავშირებით საქპატიენტში არ შემოვა დამატებითი ინფორმაცია, ადგილწარმოშობის დასახელებების რეგისტრაციის შესახებ ცნობები შეტანილი იქნება ადგილწარმოშობის დასახელებისა და გეოგრაფიული აღნიშვნის სახელმწიფო რეესტრში და გამოკვეთდება საქართველოს სამრეწველო საკუთრების ოფიციალურ ბიულეტენში. თუ განაცხადის მასალების გამოკვეთებიდან 3 თვის ვადაში ამ მასალებთან დაკავშირებით საქპატიენტში შემოვა დამატებითი ინფორმაცია, ის შესასწავლად გადაეგზავნება საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს.

**გეოგრაფიული აღნიშვნა
გორის ვაშლი**

განაცხადის № 3558/6
განაცხადის შეტანის თარიღი: 24/11/2023
გეოგრაფიული აღნიშვნა: „გორის ვაშლი“
საქონლის დასახელება, რომლისთვისაც მოითხოვება გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია – ვაშლი
განმცხადებლის სახელი და მისამართი: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; მარშალ გელოვანის გამზ. №6, 0159, თბილისი, საქართველო

1. პროდუქტის სახელი: გორის ვაშლი
2. პროდუქტის აღწერა
დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნით „გორის ვაშლი“ დაცვას ექვემდებარება ვაშლის შემდეგი ჯიშები: გალა, რედ დელიშესი, გოლდენ დელიშესი, ჯონაპრინცი, პინოვა, მეფე ფუჯი, გრანი სმიტი, რომლებიც მოწეულია მე-3 პუნქტით განსაზღვრულ გეოგრაფიულ არეალში და აკმაყოფილებს ქვემოთ მოყვანილ მოთხოვნებს:

ჯიშები	სიმტკიცე (გ/სმ)	შაქრის შემცველობა (°Bx)	ვაშლის ფერი	წონა (გ)	ფორმა
გალა	≥ 5	≥ 12	აღმწიფე-წითელი, ოდნავ შესამწიფე თეთრი წერტილებით	≥ 165	მრგვალი ან მომრგვალო-კონუსური
რედ დელიშესი	≥ 5	≥ 11	მიმზიდველი წითელი, სრულ სიმწიფეში გადაისწივს იისფერ-შავში	≥ 200	წაგრძელებული კონუსური
გოლდენ დელიშესი	≥ 5	≥ 12	ყვითელი, მწვანე და ოქროსფერი ტონებით	≥ 170	კონუსური ფორმის, ოდნავ წახანგოვანი
ჯონაპრინცი	≥ 5	≥ 12	მუქი წითელი, მოყვითალო-მოყვითალო წერტილებით	≥ 200	მომრგვალო-კონუსური
პინოვა	≥ 5	≥ 13	წითელ-მოყვითალო შეფერილობის, 75-80% დაფარულია ნარინჯისფერი-წითელი ფერის ზოლებით	≥ 165	მომრგვალო-კონუსური, ოდნავ წახანგოვანი
მეფე ფუჯი	≥ 5	≥ 12	მოქროსფერი წითელი შეფერილობის	≥ 165	მომრგვალო-კონუსური
გრანი სმიტი	≥ 5	≥ 12	ინტენსიური მწვანე; დაწინწკლილია შესამწიფე თეთრი წერტილებით	≥ 180	მომრგვალო-კონუსური

მოტიანობაში გორის ვაშლი გამოირჩევა მაღალი საგემოვნო თვისებებით და ნაზი სასამონო სურნელით. იგი ხასიათდება სიტკბოთი, რომელიც კარგად არის დაბალანსებული მჟავიანობით, რაც ვაშლს სიხალისეს სძენს. პროდუქტისათვის, ასევე, დამახასიათებელია ხრამუნა და წვნიანი რბილობი. ამ რეგიონში მოყვანილ ვაშლებს, ასევე, გააჩნია განსაკუთრებით მიმზიდველი ცოცხალი შეფერილობა, რომელიც ზოგიერთი ჯიშების შემთხვევაში, ძირითად ფერთან ერთად, დამატებით ტონალობებსაც იძენს. მაგალითად, ამ ჯიშებში მოყვანილი გოლდენ დელიშესი მზის მხარეს ვარდისფერად, ხოლო გრანი სმიტის 10-12% მოწითალოდ იფერება. გასაყიდად გატანილი, მომხმარებლისთვის განკუთვნილი „გორის ვაშლი“ უნდა იყოს დაუზიანებელი, ჯანსაღი, სუფთა და ზედაპირზე თვალისთვის შესამწიფე ჭუჭყის გარეშე.

3. წარმოების გეოგრაფიული არეალი
გორის ვაშლის წარმოების ზონა მოიცავს შიდა ქართლის ვაკეზე მდებარე გორის, კასპის, ცხინვალის და ქარელის მუნიციპალიტეტების სოფლებს. აქ ბაღები გაშენებულია როგორც უშუალოდ ვაკეზე, ისე მიმდებარე მთებისა და ბორცვების კალთებზე ზღვის დონიდან 500-დან 1000 მეტრამდე სიმაღლეზე. გეოგრაფიული აღნიშვნით დაცული ვაშლი შეიძლება მოწეულ იქნეს როგორც სპეციალურად გაშენებულ ვაშლის პლანტაციებში, ისე პირად საკარმიდამო ნაკვეთებში.

4. წარმოების პროცესის აღწერა
4.1. გასაშენებელი მასალა
ბაღის გასაშენებლად საჭირო ნერგები, საძირები და სათესლე მასალა აუცილებელია თავისუფალი იყოს მანვე ორგანიზმებისგან (მწერები, სოკოები, ბაქტერიები, ვირუსები).

4.2. ბაღის გაშენება
ბაღის გაშენებამდე შერჩეულ ფართობზე უნდა ჩატარდეს ნიადაგის ღრმად დამუშავება (პლანტაჟი) 45-50 სმ-ის სიღრმეზე. ასევე, ნიადაგის აგრო-ქიმიური

გამოკვლევის საფუძველზე, უნდა მოხდეს ორგანულ-მინერალური (ფოსფოროვანი-კალიუმიანი) სასუქისა და ქიმიური მედიკამენტების შეტანა, ნიადაგის ჯვარედინი მოხენა და დაფარვა.
ექსტენსიური ბაღების შემთხვევაში, ძირების სიმჭიდროვე უნდა შეადგენდეს 300 ვაშლის ძირს ჰა-ზე, ხოლო ინტენსიური განაშენიანების პირობებში კი ხეხილის სიმჭიდროვე არ უნდა აღემატებოდეს 3000 ძირს ჰა-ზე.

4.3. ბაღების გამწვანება
ვაშლის ზრდა-განვითარებისათვის აუცილებელია ნიადაგის სინოტივის შენარჩუნება, რისთვისაც ბაღში მიწის ზედაპირის ნაწილი ბალახულით უნდა იყოს დაფარული.

4.4. ირიგაცია
გორის ვაშლის წარმოების რეგიონისთვის, რომელიც ხასიათდება ხანგრძლივი და ცხელი ზაფხულით და ამ პერიოდში წვიმების ნაკლებობით, ბაღების ირიგაცია წარმოადგენს უმნიშვნელოვანეს პირობას ხეხილის გახარებისა და დადგენილი სტანდარტების ვაშლის წარმოებისათვის. ინტენსიური ბაღების შემთხვევაში გამოიყენება მორწყვის წვეთოვანი სისტემები.

4.5. ნიადაგის განოყიერება
ვაშლის ხის ზრდა-განვითარება და ნაყოფის ხარისხი, წყლის მიწოდებასთან ერთად, საჭიროებს მცენარის საკვებ ნივთიერებებით მომარაგებას, რაც ხორციელდება ნიადაგში მინერალური და ორგანული სასუქების შეტანის გზით. კომპლექსური მინერალური სასუქების შეტანა ხდება ოქტომბერ-ნოემბერში, აზოტოვანი სასუქების კი – აპრილსა და სექტემბერში.

4.6. მანვე ორგანიზმების წინააღმდეგ გასატარებელი ღონისძიებები
მანველებისა და დაავადებების წინააღმდეგ ღონისძიებები უნდა ჩატარდეს მანვე ორგანიზმების ბიოლოგიური/ფენოლოგიური და სხვა გარემოების გათვალისწინებით, მცენარეთა დაცვის ბრძოლისთვის შემუშავებული ინტეგრირებული I სისტემის საფუძველზე.

4.7. გასხვლა-ფორმირება
ინტენსიურ და ნახევრად ინტენსიურ მეთოდით გაშენებულ ბაღში გამოიყენება ვარჯის ფორმირების შემდეგი ორი მეთოდი: ცენტრალურ-ლიდერული და ფრანგულ-ვერტიკალური სისტემა.

4.8. მოსავლის აღება
ვაშლის კრეფის ვადები დამოკიდებულია ჯიშის ნიშან-თვისებებზე, მიკროკლიმატზე, ნიადაგის ტიპზე, ნაკვეთის ადგილმდებარეობაზე, ბაღის მოვლის აგროტექნიკაზე, მსხმოიარობის ინტენსივობაზე და სხვა. მოსავლის აღება ხდება მშრალ ამინდში, როცა ნაყოფი მიაღწევს ჯიშისთვის დამახასიათებელ სიდიდეს და შეფერილობას. ნაყოფის კრეფა ხდება ხელით, ქვემოთადაც ზემოთ. ვაშლის ბაღში განხორციელებული მოსავლის აღების ოპერაციების ზუსტი ვადები დგინდება მწარმოებლების მიერ როგორც ნაყოფის ორგანოლოგიური მახასიათებლების ექსპერტული შეფასებით, ისე ინსტრუმენტული საშუალებების გამოყენებით. ქვემოთ მოცემულია გორის ვაშლის კრეფის საგარეულო ვადები ჯიშების მიხედვით.
გალა – სექტემბრის დასაწყისი;
რედ დელიშესი – სექტემბრის შუა პერიოდი ან სექტემბრის ბოლო;
გოლდენ დელიშესი – სექტემბრის ბოლო ან ოქტომბრის დასაწყისი;
ჯონაპრინცი – სექტემბერი;
პინოვა – სექტემბრის ბოლო – ოქტომბრის პირველი დეკადა;
მეფე ფუჯი – ოქტომბრის შუა რიცხვები;
გრანი სმიტი – სექტემბრის მესამე დეკადიდან ოქტომბრის პირველ დეკადამდე.

4.9. გადაზიდვა - შენახვა
მოკრეფის შემდეგ ვაშლი სუფთა სატრანსპორტო საშუალებით და შესაბამისი ტარით გადაიზიდება მიმდებარე პუნქტებში, სადაც მოკრეფილი ნაყოფი ჯიშებისა და ჯიშების მიხედვით დახარისხების შემდეგ თავსდება ყუთებში და შეინახება სპეციალურ სათავსოში ან სამაცივრო დანადგარებში 1-4 ნ ტემპერატურის პირობებში.

5. წარმოშობის დადასტურება
გორის ვაშლის წარმოებასთან დაკავშირებული ყველა პროცედურა: ხეხილის ბაღების მოვლა-გაშენება, მოსავლის აღება, ნაყოფის დახარისხება, გასუფთავება, დასაწყობება და დაფასობა ხდება მე-3 პუნქტში მოცემულ დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნისათვის დადგენილ არეალში. ბაღების მოვლისა და საწარმო პროცესის მოქმედება ხდება მონაწილე ბიზნეს-ოპერატორის (რომლის საქმიანობა დაკავშირებულია დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნის წარმოების ნებისმიერ ეტაპთან) მონაცემებით აღირიცხება მეწარმეთა ჯგუფის პასუხისმგებელი პირის მიერ წარმოებულ რეესტრში. რეესტრში შეტანილია ვაშლის ბაღების საკადასტრო დეტალები და თითოეული ნაკვეთის მონაცემები მესაკუთრის, ტერიტორიის, ამ ტერიტორიაზე განლაგებული ვაშლის ხეების რაოდენობის, ვაშლის ჯიშებისა და საშუალო წლიური წარმოების შესახებ. წარმოების პროცესის ნებისმიერ რეალში დასაქმებული პირის მიერ მიღებული და გაცემული პროდუქტების რაოდენობათა აღრიცხვა, შესაბამისი დოკუმენტაციისა და ნაწარმების წარმოება და ყოველი მათგანის მიერ მაკონტროლებელი სტრუქტურისათვის ინფორმაციის დროული მიწოდება უმნიშვნელოვანესი პირობაა ვაშლის წარმოების მიკვლევა-აღმოსაზრებისათვის.

6. კავშირი გეოგრაფიულ არეალთან
6.1. ბუნებრივი პირობები
შიდა ქართლის ვაკეს ჩრდილოეთიდან კავკასიონის ქედები, ხოლო სამხრეთიდან თრიალეთის ქედი ეკვრის. აქ გაბატონებულია მშრალი სუბტროპიკული ჰავა, რომელზეც გავლენას ახდენს მის გარშემო მდებარე მაღალი ქედები. წლის ცივ პერიოდში ხშირად ვითარდება ინვერსიები, ამიტომ სამთარი უფრო ცივია, ვიდრე საქართველოს სხვა, იმავე სიმაღლეზე მდებარე ადგილებში. საშუალო წლიური ტემპერატურა მერყეობს 9-11°C შორის; იანვრის ტემპერატურაა -1-4°C, აგვისტოსი – 20.4-22.3°C, ხოლო აბსოლუტური მინიმალური ტემპერატურა – 26-31°C, მაქსიმალური – 35-40°C. სავეგეტაციო პერიოდში 10°C-ზე მეტი ტემპერატურაა ჯამში 3100-3900, ხოლო მზის ნათების წლიური ხანგრძლივობა 2200-2300 საათია. აქაურობისათვის, ასევე, დამახასიათებელია დღის ტემპერატურის საგრძნობი ვარდნა ღამის განმავლობაში. დღის და ღამის ტემპერატურათა სხვაობა, ჩვეულებრივ, 120°C-ს აღარაჭარბებს. ეს რეგიონი ხასიათდება ჰაერის მასების ინტენსიური გადაადგილებით. აქ, ძირითადად, გაბატონებულია დასავლეთის და აღმოსავლეთის ქარები. პირველი, ჩვეულებრივ, გვილი და ნოტიოა, მეორე – სამთარში ნოტიო და ცივია, ზაფხულში – ცხელი. ნალექების რაოდენობა წელიწადში 500-800 მმ-ია. ხშირია გვალვა. სამთარში თოვლის საბრუნველი დიდხანს არ დევს.

ამ რეგიონში, ძირითადად, გავრცელებულია ალუვიური, მდელის კარბონატული და ალუვიური ეპისოფერი კარბონატული, ნიადაგები. ნიადაგები არის მსუბუქი, კარგად დრენაჟირებული და უანვადით მდიდარი. პროდუქტის წარმოების გეოგრაფიული არეალის ტერიტორიაზე მიედინება წყალუხვი მდინარეები – მტკვარი, ლიახვი და მათი მრავალი შენაკადი, რაც ქმნის კარგ პირობებს ბაღების ირიგაციისათვის.

6.2. ადამიანური ფაქტორი
ვაშლის გაშენებასა და მოყვანაში გორისა და ქარელის მოსახლეობის მიერ დავროლი მრავალსაუკუნოვანი გამოცდილება საშუალებას აძლევდა მათ ეწარმოებინათ მაღალი ხარისხის ვაშლი. ამასთან, ბოლო ათწლეულებში უცხოელი სპეციალისტების დახმარებით დაინერგა ვაშლის წარმოების თანამედროვე აგროტექნოლოგიები, შემოტანილი იქნა და ადაპტირდა ადგილობრივ პირობებთან ვაშლის ახალი ჯიშები. სახელმწიფოს მიერ ინიცირებული სპეციალური პროექტების ფარგლებში, ასევე, ჰა-ზე გაშენდა ახალი ინტენსიური განაშენიანების ვაშლის ბაღები. ფართოდ ვრცელდება, ასევე, ბაღების მორწყვის წვეთოვანი სისტემები.

მიმდინარეობს ხეხილის ბუნების არასასურველი შემოქმედებისგან დამცავი საშუალებებით გადარეგულირება და ხილის შენახვის თანამედროვე ტექნოლოგიების

1 <https://www.youtube.com/watch?v=erquInJ6KI>

გამოყენება, რაც იძლევა „გორის ვაშლის“ ხანგრძლივი შენახვის გარანტიას.

6.3. რეპუტაცია

„გორის ვაშლის“ დაცულ გეოგრაფიულ აღნიშვნად აღიარების მთავარ საფუძველს მისი რეპუტაცია და ცნობადობა წარმოადგენს. ვაშლის წარმოებით საქართველოს რეგიონებს შორის განსაკუთრებით ცნობილია შიდა ქართლი. კერძოდ, საქართველოში წარმოებული მრავალი ათეული ათასი ტონა ვაშლიდან შიდა ქართლზე მოდის 80%.

აღსანიშნავია, რომ შიდა ქართლის რეგიონში ვაშლის წარმოებაში განსაკუთრებული ადგილი უკავია გორისა და ქარელის მუნიციპალიტეტებს, რაზეც მიუთითებს ის ფაქტი, რომ აქ არსებული სამი მილიონი ძირიდან, უდიდესი ნაწილი – 66% მოდის გორის მუნიციპალიტეტზე და 18% ქარელის მუნიციპალიტეტზე, რაც ვაშლის წარმოებისთვის ამ გეოგრაფიული ადგილის განსაკუთრებულ პოპულარობასა და რეპუტაციასზე მიუთითებს.

გორის ვაშლი პოპულარულია არა მხოლოდ ადგილობრივ, არამედ საერთაშორისო ბაზარზე, რასაც ხაზს უსვამს გორის ვაშლის მნიშვნელოვანი რაოდენობის ექსპორტი, რომელიც წლიდან წლამდე იზრდება და მრავალ მილიონ დოლარს შეადგენს.

6.4. პროდუქტის სპეციფიკურობა

გორის ვაშლს გააჩნია მთელი რიგი მახასიათებელი, რომელთა ერთობლიობა მას განსაკუთრებულობას და სპეციფიკურობას სძენს, კერძოდ:

- ის გამოირჩევა მაღალი საკმარისი თვისებებით და ნაზი სასიამოვნო არმატით;
- მასში კარგად არის დაბალანსებული სიტკბო და მჟავიანობა, რაც მას მიმზიდველ სიხალისეს სძენს;
- მისთვის დამახასიათებელია მომხმარებლისათვის ერთობ მნიშვნელოვანი წვნიანი და ხრაშუნა რბილობი;
- ხასიათდება ცოცხალი, მიმზიდველი შეფერილობით, რომელიც, ზოგიერთი ჯიშის შემთხვევაში, დამატებით პიკანტურ ტონალობებს იძენს (მაგ., აქ მოყვანილი გოლდენ დელიშესი მზის მხარეს დამატებით ვარდისფერია, ხოლო გრანი სმიტის 10-12% მოწითალო შეფერილობისა).

6.5. მიზეზობრივი კავშირი

გორის ვაშლის მაღალი ხარისხი და მასთან დაკავშირებული პროდუქტის რეპუტაცია განპირობებულია მისი წარმოების არეალის ბუნებრივი პირობებითა და იქ არსებული ადამიანური ფაქტორით.

ბაღები გაშენებულია შედარებით მსუბუქ ალუვიურ და საკმაოდ ტენიან, კარგი აერაციის მქონე ლამიან ნიადაგებზე. ნიადაგები კარგადაა დრენაჟირებული და ეხერხება მდიდარი, რაც ხელს უწყობს ფესვების და მთლიანად მცენარის ოპტიმალურ განვითარებას.

აქტიურ ტემპერატურათა ჯამი, რომელიც აქ 2100-2800°C უდრის, უზრუნველყოფს ხეხილის კარგ ზრდას და მსხომიარობას. ტერიტორიის მაღალი განათება და ინტენსიური აერაცია ხელს უწყობს ფოტოსინთეზის პროცესს და ნაყოფში შაქრის დაგროვებას. დღისა და ღამის ტემპერატურათა სხვაობა, რომელიც აქ აღემატება 12°C-ს, განაპირობებს შაქრიანობა-მჟავიანობის ისეთ ბალანსს, რომელიც ვაშლს სძენს საოცარ სიხალისეს, ზრდის ნაყოფის შეფერილობის ინტენსივობას და მის მიმზიდველობას, ამასთანავე, რბილობს ანიჭებს სიმტკიცეს და სიხრაშუნეს.

გორის ვაშლის წარმოება ხორციელდება ამ რეგიონში ვაშლის მოყვანის არსებული საუკუნოვანი გამოცდილებისა და თანამედროვე აგროტექნოლოგიების შერწყმის საფუძველზე. სახელდობრ, გორის ვაშლი იწარმოება ისეთი ტექნოლოგიების და მეთოდების გამოყენებით, რომლებიც გარემოზე ახდენს როგორც დაბალ ზემოქმედებას, ისე ხელს უწყობს ადგილობრივი კლიმატური და ნიადაგობრივი უპირატესობების საუკეთესოდ გამოყენებას და, იმავედროულად, უზრუნველყოფს ნაყოფის ხანგრძლივ და ხარისხიან შენახვას.

7. შეფუთვა და ეტიკეტირება

ბაზარზე განთავსებული დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნა „გორის ვაშლის“ შესახებ ინფორმაცია მომხმარებელს უნდა მიეწოდოს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული მომხმარებლისათვის სურსათის შესახებ ინფორმაციის მიწოდების თაობაზე ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

გორის ვაშლი მომხმარებელს მიეწოდება შეფუთული ან შეუფუთავი სახით. მომხმარებლისთვის შეფუთული სახით მიწოდებისას შეფუთვაზე დატანილი უნდა იყოს სიტყვები „გორის ვაშლი“ და „დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნა“ და დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნის ოფიციალური სიმბოლო, რომლის გამოყენება რეგულირდება საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული წესით. ამასთან, ზემოთ მითითებული წარწერისგან განსხვავებული ყველა სხვა შესაძლო წარწერისათვის გამოყენებულ უნდა იქნეს მნიშვნელოვნად ნაკლები ზომის ასოები.

შეფუთვაზე სახით მომხმარებლისთვის მიწოდების შემთხვევაში, ყოველი ვაშლი იდენტიფიცირებული უნდა იყოს სტიკერით, რომელზეც დატანილია დასახელება „გორის ვაშლი“ და დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნის ოფიციალური სიმბოლო.

პროდუქტის ეტიკეტზე დასახელების აღნიშვნისა გამოიყენება:
ქართულად: **გორის ვაშლი**
ლათინური ასოებით: **Goris Vashli**
რუსული ასოებით: **Горис Ваши.**

8. მაკონტროლებელი ორგანო

გორის ვაშლის სპეციფიკაციასთან შესაბამისობის კონტროლს ახორციელებს სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო.

* * *

გეოგრაფიული აღნიშვნა
ბოლნისის ახალი კარტოფილი

განაცხადის № 3518/6
განაცხადის შეტანის თარიღი: 17/01/2023
გეოგრაფიული აღნიშვნა: „ბოლნისის ახალი კარტოფილი“

საქონლის დასახელება, რომლისთვისაც მოითხოვება გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია – კარტოფილი

განმცხადებლის სახელი და მისამართი: შპს ბოლნისის აგროცენტრი; სულხან-საბა ორბელიანის №106, ბოლნისი, საქართველო

1. პროდუქტის დასახელება: ბოლნისის ახალი კარტოფილი

2. პროდუქტის აღწერა

ბოლნისის ახალი კარტოფილი წარმოადგენს ბოლნისის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე მოყვანილ მცირე ზომის ნედლ კარტოფილს.

დაშვებული ჯიშები – ამ კარტოფილის სათესლე მასალად გამოიყენება შემდეგი ჯიშები: იმპალა (პოლანდია), სანტა (პოლანდია), მარფონა (პოლანდია), არნოვა (პოლანდია), ოთლია (გერმანია), დონატა (გერმანია) და ნევესკი (რუსეთი).

მოთხოვნები მახასიათებლებისადმი – ბოლნისის ახალი კარტოფილს უნდა გააჩნდეს შემდეგი ფიზიკური და ორგანოლექტიური მახასიათებლები:

ბოლქვის ფორმა – მომრგვალო, ოვალური, ოვალურ-წაგრძელებული.

კანი – თხელი, ნაზი, გლუვი, ყოველგვარი გარეგანი დეფექტების გარეშე.

ბოლქვის ზომა – I ხარისხი: 15 მმ-დან 30 მმ-მდე;
II ხარისხი: 30 მმ-დან 50 მმ-მდე.

ფერი – ბაცი-მოყვითალო.

გემო და არმატი – ახლად ამოდებულ ბოლნისის კარტოფილს გააჩნია გამორჩეულად სასიამოვნო გემო, აგრეთვე, მიწისა და თხილისათვის დამახასიათებელი ძლიერი

სურნელი, რომელსაც ის ხანგრძლივად ინარჩუნებს.

გასაყიდად გამზადებული კარტოფილი უნდა იყოს ჯანსაღი, მთელი, სუფთა, ფიზიკური დაზიანების გარეშე. დასაშვებია მთლიანი წონის 5% იყოს ნაწილობრივ გამწვანებული კარტოფილი.

კარტოფილი იყიდება ნაყარი ან, მომხმარებლის მოთხოვნის შესაბამისად, აწონილი და დაფასოებული სახით.

3. წარმოების არეალი

ბოლნისის ახალი კარტოფილის მოყვანა ხდება ბოლნისის მუნიციპალიტეტის შემდეგ სოფლებში: ნახიდური (41°28'11"N, 44°41'43"E), ჭაპალა (41°26'10"N, 44°38'05"E), სამტრედიო (41°26'15"N, 44°36'20"E), ფარიხი (41°28'17"N, 44°44'08"E), ცურტავი (41°28'28"N, 44°28'35"E) სავანეთი (41°25'49"N, 44°39'48"E), ხიდისყური (41°52'00"N, 44°33'38"E) და მამხუტი (41°23'01"N, 44°43'18"E).

ბოლნისის ახალი კარტოფილის მოყვანა, შენახვა და დაფასოება ხდება წარმოებისთვის დადგენილი გეოგრაფიული არეალის საზღვრებში, რაც ხელს უწყობს მისი განსაკუთრებული თვისებების შენარჩუნებას და ნაკლებად დაზიანებას მომხმარებლისთვის მიწოდებამდე.

4. წარმოშობის მტკიცებულება

პროდუქტის მიკვლევადობა წარმოების ყველა ეტაპზე უზრუნველყოფილია იმით, რომ მწარმოებლები, დამფასებლები და გამყიდველები ვალდებული არიან აწარმოონ პროდუქტის მიწოდება-მიღებასთან დაკავშირებული ჩანაწერები სპეციალურ ჟურნალებში.

5. პროდუქტის წარმოება

სამუშაოს დასახელება	ნომერი	დამამბერი	იანვარი	თებერვალი	მარტი	აპრილი	მაისი	ივნისი
სათესლე კარტოფილის შესყიდვა	✓	✓						
სათესლე კარტოფილის გადარჩევა		✓						
თესლის დამუშავება ქიმიკატებით დათესვის წინ					✓	✓		
მიწის საგაზაფხულო მოხვნა						✓		
მიწის თესვის წინა კულტივაცია/ გაფხვიერება				✓				
სათესლე კარტოფილის დატვირთვა და ტრანსპორტირება დასათესად				✓	✓			
თესვა				✓	✓			
I კულტივაცია						✓		
II კულტივაცია (ნახევარ ყელის მიცემა)						✓		
სასუქის შეტანა				✓	✓			
შეწამვლა (კოლორადოს ხოჭოს წინააღმდეგ გასატარებელი სამუშაოები)							✓	✓
მორწყვა 2-3 ჯერ							✓	✓
ამოყრა							✓	✓

მიუხედავად ამ არეალში პარაზიტების იშვიათობისა, ყოველი შემთხვევისთვის, მავნებლებისგან დასაცავად დახვნის წინ იყენებენ ისეთ პრეპარატებს, როგორცაა „პრესტიჟი“ და „სელესტოპი“. ასევე, უნდა აღინიშნოს, რომ ბოლნისის ახალი კარტოფილს ამ შემთხვევაში, ძირითადად, ერთი დაავადება ეკარება, ესაა ფიტოტროფი, რომლის საწინააღმდეგოდ გამოიყენება: რიდომილგოლდი, მელოდიდე, ტრაკოლი, ან კურზატი.

6. მიზეზობრივი კავშირი გეოგრაფიულ არეალსა და პროდუქტის სპეციფიკურ ხარისხს, რეპუტაციასა და სხვა მახასიათებლებს შორის

6.1. პროდუქტის სპეციფიკურობა, რეპუტაცია

ბოლნისის ახალი კარტოფილის მაღალი რეპუტაცია და მასზე მოთხოვნა ემყარება იმ ფაქტს, რომ ის, პრაქტიკულად, ყველაზე ადრეული კარტოფილია საქართველოში და, ამასთან, გააჩნია გამორჩეული ფერი, გემო და არმატი. მისი გამორჩეულობა და რეპუტაცია განპირობებულია როგორც ბუნებრივი, ისე ადამიანური ფაქტორებით.

მის მაღალ ხარისხზე და რეპუტაციაზე მიუთითებს ის ფაქტიც, რომ ის სარგებლობდა მაღალი მოთხოვნილებით საქართველოს ფარგლებს გარეთაც, კერძოდ, ხდებოდა მისი ექსპორტი დიდი ოდენობით სხვა და სხვა საბჭოთა რესპუბლიკებში.³ რაც შეეხება ბოლო წლებს, ბოლნისის რაიონიდან 2020-2023 წლებში ექსპორტზე გატანილია 50 ათას ტონაზე მეტი ახალი კარტოფილი.

6.2. ბუნებრივი პირობები

მე-3 პუნქტით განსაზღვრული „ბოლნისის ახალი კარტოფილის“ წარმოების გეოგრაფიული არეალის ძირითადი ნაწილი ვაკეებითაა წარმოდგენილი და ზღვის დონიდან 550 მეტრის სიმაღლეზეა. ამ ტერიტორიას ახასიათებს მშრალი სუბტროპიკული სტეპური ჰავა ზომიერად ცივი ზამთრით და ხანგრძლივი ზაფხულით. საშუალო წლიური ტემპერატურა ცელსიუსით 12,0 გრადუსს შეადგენს. ყველაზე მაღალი ტემპერატურა (45°C) აღრიცხულია ივლისის ბოლოს აგვისტოს დასაწყისში. ეს ტერიტორია გამოირჩევა მცირე ნალექიანობით. ნალექების საშუალო წლიური რაოდენობა შეადგენს 572 მმ-ს. სწორედ ასეთი მეზოკლიმატი ხელს უწყობს ბოლნისის ნიადაგების ადრეულ გათბობას და ხდის მას საადრეო კარტოფილის წარმოებისათვის ვარგისად. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ ამ არეალის ნიადაგები ბუნებრივად ნაყოფიერი, ადვილად დასამუშავებელი, ადვილად დრენაჟირებადი და სწრაფად გათბობის უნარით ხასიათდება. დათბობის ეფექტს, ასევე, მინიმუმამდე

2 სოფლის მეურნეობა და სასურსათო უსაფრთხოება/სოფლის მეურნეობა/მრავალწლოვანი კულტურების წარმოება (2021 წ.) <https://www.geostat.ge/ka/modules/categories/196/soffis-meurbeoba>

3 „საადრეო კარტოფილი მომხმარებელს“, 1975 წლის 21 მაისი, გაზეთი „კომუნისტო“; „მოლის საადრეო კარტოფილი“, 1978 წლის 27 მაისი, გაზეთი „კომუნისტო“; „ბოლნისური კარტოფილი რუსეთის ქალაქებში“, 2005 წლის 6 აგვისტო, გაზეთი „საქართველოს რესპუბლიკა“.

დაკავს მთიანეთის საზღვრებს, რაც ძალიან სასურველია ახალგაზრდა ნაზარდების დაზიანებისა და დაცვის თვალსაზრისით.

ამ არეალის ნიადაგი და კლიმატი განაპირობებს ბოლნისის ახალი კარტოფლის მაღალ რეპროდუციას და გამორჩეულობას მცირე ზომით, განსაკუთრებული გემოთი და სურნელით.

6.3. ადამიანური ფაქტორი

ბოლნისის ახალი კარტოფლის გამორჩეულობა დიდად არის დამოკიდებული მწარმოებელთა სპეციფიკურ ცოდნასა და საადრეო კარტოფლის მოყვანის პრაქტიკულ გამოცდილებაზე. კერძოდ, ეს არის არეალთან დაკავშირებული თესვის სპეციფიკა, რომელიც ვითარდებოდა და თაობიდან თაობას გადაეცემოდა წლების განმავლობაში. ნიადაგის სათანადოდ მომზადება მნიშვნელოვნად არის დაკავშირებული ფერმერის სპეციალურ ცოდნასა და გამოცდილებასთან. მაქსიმალური და ხარისხიანი მოსავლის მისაღებად დარგვის ვადების სწორი განსაზღვრა მოითხოვს ისეთი ფაქტორების კომბინაციის „შეკრებას“ და „მიხედვას“, როგორცაა კონკრეტულ ადგილზე არსებული ნიადაგობრივი პირობები, ნიადაგის ტემპერატურა და ა.შ.

7. პროდუქტის დაფასოება

კარტოფილი იყიდება ნაყარი ან დაფასოებული სახით. ახალი კარტოფილი უნდა იყიდებოდეს ახალ და სუფთა დაფასოებულში. გამოყენებული მასალა უნდა იძლეოდეს კარგად ვენტილაციას, ტრანსპორტირებისა და შენახვის საშუალებას. დაფასოება უნდა ხდებოდეს 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 და 15-კილოგრამიან პარტიებად. დასაშვებია 20-25 კგ დაფასოება ვაკუუმ შეფუთვით, თუ იგი განკუთვნილია კვების მიზნებისთვის შესატანად და სარეალიზაციოდ.

8. ეტიკეტირება

უშუალოდ დაფასოებაზე მოთავსებული უნდა იყოს გეოგრაფიული აღნიშვნის ღირსი და სიტყვები „ბოლნისის ახალი კარტოფილი“. საქსპორტო პარტიებში კი გამოიყენება: ინგლისურად: New potatoes from bolnisi რუსულად: Молодой картофель из Болниси

9. მაკონტროლებელი ორგანო

ბოლნისის ახალი კარტოფლის სპეციფიკაციასთან შესაბამისობის კონტროლს ასრულებს სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო.

გეოგრაფიული აღნიშვნა კახური შაში

განაცხადის № 3561/6 განაცხადის შეტანის თარიღი: 01/03/2024 გეოგრაფიული აღნიშვნა: „კახური შაში“ საქონლის დასახელება, რომლისთვისაც მოითხოვება გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია - შაში განმცხადებლის სახელი და მისამართი: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; მარშალ გელოვანის გამზ. №6, 0159, თბილისი, საქართველო

- 1. პროდუქტის დასახელება: კახური შაში
2. პროდუქტის აღწერა

კახური შაში არის ადგილობრივი ჯიშის, ტყეში ნაკვები ღორის ხორცისგან დამზადებული დამარილებული, შესუნელებული, შებოლილი და დავარგებული მშრალი პროდუქტი, რომელსაც ცალი მხრიდან აკრავს მუქი მოყვითალო ოქროსფერი შეფერილობის მკვრივი ტყავი. მისი მოხმარება შესაძლებელია როგორც ტექნოლოგიური პროცესის დამთავრებისთანავე, დამატებითი თერმული დამუშავების გარეშე, ისე მოხარშვის შემდეგ.

კახური შაშის ორგანოლეპტიკურ მახასიათებლებს განსაზღვრავს ღორის ხორცი, რომლისგანაც იწარმოება შაში, გამოყენებული სუნელ-სანელებლები, შებოლივის ტექნოლოგია (ცივი ან ცხელი შებოლივა), მარილსხნარში დაყოვნება და ადგილის კლიმატური თავისებურებები.

კახურ შაშის შენარჩუნებაში აქვს ხორცისთვის დამახასიათებელი სტრუქტურა. მას აქვს დამახასიათებელი თანაბარი შეფერილობა - წითელიდან მუქი წითელი ფერის კუნთოვანი ქსოვილით. გადანაჭერზე კუნთოვანი ქსოვილი ერთგვაროვანი ფერისაა, დრეკადი კონსისტენციის, რაც განპირობებულია მარილსხნარში ე.წ. წაკში მოთავსებით. შეხებისას გადანაჭერი ბოჭკოვანია, კუნთოვანი ქსოვილის კონსისტენცია დამოკიდებულია ხორცის ნაჭრის კუნთოვანი მასის სიდიდეზე, გამომშობის და შებოლივის ხანგრძლივობაზე. თეთრი ან მოვარდისფრო ცხიმის ნაწარმები ლოკალიზებულია, ძირითადად, კუნთოვან ქსოვილსა და ტყავის ფენას შორის. ცხიმი უნდა იყოს სიყვითლეების გარეშე და არ უნდა იკლესობდეს. კახურ შაშში ცხიმი გვხვდება ხორცის ფენებშიც. მას აქვს დამახასიათებელი კვამლის სუნი და სუნელ-სანელებლების გამომხატული გემო და არომატი. კახური შაში საშუალოდ მარილიანია და მარილის შემცველობა 6-8 %-ის ფარგლებში მერყეობს.

3. წარმოების არეალი

კახური შაშის წარმოების არეალია კახეთი - ისტორიულ-გეოგრაფიული რეგიონი აღმოსავლეთ საქართველოში. კახეთი ერთ-ერთი დიდი რეგიონია საქართველოს ფარგლებში, მისი ფართობი შეადგენს 11 310 კვ.კმ-ს

4. წარმოებაში გამოყენებული ნედლეული

კახური შაში მზადდება ახლადდაკლული ზრდასრული ღორის გაუყინავი დანაწევრებული ტანხორცისგან. შაში მზადდება ადგილობრივი კახური ჯიშის ან ადგილობრივი პოპულაციების - აფხაზური, სვანური, მეგრული, რაჭული, ძირითადად, ტყეში ნაკვები ღორის ხორცისგან.

პროფ. ი. შუბითიძის მიხედვით, „საქართველოში ღორის ადგილობრივი პოპულაციები (კახური, რაჭული, იმერული, მეგრული, აფხაზური, სვანური) ნამოყალიბებულია გარეული ღორის (კავკასიური ფორმა) უძველეს პერიოდში უშუალოდ მოშინაურების შედეგად“. ამას ადასტურებს ქართველი მეცნიერების მიერ კრანიოლოგიაში ჩატარებული გამოკვლევები, სისხლის ჯგუფებისა და შრატის ცილების შესწავლა (რ. მიჩიბაშვილი, ს. ფოცხვერია და სხვ.; „კახური ღორი“, თბილისი, 2020 წ.).

კახეთი ტყიანი მიწის ფენდობებით არის გარშემორტყმული, ადგილობრივი, ტყეში ნაკვები ღორის შენახვა და გამოზრდა კახური შაშის დამზადებისთვის დიდი ხნის ტრადიციაა. ადგილობრივი, ტყეში ნაკვები ღორი ხასიათდება საცხოვრებელ პირობებთან ადაპტაციისა და რთულ პირობებში რეპროდუქციის უნარით, ასევე, გამოირჩევა გამძლეობით და შეუძლია კარგად აითვისოს ბუნებრივი საკვებ-სავარგულები, რასაც სხვა ცხოველები ვერ იყენებენ.

ზამთარში ისინი კარგად ითვისებენ ყურძნის ნარჩენებს - ჭაჭას, აგრეთვე, ბაღყელისა და ხილის ნარჩენებს. ადრე გაზაფხულიდანვე კარგად იყენებენ მინდვრის სხვადასხვა ბალახებს, ხოლო ივლის-აგვისტოში თაეთაიანი კულტურების აღების შემდეგ ნარჩენ მარცვლებს. ტყეში ნაყოფის მოშრობების დაწყებისთანავე გადაინაცვლებენ მთიან ადგილებში და მასობრივად ითვისებენ ტყის ნაყოფს: მუხა, წიფელი, წაბლი, კაკალი, მავალი, ზღმარტი, შინდი, მავალი, კუნელი, კოწახური და სხვა ნაყოფის მოშრობის მცენარეები. ადგილობრივი, ტყეში ნაკვები ღორის წონა, ძირითადად, შეადგენს 80-120 კგ-ს, ახასიათებს სწორი შებუსხრა, ფერად შავი, ყავისფერი, მოწითალო, ან ნაცრისფერია, შეიძლება იყოს ლაქებით ან ზოდებით, აქვს გრძელი დინგი და შობს 5-8 გოჭს.

კახური შაშის დამზადებისათვის გამოიყენება, ასევე, შემდეგი ინგრედიენტები: მარილი - დამარილებისათვის გამოიყენება მსხვილი სუფრის მარილი, რომელიც წარმოადგენს კრისტალურ პროდუქტს და შედგება ძირითადად ნატრიუმის ქლორიდისგან (არანაკლებ 97 %). მისი გრანულმეტრული შემადგენლობა 2,5 მმ-დან 4 მმ-მდე მერყეობს და ე.წ. ხორხოშა მარილია. იოდირებული მარილის შემთხვევაში, რეკომენდებულია მარილის დეიოდიზაცია, რისთვისაც მარილი მზის სხივების პირდაპირი ზემოქმედებისათვის უნდა გაიშალოს თხელ ფენად (არაუმეტეს 1 სმ) 2-3 დღის განმავლობაში და პერიოდულად უნდა მოხდეს მისი მორევა. ამავე მიზნით შესაძლებელია, ასევე, მარილის წინასწარ გაცხელება მორევით.

სანელებელი:

პილპილი (ლათ. Piper) - პილპილისებრთა ოჯახის მცენარეთა გვარი, სახეობა შავი პილპილი (იპერ ნიგრუმ) (სინამდვილეში არის მწვანე, მოშრობის შემდეგ იღვწის შავ ფერს). რომელიც შეიცავს ალკალიდ პიპერინს და ეთეროვან ზეთებს. სულხან-საბა-ორბელიანის ლექსიკონში მოხსენებულია როგორც მგორვალა (ა. მავაშვილი, ბოტანიკური ლექსიკონი: მცენარეთა სახელწოდებანი. თბ., „საბჭოთა საქართველო“, 1991წ.). ნიორი (ლათინი სატივუმ) - მარილისისებრთა ოჯახის ერთწლოვანი ბოლქვიანი მცენარეა. ველურად გვხვდება კავკასიაში. აქვს მუქი მწვანე, ვიწრო და ღანცოვანი ფოთლი. ბოლქვი 2-5-მდე კბილისაგან შედგება. კბილი დაფარულია თხელი აპკით, ხოლო მთლიანად ბოლქვი - 2-8 მზინიანი აპკით. ბოლქვსა და მწვანე მასას იყენებენ საკვებად. ნიორის კბილი შეიცავს 35-42% მშრალ ნივთიერებას, 6,0-7,9% ნედლ ცილას, 7,0-28,8 მგ ჩ ვიტამინს, 0,5% რედუცირებად შაქარს, 20-27% პოლისაქარიდებს და სხვა. ნიორს სპეციფიკურ გემოსა და სუნს აძლევს ეთერზეთი (0,23-0,74%), რომელიც ფიტონციდს შეიცავს.

შაქარი - შაქრის ჭარხლის ან შაქრის ღერწმისგან მიღებული ტკბილი პროდუქტი. 100 გრამში შაქრის ენერგეტიკული ღირებულებაა 1,68 მეგაჯოული (დაახლოებით 400 კკალ). შესაძლებელია, ასევე, გამოყენებულ იქნეს დაფნა. დაფნა (Laurus nobilis) - დაფნისებრთა ოჯახის მრავალწლიანი ხე ან ბუჩქოვანი მცენარე, რომელიც საქართველოში, ძირითადად კოლხეთშია კულტივირებული. აღსანიშნავია, რომ დაფნა კარგად იტანს გვალვებს, ამიტომ მისი კულტივაცია აღმოსავლეთ საქართველოშიც ხდება. საქართველოში გავრცელებულია მხოლოდ კეთილშობილი დაფნის მრავალფეროვანი ვარიანტების - ფორმების სახით.

5. წარმოების ეტაპები

I ეტაპი - ღორის დაკვლა
კახური შაშის დასამზადებლად რეკომენდებულია რომ დაკვლას ღორის ცოცხალი წონა შეადგენდეს 90-100 კგ-ს.

II ეტაპი - გასუფთავება

ცოცხალი ცხოველის გაბრუების/დაკვლის და სისხლგართმევის შემდეგ, ხდება დამუშავება, ჯავრის გაცლა, გაფხევა, რისთვისაც დაკლულ ღორს ჩაახლევენ ხორბლის ქატოს ან გამოიყენებენ სიმინდის ტაროს ნაქურნს და გულდასმით ირეცხება ცხელი წყლით. დამუშავება ხდება გატყავების გარეშე. ამ პროცესის შემდეგ იწყება გამოშრობა. პირველ რიგში აჭრიან თავს, ჩამოეჭრება ანაღური ხერხლის გარეთა ნაწილი. გამოშრობა იწყება მაგადაზე ან ჩამოიკიდებულ მდგომარეობაში, იკვეთება მუცლის ხაზზე. პირველ რიგში ამოაქვთ საშარდე ბუშტი, ნაწლავები კუჭთან ერთად, შემდეგ ღვიძლი. ფრთხილად აცლიან ნაღველის ბუშტს. შინაგან ორგანოებს აცლიან ქონს, ხსნიან ღიაფრანგებს, იღებენ გულსა და ვიღვლებს. გულს სუფთავდება სისხლის კოლტისაგან. სუფთავდება ტანხორცის შიდა მხარეც. აღნიშნული პროცედურის შემდეგ ტანხორცი ხერხემლის გასწვრივ იჭრება ორ თანაბარ ნაწილად.

III ეტაპი - ხორცის გაგრილება და დაჭრა

გასუფთავების ეტაპის დამთავრების შემდეგ ხდება ხორცის გაგრილება 2-3 რ ტემპერატურაზე 2-3 დღე, ან მაცივარში 24 საათის განმავლობაში. ამ დროს ხორცი „მწიფდება“, იძენს სასიამოვნო სუნსა და არომატს, ხორცი ხდება წვნიანი და ნაზი. გაცივება ხელს უწყობს ხორცის სიახლის და სასიამოვნო ფერის შენარჩუნებას. ამ პროცესის დასრულების შემდეგ ხდება ტანხორცის დაჭრა-დანაწევრება 2-4 კგ წონის ნაჭრებად. ზოგ შემთხვევაში, გაგრილების

პროცესს წინ უსწრებს ტანხორცის 1-2 კგ ან 3-4 კგ წონის თხელ ნაჭრებად დანაწევრება და, გაგრილების მიზნით, მათი მოთავსება ცივ წყალში. თუ პაერის ტემპერატურა 24-25 °C-ს შეადგენს, წყლის გამოცვლა უნდა მოხდეს დღეში ორ-ჯერ, დილა-საღამოს, წყლის გაუფერულებამდე.

IV ეტაპი – დამარილება, შესუნელება და დავარება
ხორცის გაგრილების და დაჭრის შემდეგ ხდება მისი დამარილება. შესუნელება და დავარება. ამისთვის ხორცის ნაჭრებს ხელით შეეხილება მარილი (90-93%), ნიორი, დაფნა, შავი პილიპილი (1,5-2%) და შაქარი (4-5%), რის შემდეგაც ხორცის ნაჭრები მჭიდროდ თავსდება სათანადო ტევადობის მქონე ჭურჭელში – ხის ან უჟანგავი ლითონის გობში, რომელსაც ზემოდან უნდა დაეფაროს სიმძიმე. დაყოვნების ხანგრძლივობა 3-7 დღეს შეადგენს და დამოკიდებულია ხორცის ნაჭრების სისქეზე. ამის შემდეგ, ხორცის ნაჭრები ირეცხება და თავსდება მარილხსნარში ე.წ. წყაში, რისთვისაც 10 ლ წყალს ემატება 1,5-2 კგ მარილი და, შეფერვლის მიზნით, ფოსფორის, მარილწყალის საერთო წონის 0,06-0,07% (დაახლოებით 0,01 გ) ნატრიუმის ნიტრიტი. მარილხსნარში დაყოვნება ხდება 7-12 დღის განმავლობაში, რაც ასევე დამოკიდებულია ხორცის ნაჭრების ზომაზე და სისქეზე.
ზოგჯერ, შესუნელებისათვის შესაძლებელია, ასევე, გამოყენებულ იქნეს სხვა სუნელ-სანელებლებიც, მაგალითად ჯანჯაფილი (კოჭა) (*Zingiber officinale*, *Rosc*) და ბადიანი (*Illicium anisatum* (L.)). დამატებული სუნელ-სანელებლები არ უნდა იყოს დაფუძვლილი. სუნელ-სანელებლები (5-10 გრ. – ცვალებადი პროპორციით) უნდა აღუდგეს 3-5 ლ წყალში, რომელიც გაცივების შემდეგ ემატება ე.წ. წყას. ამ შემთხვევაშიც, წყაში დაყოვნების ხანგრძლივობა 6-7 დღეს შეადგენს.

V ეტაპი – შრობა
მარილხსნარში, ანუ ე.წ. „წყაში“ დაყოვნების შემდეგ, ხორცი ირეცხება ცივი წყლით და შრება დაბალ, 4-5 ს ტემპერატურაზე, 2-3 დღის განმავლობაში, რათა მომზადდეს შესაბამისად. შესაძლებელია პირდაპირ შრობის გარეშე, სველი ხორცის თონეში ჩაიკიდებოთ, რომელიც წარმოადგენს ტრადიციულ, თიხისგან დამზადებულ პურსაცხობს.

VI ეტაპი – შებოლვა
გაშრობის შემდეგ ხდება ხორცის შებოლვა. არსებობს შებოლვის ორი მეთოდი: ცხელი და ცივი შებოლვა.
ცივი შებოლვის მეთოდის გამოყენებისას ხორცი ჩამოიკიდულია დახურულ შერობა-ნაგებობაში ისე, რომ გარე ცეცხლიდან წარმოქმნილი კვამლი კვამლსადინარით შედის ოთახში.
უფრო გავრცელებულია ცხელი შებოლვის მეთოდი. ამ შემთხვევაში, ტრადიციულად, გამოიყენება პურსაცხობი თონე. თონის გახურება ხდება ფოთლოვანი მცენარეების - მუხის, წიფელას ნახერხის და კაკლის ნაჭრების გამოყენებით. თონეში ჩამწვარი ნაკვეთილი გროვდება, ხორცის ნაჭრები ჩაიკიდება თონეზე გადებულ ხარისებზე ისე, რომ წარმოქმნილი კვამლი ხორცის ყველა ნაჭრამდე თანაბრად აღწევდეს. თონეს ზემოდან ეფარება დასველებული, დატენიანებული საფარი (ამ მიზნით შესაძლებელია გამოყენებულ იქნეს ჯავალს უხეში, სეფის ან შალ-ბამბის უხეში ქსოვილი). საფარი უნდა იყოს დატენიანებული, რათა თავიდან იქნას აცილებული ცეცხლის წარმოქმნა. საფარი 1-2 ადგილზე უკეთდება ე.წ. „საპატრო“. შებოლვისას ხორცის ნაჭრების ტემპერატურა 75-80 °C-ს აღწევს. შებოლვის ხანგრძლივობა 2-4 დღეს შეადგენს და დამოკიდებულია ხორცის ნაჭრების სისქეზე და თონეში ჩაიკიდებული ნაჭრების რაოდენობაზე.
შესაძლებელია შებოლვა განხორციელდეს შრობის ეტაპის გარეშე, ამ შემთხვევაში ხდება წყაში ამოღებული ხორცის დაწვობა და შემდეგ შებოლვა. შებოლვის დროს ხორციდან გამოყოფილი წვენი ნაკვეთილთან შეხებისას წარმოქმნის ორთქლს და შებოლვასთან ერთად ხდება ხორცის ორთქლზე მოხარშვა.

გარდა თონისა, შესაძლებელია, ასევე, გამოყენებულ იქნეს შესაბამისი ოთახიც, სათავსო, სადაც შებოლვის ორივე, ცხელი და ცივი მეთოდის გამოყენება შესაძლებელია. ზოგადად, შესაბამისი ოთახი აშენებულია აგურით, ქვით ან წარმოადგენს ლითონის ნაგებობას. ცხელი შებოლვის შემთხვევაში, ცეცხლი იწებება ოთახის შუაში, რათა მოხდეს ზემოთ ჩამოიკიდებული ხორცის ნაჭრების შებოლვა. ცივი შებოლვის შემთხვევაში, ცეცხლი იწებება ოთახის გარეთ და კვამლი ოთახში შემოდის სპეციალური დამაკავშირებელი – კვამლსადენით.

VII ეტაპი – შენახვა
შებოლვის პროცესის დასრულების შემდეგ მზა კახური შაშხი ინახება გრილ, სუფთა და მშრალ ადგილას. რეკომენდებულია შენახვა მაცივრის პირობებში არანაკლებ 2 და არაუმეტეს 5 ს ტემპერატურის პირობებში. მისი მოხმარება შესაძლებელია დამატებითი თბური დამუშავების გარეშეც.

6. გეოგრაფიული არეალი, რეპუტაცია და ადამიანური ფაქტორები
კახური შაშხის ორგანოლეპტიკურ, საგემოვნო თვისებებსა და წარმოების ტექნოლოგიას განსაზღვრავს ის გეოგრაფიული არეალი და ბუნებრივი კლიმატური პირობები, სადაც ღორის გაზრდა და პროდუქტის წარმოება ხდება, ასევე, გამოყენებული ნედლეული და ინგრედიენტები.
კახეთში არის ტენიან სუბტროპიკულსა და კონტინენტურს შორის გარდამავალი ჰავა. რეგიონის კლიმატი განიცდის როგორც მშრალი მუზონური და კასპიის ზღვის მშრალი ჰაერის მახეობს, ისე დასავლეთიდან შავი ზღვის ტენიანი ჰაერის გავლენას. თუმცა, შავი ზღვიდან ტენიანი ჰაერის მახის შემოჭრას ხელს უშლის ლიხისა და მესხეთის ქედები, რომელიც დასავლეთ საქართველოს ადმოსავლეთ საქართველოსგან აკეფავს. ამის შემდეგ, დასავლეთი წლიური რაოდენობა ადმოსავლეთში გაცილებით ნაკლებია (400-1600 მმ), ვიდრე დასავლეთ საქართველოში. ყველაზე ნალექიანი პერიოდებია გაზაფხული და შემოდგომა, ხოლო ყველაზე მშრალი პერიოდები კი, შესაბამისად – ზამთარი და ზაფხული.
ადმოსავლეთ საქართველოს უმეტეს ნაწილში, განსაკუთრებით დაბლობ ზონებში, ზაფხული ცხელია, ხოლო ზამთარი – სუსხიანი. სიმაღლე მნიშვნელოვან გავლენას ახდენს კლიმატზე. 1500 მ-ზე მაღლა შედარებით გრილი ზაფხულია, ხოლო 2000 მეტრზე მაღლა კი ზოგჯერ ზაფხულის თვეებშიც კი იცის ყინვა. ზამთრის საშუალო ტემპერატურა დაახლოებით 0°C-ია; ზაფხულში ის ტემპერატურა +23-30°C-ს აღწევს. ასეთი ბუნებრივი გარემო პირობები დადებით გავლენას ახდენს კახეთის ტყეებში ბუნებრივად გავრცელებული მცენარეების (მუხა, წიფელი, წაბლი, კაკალი, პანტა, მაკალო, ზღმარტი, შინდი, მაცვადი, კუნელი, კოწახური და სხვ.) ნაყოფის ხარისხსა და რაოდენობაზე, რაც, საბოლოო ჯამში, მნიშვნელოვნად განაპირობებს ღორის ხორცის კარგ საგემოვნო მახასიათებლებს. აღსანიშნავია ისიც, რომ კახეთის ტყეებში მოსავალი ყოველწლიურად რამდენიმე ათას ტონას შეადგენს. მისი ეფექტური გამოყენება კი, სწორედ, მომთაბარე მეღორეობით იყო და არის შესაძლებელი“.

ის ფაქტი, რომ კახეთში გარეული ღორი ტყეში დიდი რაოდენობით იყო, დასტურდება ვახუშტი ბატონიშვილის მიერ „ბოსტან-ქალაქი და გარეჯის მთის აღწერაში“ წერს: „ნაგებობის ადმოსავლით და სამხრით არს ველი დიდი, ხოლო მტკვრის კიდეთა ჭალა დიდი, რომელსა მოინადირებდნ მუფენი წლითი-წლად საესე ღორის ეშვითა.“ (ადწერა სამეფოსა საქართველოსა (საქართველოს გეოგრაფია). დაიბეჭდა ვახუშტი ბატონიშვილის ხელნაწერით დედანით. რედაქცია გ. ჯანაშვილისა. გამომცემი პურნალ „მოგზაურისა“, თბილისი, მსწრაფლ-მსწრაფლ სტამბა ა. ქუთათელაძისა ნიკ. ქ. №21, 1904 წ.)
იქვე, აღწერს რა შიდა კახეთს „გადამ-მშრისა და შიგნით-კახეთისათს“ წერს: „ანაკისის წვიმის სამხრით, ვიდრე ქისივის სამხედრამდე, უწოდებენ შიგნით-კახეთს, რომელი იმზღვრების: ადმოსავლით ალაზნის მდინარით; სამხრით ქისივის ხაზის

საზღვრით; დასავლეთ შერეთისა და კახეთის მით; ჩდილოთ პანკისის საზღვრით, და არს ადგილი ესე ტყიანი, მცირედ ველიანი, განა ტყე უმეტეს ხილიანი, მცირე წყლიან-მდინარიანი, ვენახოვანი, ხილიანი, ღვინო კეთილი და კარგი. ფრინველნი, თვინიერ ღურაჯისა და კაკისა, რომელნი ტყეთა გვარობენ, მრავალნი; პირუტყვნი, ცხოვარი მცირედ, სხვანი მრავლად, არამედ ღორი უმრავლეს: რამეთუ ერთ გლეხს შეავს ს – უ – ჩ – ც“, რაც, იქვე, გ. ჯანაშვილის (რედაქტორის) განმარტების თანახმად, ნიშნავს, რომ „ყოველს გლეხს შეავსო 200, 400, 1000 და 2000 ღორი“.

„კახეთში დღემდე შემორჩენილი ღორთან დაკავშირებული ტრადიციული ჩვეულება, რომელიც ყოველწლიურად იმართება ნეკრესის სამონასტრო კომპლექსში, იგი სხვადასხვა ნაგებობებისგან შედგება, ზოგი მათგანი IV-V საუკუნითაა დათარიღებული, ზოგიც VIII-IX საუკუნეებს განეკუთვნება. მთავარი ტაძარი დათარიღებულია VI საუკუნით, რომელიც წმიდა აბიბოს ნეკრესელმა ააშენა.

გადმოცემის თანახმად, „ნეკრესის ეკლესიას ხალხი ერთ სასწაულს უკავშირებს: მტერს ალუაში მოუჭკვია ნეკრესის სალოცავი და იქ თავს შეფარებული ქართველები. ყოველი დღე, ყოველი საათი მტერს გამარჯვებასთან ახლოვდება. საკვებიც გამოიღია და ხსნაც არსაიდან ჩანდა. შეწუხდა ხალხი, ქალებმაც იარაღი აისხეს, ილოცეს და ბრძოლისთვის მოემზადნენ. უცბად ჩოჩქოლი ატყდა: სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლისთვის თავგადადებულ რაზმში ერთს ახრად მოკვდია, მთელი ღორები დაესეროთ და მტერზე მიეუშვათო. „ეგრე ვქმნათ, ეგრეო“, – სიხარულით არტაცეს სხვებმაც. ჯერ ღორების ჭყვიტინმა გააყრუა იქაურობა, მერე კი ნეკრესის გალაყინის კარი გაიღო და ტყეილისგან გადარეული კოლტი პირდაპირ მოაღყევიბსკენ გაქანდა. სპარსელები ერთხანს გაკვირვებული უცქერდნენ ამ სანახაობას, მერე კი გონს მოვიდნენ და მიხედნენ: პირუტყვი მათ „დასალაშქრად“ მიექანებოდა და თან ირგვლივ ვეღვავდნენ „უწმინდური“ სისხლით ბილწავდა. „ოო, წყუული გიაურები“, ეს რა მოიფიტრესო!“ – ყვირილით გაიფანტნენ ურჯულოები. ალუა გაირღვა. ღორების კოლტს ქართველთა რაზმი მოჰყვა, რომელთაც ადგილად დაამარცხეს დაბნეული მტერი და სამშვიდობოს გავიდნენ. მას შემდეგ ყოველ წელიწადს, შობა დღეს (იმ დღეს, როცა ეს სასწაული მოხდა) იწყება ნეკრესობის დღესასწაული, რომელიც ერთ კვირას გრძელდება. მთავარი ის არის, რომ ტაძარში შესაწირად ღორები მოჰყავთ“ (კ. კენიშვილი, უკრნალი „ისტორიანი“, 2011 წლის დეკემბერი, №12).

ნეკრესისთვის „შესაწირად განკუთვნილ ბურვას „ლომ-ტახს“ ეძახოდნენ, რომელსაც განსაკუთრებით ყურადღებით ექცეოდნენ კახელი მეღორეები. ხშირად ცალკე ატყეოდნენ, კარგად უვლიდნენ და მისი გაყიდვა სასტიკად აკრძალული იყო. დასაშვებია, რომ ეს ჩვეულება ძველთა-ძველია და შეიძლება ნეკრესის ადგილას იყო აღმართული ღორების მფარველი დემონის ბომონიოც კი და მისი სახელობის უქმე გრძელდებოდა 12 დღეს მაინც. ამას გვაფიქრებინებს ის გარემოება, რომ ნეკრესობა მთის 25 დეკემბერს, რომელ დღესაც მთელი ქართველები ქრისტეშობის მარხვას იხსნილებს ღორის ხორციით. ამ დროს ღორის ხორცის ჭამა 12 დღე გრძელდება, მექვსე დღეს დგება ახალი წელი და წმინდა ბასილის ტაბლაზე პურის, ბასილის და სანთლების გვერდით ვხვდებით ღორის თავსაც. (რ. მიჩიბაშვილი და სხვ. „კახური ღორი“, 2020წ.).

კახეთში ხორცის დამუშავების და შენახვის ტრადიცია ოდითგანვე პრიორიტეტული იყო. საუკუნეების მანძილზე მიმდინარე ხანგრძლივი ომიანობის პერიოდში, ქართველი მეზობლისათვის ენერჯის ერთ-ერთ საიმედო წყაროს სწორედ ღორის შებოლვილი ხორცი წარმოადგენდა – დამარილებული ხორცი მკომრებს თან მიჰქონდათ, ვინაიდან იგი დიდხანს ძლებდა და გამოსაყენებლადაც პრაქტიკული იყო. (ი. შუბითიძე, „კახური მომთაბარე ენდემური ჯიშის ღორი“, 2021წ.).

7. ეტიკეტირება
კახური შაშხი მომხმარებელს შეიძლება მიეწოდოს შეფუთული ან შეფუთვის გარეშე. ეტიკეტზე, პროდუქტის დასახელების აღნიშვნისას გამოიყენება:
ქართულად – **კახური შაშხი**
ინგლისური ასოებით – **Kakhuri Shashki**
რუსული ასოებით – **Кахური Шашки**

ბაზარზე განთავსებული დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნის „კახური შაშხის“ შესახებ ინფორმაცია მომხმარებელს უნდა მიეწოდოს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული „მომხმარებლისათვის სურსათის შესახებ ინფორმაციის მიწოდების შესახებ“ მოთხოვნათა გათვალისწინებით.
ამასთანავე, სურსათის ეტიკეტირებისას „კახური შაშხის“ გარდა, მხედველობის ძირითად არეში მითითებული უნდა იყოს სიტყვები: „დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნა“ და სახელმწიფო ხარისხის ნიშანი, რომლის გამოყენება რეგულირდება საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული წესით.

8. მაკონტროლებელი ორგანოები
კახური შაშხი დამზადებული ტრადიციული მეთოდით და წინამდებარე სპეციფიკაციების მიხედვით, წარმოადგენს ტრადიციულ, არტიზანულ, გეოგრაფიული აღნიშვნით დაცულ პროდუქტს. შესაბამისად, მასზე ვრცელდება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით №173 – ტექნიკური რეგლამენტის „სურსათის/ცხოველის საკვების პოიენის გამარტებელი წესით“ დადგენილი მოთხოვნები.
კახური შაშხის სახელმწიფო კონტროლს, საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული მოთხოვნების შესაბამისად, ახორციელებს სსიპ სურსათის ტოქსიკოლოგიის სააგენტო ან მაკონტროლებელი ორგანო – იურიდიული პირი, რომელიც საშინისტროს მიერ დელეგირებული აქვს სახელმწიფო კონტროლთან დაკავშირებული კონკრეტული ამოცანის შესრულება და რომელიც აკრედიტებულია საქართველოს ან ევროკავშირის და ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის (OECD) წევრი ქვეყნების შესაბამისი ორგანოს მიერ.

კახური შაშხის მწარმოებლების ჯგუფი/ორგანიზაცია (ასეთის არსებობის შემთხვევაში), კახური შაშხის ხარისხის, რეპუტაციისა და ავთენტურობის უზრუნველყოფის მიზნით, ახორციელებს ბაზარზე განთავსებული საქონლის სახელის გამოყენების მონიტორინგს და საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულ სხვა ქმედებებს.

გეოგრაფიული აღნიშვნა სვანური მარილი

განაცხადის № 3559/6
განაცხადის შეტანის თარიღი: 07/03/2024
გეოგრაფიული აღნიშვნა: „სვანური მარილი“
საქონლის დასახელება, რომლისთვისაც მოითხოვება გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია - სანელებელი
განმცხადებლის სახელი და მისამართი: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო; მარშალ გელოვანის გამზ. №6, 0159, თბილისი, საქართველო
1. პროდუქტის სახელი: სვანური მარილი
2. პროდუქტის აღწერა

სვანური მარილი ქართული საკმაზია, რომელიც სანელებლების ერთგვარ ნაკრებს წარმოადგენს. სვანურ ოჯახებში სვანური მარილის დამზადების ისტორია რამდენიმე საუკუნეს ითვლის. მისი დამზადების რეცეპტი ზეპირსიტყვიერად ან წერილობით გადამემოდა თაობიდან თაობას. ამ რეცეპტებში შემავალი ძირითადი ინგრედიენტების ნაშთად დღემდე დარჩენილია, თუმცა, არის მცირე განსხვავებები მათი წილობრივი თანაფარდობის მიხედვით. ამჟამად მისი წარმოება ფართოდაა გავრცელებული მთელ საქართველოში და დიდი პოპულარობით სარგებლობს მოსახლეობაში. მას იყენებენ როგორც სუფრაზე მზა სანელებლის სახით, ისე ხორციანი და მცენარეული კერძების

4 ძველი ქართული დამწერლობის მიხედვით, ასობეს ჰქონდათ შესაბამისი ეტიკეტული რიცხვები, ამ შემთხვევაში: 4-200, 5-400, 6-1000, 7-2000
5 მუდრეხმეოვლი ნიჭეა, რომელიც გამოიყენებოდა მუსლიმანების მიერ სხვა რელიგიის მქონე ხალხის მიმართ.
6 <https://www.youtube.com/watch?v=FhywZiHF28>

შესაზავებლად.

სვანური მარილი არის ფშვანადი კონსისტენციის მუქი მოწითალო-მოყავისფრო საკმაო, რომელიც სასიამოვნო სურნელით გამოირჩევა და ახალდაფუძეული სუნელების მრავალფეროვანი ინტენსიური არომატით ხასიათდება.

სვანური მარილის დასამზადებლად გამოყენებული ძირითადი ინგრედიენტებია: დაფუძეული თეთრი ქვაბრალი (არაიონიზებული), ნიორი, უცხო სუნელი (Trigonella caerulea (L.) Ser.), ხმელი ქინძი (Coriandrum sativum) თესლი, წითელი ცხარე წიწკა, ყვითელი ყვავილი (Tagetes) და სვანურ მთებში მოპოვებული სანელებელი - გიცრული.⁷ გიცრულის დეფიციტის გამო, ამ სანელებლის ნაცვლად, ასევე გამოიყენება მსგავსი არომატის მქონე ძირა (Cuminum cyminum).

ჩვეულებრივ, აღნიშნული ინგრედიენტებით შეზავებული სვანური მარილი, როგორც აღინიშნა, ფშვანადი ხასის პროდუქტია. თუმცა, მომხმარებელს ის შესაძლებელია მიეწოდოს ნოტიო, თითქმის სველი სახითაც, რაც მისი შეზავებისას ჭარბი რაოდენობის ნიორის გამოყენებით იქნება განპირობებული. სვანური მარილის ორგანოლეპტიკური თვისებების შესანარჩუნებლად აუცილებელი პირობაა, რომ პროდუქტი შეინახოს კერძოდ დახურულ მინის ქილაში ან სპეციალურ პაკეტში.

ზაფხულში, ხმელი ქინძის თესლის ნაცვლად ნედლი ქინძის გამოყენების შემთხვევაში, ნარევი მწვანე ფერს იღებს და ამასთან არაფშვანადი ხასისა.

გემოვნების მიხედვით, დამატებითი ინგრედიენტის ხასით, ასევე, დაშვებულია ხმელი დაფუძეული კამის (Anethum graveolens) და/ან ქორდრის (Satureja) გამოყენება.

3. წარმოების პროცესის აღწერა

სვანური მარილის გამორჩეული გემო და არომატი დამოკიდებულია როგორც სანელებლების ხარისხზე, ისე მათი შეზავების პროპორციებზე.

ქვემოთ მოყვანილია 1 კგ მარილის შესაზავებლად გამოყენებული ძირითადი ინგრედიენტების რაოდენობათა დასაშვები ფარგლები:

1. ქვაბრალი - 1000 გ;
2. ნიორი - 200-300 გ;
3. ხმელი ქინძი - 100-150 გ;
4. წითელი ცხარე წიწკა - 100-150 გ;
5. უცხო სუნელი - 100-150 გ;
6. გიცრული / ძირა - 50-100 გ;
7. ყვითელი ყვავილი - 20-50 გ.

მომზადების საფეხურები:⁸

1. ნიორი იჭრება ნაწილებად ან ტარდება ხორცსაკეპ მანქანაში, იყრება დრმა ჭურჭელში და ირევა გამოსაყენებელი მარილის ნახევართან; ნიორიდან წვენი გამოდევნის მიზნით, ნარევი ყოვნიანად მინიმუმ 1 სთ-ის განმავლობაში.
2. უკეთესი არომატისათვის ყველა სუნელი კაკლების ან ხმელი ხასით უნდა იყოს წარმოდგენილი და სვანური მარილის დამზადების წინ უნდა დაიფუძვას.
3. ნიორსა და მარილის ნარევი ქვაბრალით ინაყება ან ტარდება ხორცსაკეპ მანქანაში.
4. მიღებულ მასას გულმოდგინედ ერევა დარჩენილი მარილის ნახევარი. ამასთან,
 - სვანური მარილის შემადგენლობა უნდა იყოს ხორცის პროდუქტებისა და კუბ-დარისთვის ჩამოთვლილი ინგრედიენტების დასაშვები ფარგლების შესაბამისი, როგორც სპეციფიკაციაშია აღწერილი.
 - ხოლო მცენარეული სხვა კერძებისთვის, როგორც წესი, გამოიყენება გიცრულის მინიმალური რაოდენობა, მისი მძიმე არომატის გათვალისწინებით (ინგრედიენტების ცხრილის შესაბამისად).
5. მარილთან და სანელებლებთან არეული მასა ხელახლა ტარდება ხორცსაკეპ მანქანაში;
6. ხორცსაკეპ მანქანაში მეორედ გატარებულ მასასთან ყვითელი ყვავილის შერევა ხდება მოზომილად ისე, რომ ნარევის მასამ ყვითელი ელფერი არ მიიღოს და მუქი მოწითალო-მოყავისფრო ფერი შეინარჩუნოს.

ნიორისა და მარილის ნარევის ქვაბრალით დანაყვის ან ხორცსაკეპ მანქანაში გატარების შემდეგ, მიღებულ მასას, ძირითად ინგრედიენტებთან ერთად, გემოვნების მიხედვით, შეიძლება დაემატოს ხმელი დაფუძეული კამა და/ან ქორდარი.

სვანური მარილი არაფშვანადი და მზადდება შემთხვევაში, დაშვებულია ნედლი ხასით მწვანელების (ქინძი, კამა) გამოყენება.

4. წარმოების გეოგრაფიული არეალი

სვანური მარილის წარმოების არეალი მოიცავს საქართველოს მთელს ტერიტორიას. ამასთან, სვანური მარილის დასამზადებლად გამოყენებული ინგრედიენტები: როგორც ძირითადი (ნიორი, წითელი წიწკა, უცხო სუნელი, ქინძი და ყვითელი ყვავილი), ისე გემოვნების მიხედვით დამატებული სხვა ინგრედიენტები და ზაფხულის პირობებში გამოყენებული ნედლი მწვანელები უნდა იყოს წარმოებული მხოლოდ საქართველოს ტერიტორიაზე, ხოლო გიცრული კონკრეტულად სვანეთის რეგიონიდან. მარილი შეიძლება იყოს არაქართული წარმოებისაც.

5. მიკლევადობის მოთხოვნები

სვანური მარილის საქართველოში წარმოების პროცესის კონტროლი უზრუნველყოფილია როგორც მისი ინგრედიენტების შექმნა/მოპოვების, ისე მზა პროდუქციის წარმოების ეტაპებზე. ეს ხორციელდება ინგრედიენტებისა და საბოლოო პროდუქციის შესახებ ჩანაწერების არსებობით, ასევე, პროდუქციის ყოველი ცალკეული პარტიის ეტიკეტირების და ცალკეული პროდუქტის შეფუთვაზე მიკლევადობის ნიშნების გამოყენებით. მონაცემები ბიზნეს-ოპერატორის შესახებ, რომლის საქმიანობა დაკავშირებულია გეოგრაფიული აღნიშვნით დაცული წარმოების პროდუქტის წარმოებასთან, აღირიცხება მაკონტროლებელი ორგანოს მიერ წარმოებულ რეესტრში.

6. პროდუქტის განსაკუთრებული ხარისხისა და/ან რეპუტაციის კავშირი გეოგრაფიულ არეალთან

სვანური მარილის დასამზადებლად გამოყენებული გიცრული ველური მცენარეა, რომელიც სვანეთის ალპურ ზონაში (ხატიბებში) არსებულ კლიმატურ-ნიადაგობრივ პირობებში ხარობს. სანელებლად გამოყენების მიზნით მას საგანგებოდ ერევენ, ახობენ და ფქვილენ. გიცრული განუმეორებელ გემოსა და სურნელს ანიჭებს საკვებს და სვანური სამზარეულოს საიდუმლოც სწორედ მასშია.

გიცრულთან ერთად სვანური მარილის გამორჩეულ გემოსა და არომატს ისიც განაპირობებს, რომ მასში გამოყენებულია საქართველოში მოყვანილი მწვანელებისგან დამზადებული სუნელები, რომლებიც, ჩვეულებრივ, გამოჩენილია საგემოვნო მახასიათებლებითა და სურნელოვანებით.

წარსულში მარილის პრობლემა განსაკუთრებით მწვავე ხასიათს საქართველოს მთიან რეგიონებში ატარებდა, რაც განპირობებული იყო მათი სავაჭრო ცენტრებიდან დაშორებისა და მათთან მისასვლელი საიმედო გზების არარსებობით. საუკუნეების განმავლობაში მარილის უკმარისობას მწვავედ განიცდიდა სვანეთიც, აქ მარილს ღამის ოქროს ფასი ჰქონდა. მისდამი განსაკუთრებულ დამოკიდებულებაზე ირიბად მიგვანიშნებს ის ფაქტი რომ, ქართული ენისაგან განსხვავებით, მეგრულ-ჭანურ და სვანურ ენებში მარილს ეწოდება ჯიმი, რაც ამ ენებში, ასევე, ნიშნავს ძმასაც. ფიქრობენ რომ ეს შემთხვევითი დამთხვევა არ არის და მიგვიჩვენებს ამ მხარის ადამიანების მარილისადმი სათუთ და განსაკუთრებულ დამოკიდებულებაზე.

სვანეთში ამ პრობლემის არსებობას მიუძღვნა მიხეილ კალატოზიშვილის 1930 წელს გადაღებული ფილმი „ჯიმ შვანთა“ (მარილი სვანეთს).⁹ ფილმი გადაღებულია უშუალოდ თემში და მოგვითხრობს იმაზე, თუ როგორ უმკლავდებოდნენ ადამიანები იზოლირებულ სოფელ უშუალოდ ცხოვრებას. ფილმში ასახულია ის მკაცრი და აუტანელი პირობები, რომელშიც სვანეთის მოსახლეობას უხდებოდა ცხოვრება. ფილმის მიხედვით, სხვა გასაკვირთა ერთად, სვანების პრობლემა მარილის დეფიციტია, რის გამოც მოსახლეობა წაღის ბარში, რათა მარილი შეიძინოს და უზოობის გამო ბევრი იღუპება.

ხალხური გადმოცემით, მარილის დეფიციტის დასაძლევად, ბარიდან ამოტანილ მარილს სხვადასხვა სანელებლებს ურევდნენ, რაც დამახასიათებელია უნიკალურ არომატს ანიჭებდა პროდუქტს. სწორედ ასეთი შერევის შედეგად მიღებულ იქნა არაჩვეულებრივი საკმაო, რომელიც დღეს „სვანური მარილი“ სახელით არის ცნობილი.¹⁰ სვანური მარილი არაჩვეულებრივ არომატს და გემოს სძენს კერძებს და ღირსეული ადგილი დაიპყრო.

კვიდრა არა მხოლოდ სვანურ სამზარეულოში, არამედ მთელი ქართული სამზარეულოს განუყოფელი ნაწილი გახდა. განსხვავებული თვისებითა და არომატით განთქმული სვანური სანელებლები ძალიან პოპულარულია და სარესტორნო ბიზნესსა¹¹ და საოჯახო კულინარიაშიც აქტიურად იყენებენ. იგი გამოიყენება როგორც მოხარშულ და შემწვარ ხორციან, ასევე კუბდარის გულსართის შესაზავებლად. მას, ასევე, უმატებენ კიტრსა და პომიდორს, სხვადასხვა მარტივ საღებავსა და წვნიანებს. სვანური მარილი ძალიან უხდება პომიდორში ჩაშუშულ ხორცსა და მოხარშულ კარტოფილს.

ამჟამად სვანური მარილი საქართველოში ფართოდ იწარმოება¹². პროდუქტი ადგილობრივ ბაზარზე ქსელურ მარკეტებშიც იყიდება და უცხოელ მომხმარებლებსაც მიეწოდება ევროპის და აშშ-ის ბაზარზე¹³.

სვანური მარილის მრავალსაუკუნოვანი ისტორიას ადასტურებს სვანეთის ისტორიისა და ეთნოგრაფიის მუზეუმში დაცული XVI საუკუნის დროინდელი თასი¹⁴ და, ასევე, დაახლოებით XIX საუკუნის დროინდელი ქვაბრალი, რომლებსაც „სვანური მარილის“ დასამზადებლად იყენებდნენ¹⁵.

სვანური მარილის დამზადების ტრადიციულ მეთოდს არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლის სტატუსი აქვს მინიჭებული, რაც პროდუქტის რეპუტაციას უსვამს ხაზს.¹⁶

7. შეფუთვა და ეტიკეტირება

პროდუქტის ეტიკეტზე დასახელების აღნიშვნისას გამოიყენება:

ქართულად: **სვანური მარილი**;
ინგლისური ასოებით: **Svanuri Marili**;
რუსული ასოებით: **Сванури Марили**.

ბაზარზე განთავსებული დაცული გეოგრაფიული აღნიშვნა სურსათის „სვანური მარილი“ შესახებ ინფორმაცია მომხმარებელს უნდა მიეწოდოს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული „მომხმარებლისათვის სურსათის შესახებ ინფორმაციის მიწოდების თაობაზე“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა გათვალისწინებით. მიზანშეწონილია, ასევე, ეტიკეტზე ძირითადისაგან განსხვავებული, გემოვნებით დამატებული ინგრედიენტების მითითებაც, რომლებიც დატანილ უნდა იქნეს გეოგრაფიული აღნიშვნისათვის გამოყენებულ ასოებთან შედარებით მცირე ზომის ასოებით.

8. მაკონტროლებელი ორგანო

სვანური მარილის სპეციფიკაციასთან შესაბამისობის კონტროლს ასორციელებს სსიპ სურსათის ეროვნული სააგენტო.

**ო ბ რ ა
ადგილწარმოშობის დასახელება**

განაცხადის № 3522/6

განაცხადის შეტანის თარიღი: 29/05/2023

ადგილწარმოშობის დასახელება: „ობჩა“

საქონლის დასახელება, რომლისთვისაც მოითხოვება ადგილწარმოშობის დასახელების რეგისტრაცია - ღვინო
განმცხადებლის სახელი და მისამართი: შპს იმერული ღვინის ასოციაცია; მუხიანი, მე-4ა მკრ., მე-14 კორპუსი, თბილისი, საქართველო.

1. დასახელება: „ობჩა“
2. დამატებითი აღნიშვნები
3. ტიპი, ფერი და ძირითადი მოთხოვნები

ობჩა მშრალი ღვინოა, რომელიც შეიძლება იყოს ქარვისფერი ან წითელი. ქარვისფერი ობჩა უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- ფერი - ქარვისფერიდან მუქ ჩალისფრამდე, მოყვითალო ელფერით;
- არომატი და გემო - ინტენსიური, ყვითელი ხილის, კერძოდ, მსხლის და მწიფე ვაშლის, ასევე, ციტრუსის ტონები, გემოზე სავსე, დახვეწილი, ხალისიანი მჟავიანობით;
- ფაქტობრივი მოცულობითი სპირტ შემცველობა არ უნდა იყოს 11 %-ზე ნაკლები;
- დაყვანილი ექსტრაქტის მასის კონცენტრაცია არ უნდა იყოს 16 გ/ლ-ზე ნაკლები;
- შაქრიანობა არ უნდა აღემატებოდეს 4 გ/ლ-ს;
- ტიტრული მჟავიანობა არ უნდა იყოს 4 გ/ლ-ზე ნაკლები;
- აქროლადი მჟავიანობა ძმარმჟავაზე გადაანგარიშებით - არაუმეტეს 1,0 გ/ლ;
- გოგირდის დიოქსიდის საერთო მასური კონცენტრაცია - არაუმეტეს 200 მგ/ლ.

სხვა მახასიათებლები უნდა შეესაბამებოდეს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ მოთხოვნებს (საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 6 ნოემბრის №524 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტი ღვინის წარმოების ზოგადი წესისა და ნებადართული პროცესების, მასალებისა და ნივთიერებების ჩამონათვალის განსაზღვრის შესახებ¹⁷).

წითელი ობჩა უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს:

- ფერი - მუქი წითელი;
- არომატი და გემო - გემოზე სავსე, ხავერდოვანი, კენკრის (მაყვალი და შავი მოცხარი) ტონებით. დავარგებისას უვითარდება მკვეთრად გამოხატული ბუკეტი სანელებლების (პილპილი, მიხაკი) და მშრალი ხილის (შავი ქლიავი) ტონებით;
- ფაქტობრივი მოცულობითი სპირტ შემცველობა არ უნდა იყოს 11 %-ზე ნაკლები;
- შაქრიანობა არ უნდა აღემატებოდეს 4 გ/ლ-ს;
- ტიტრული მჟავიანობა არ უნდა იყოს 4 გ/ლ-ზე ნაკლები;
- აქროლადი მჟავიანობა ძმარმჟავაზე გადაანგარიშებით - არაუმეტეს 1,2 გ/ლ;
- გოგირდის დიოქსიდის საერთო მასური კონცენტრაცია - არაუმეტეს 150 მგ/ლ;
- უშაქრო ექსტრაქტის მასის კონცენტრაცია არ უნდა იყოს 22 გ/ლ-ზე ნაკლები.

4. წარმოების გეოგრაფიული ადგილი და ზონები

ობჩის მიკროზონა მდებარეობს ბაღდათის მუნიციპალიტეტში და მოიცავს ქალაქ ბაღდათსა და შემდეგ სოფლებს: ობჩა პირველს, ობჩა მეორეს, დიშს, როკითს, ფერსათს, რომელთა სიმაღლე ზღვის დონიდან 120-420 მეტრის ფარგლებშია.

5. ვახის ჯიშები

ღვინო ქარვისფერი ობჩა შეიძლება დამზადდეს მხოლოდ ობჩის მიკროზონაში მოწეული ცოლიკოურის ჯიშის ყურძნიდან. დასაშვებია ციციქას და/ან კრახუნას ჯიშის ყურძნის გამოყენებაც 15 %-ის ფარგლებში.

ღვინო წითელი ობჩა შეიძლება დამზადდეს მხოლოდ ობჩის მიკროზონაში მოწეული ოცხანური საფერეს ჯიშის ყურძნიდან და დაუშვებელია სხვა ჯიშების გამოყენება.

6. ვენახის გაშენება, სხვა-ფორმირება და მოვლა

- ობჩის მიკროზონაში ღვინო „ობჩასთვის“ განკუთვნილი სამწარმოო ვენახები გაშენებული უნდა იყოს 120-420 მეტრის სიმაღლეზე ზღვის დონიდან;

7 <http://www.vinoge.com/samzareulo/svadxsva/svanuri-marili>
 8 <https://www.youtube.com/watch?v=FhywZiHF28>
 9 https://en.wikipedia.org/wiki/Salt_for_Svanetia
 10 <https://culinarybackstreets.com/cities-category/tbilisi/2019/cb-on-the-road-4/>

11 <https://www.facebook.com/barbarestan/videos/%E1%83%A1%E1%83%95%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98-%E1%83%9B%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%98/797155644077080/>
 12 <https://farconi.com/ge/svanskaja-sol/>
 13 <https://www.businesssider.ge/saneleblebis-mtsarobelis-khomi-ashsh-is-bazarze-eksportis-zrdas-gemgms>
 14 <https://ka.wikipedia.org/wiki/%E1%83%A1%E1%83%95%E1%83%90%E1%83%9C%E1%83%A3%E1%83%A0%E1%83%98-%E1%83%9B%E1%83%90%E1%83%A0%E1%83%98%E1%83%9A%E1%83%98>
 15 სვანეთის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის თანამშრომლის მიერ მოწოდებული ინფორმაცია.
 16 <https://www.heritagagesites.ge/uploads/files/63bec9457a1dd.pdf>

- ვენახის რიგთაშორის მანძილი შეიძლება იყოს 1-დან 3 მეტრამდე;
- ვახტაშორის მანძილი რიგში – 0,8-1,5 მეტრი;
- შტამბის სიმაღლე – 60-90 სმ;
- სხეულის ფორმა – ცალმხრივი ან ორმხრივი ქართული, ან თავისუფალი.

7. ყურძნის სიმწიფე, რთველი, ტრანსპორტირება

- ობნა მზადდება მხოლოდ მწიფე ყურძნისაგან. ყურძნის შაქრიანობა კრეფის დროს არ უნდა იყოს 19 %-ზე ნაკლები.
- ყურძნის ტრანსპორტირება დასაშვებია მხოლოდ ხის ან პლასტმასის ყუთებით, ტარპებით, უჟანგი ფოლადის, პლასტმასის ან სპეციალური სადგბავით შედგენილი ძარებით.
- დაუშვებელია ყურძნის ტრანსპორტირებისას პოლიეთილენის პარკების და/ან ტომრების გამოყენება.
- ტრანსპორტირებისას ყურძენი მაქსიმალურად უნდა იყოს დაცული შესაძლო დაბინძურებისაგან.

8. ყურძნის მოსავალი და ღვინის გამოსავალი

- ყურძნის მოსავალი 1 ჰექტარ ვენახზე არ უნდა აღემატებოდეს:
- 10 ტონას ცოლიკოურისა და ციციკას ჯიშის შემთხვევაში;
 - 10 ტონას კრახუნას შემთხვევაში;
 - 8 ტონას ოცხანური საფერესათვის.
- ღვინის გამოსავალი არ უნდა აღემატებოდეს:
- 650 ლიტრს – ერთი ტონა ყურძნიდან;
 - 6500 ლიტრს – ერთი ჰა ციციკას, ცოლიკოურის და კრახუნას ჯიშის ვენახიდან;
 - 5200 ლიტრს – ერთი ჰა ოცხანური საფერეს ჯიშის ვენახიდან.

9. ყურძნის გადამუშავება, ღვინის დამზადება და ჩამოსხმა

ობნას წარმოებისათვის განკუთვნილი ყურძენი მოწვეული უნდა იყოს მხოლოდ ობნის მიკროზონაში გაშენებული ვენახებიდან. ყურძნის გადამუშავება, ღვინის დამზადება და ბოთლებში ჩამოსხმა დასაშვებია მხოლოდ ობნის მიკროზონის ფარგლებში. ქარვისფერი ობნა მზადდება თვითნაღვნი ტკბილის სრული დადუღებით ქვევრში (ჭურში) 5-6% ფერმენტირებული ჭაჭის თანხლებით, ხოლო წითელი ობნა – დურდოს სრული ალკოჰოლური დუღილის გზით ქვევრში (ჭურში). ობნას სამომხმარებლო ბაზარზე განთავსება დასაშვებია მხოლოდ ბოთლში დაფასოებული სახით. ობნას წარმოებისას დასაშვებია მხოლოდ იმ ოპერაციების, მასალებისა და ნივთიერებების გამოყენება, რომლებიც ნებადართულია საქართველოს კანონმდებლობით (საქართველოს მთავრობის 2018 წლის 6 ნოემბრის №524 დადგენილებით დამტკიცებული ტექნიკური რეგლამენტი „ღვინის წარმოების ზოგადი წესისა და ნებადართული პროცესების, მასალებისა და ნივთიერებების ჩამონათვალის განსაზღვრის შესახებ“).

10. კავშირი ღვინის განსაკუთრებულ ხარისხს და გეოგრაფიულ ადგილს შორის

კლიმატი – კლიმატი ზომიერად ნოტიოა, ცხელი ზაფხულით და ზომიერად ცივი ზამთრით. მზის ნათების წლიური ხანგრძლივობა აღემატება 1800 საათს, ხოლო სავეგეტაციო პერიოდში 1298 საათს აღწევს. ჰაერის საშუალო წლიური ტემპერატურაა 15.4°C. აქტიურ ტემპერატურათა ჯამი შეადგენს 4353.9°C-ს. ატმოსფერული ნალექების წლიური ჯამი შეადგენს 1360,2 მმ-ს, აქედან სავეგეტაციო პერიოდში კი – 698,8 მმ-ს. ჰაერის საშუალო წლიური ფარდობითი ტენიანობა 71,1%-ს, ხოლო იგივე მანვენებული სავეგეტაციო პერიოდისთვის 72%-ს შეადგენს.

ნიადაგები – ობნის მიკროზონა წარმოადგენს სუსტად დაქანებულ ფერდობებსა და მცირე ტერასებს, რომელიც მიმართულია ჩრდილო-დასავლეთით და დასავლეთით. ბაღდათის მუნიციპალიტეტის სოფ. ობნის, დიშის და ფერსათის ტერიტორიაზე, ძირითადად, გავრცელებულია ყვითელმიწა, ყვითელ-ყომრალი და კორდიან-კარბონატული ნიადაგები.

ყვითელმიწა ხასიათდება ყვითელი შეფერილობით, გათიხებით და, ჩვეულებრივ, მძლავრი პროფილით. ყვითელმიწების ხსნარის რეაქცია მჟავაა. პუმუსის შემცველობა მერყეობს 2-დან 7%-მდე. სიღრმით პუმუსის შემცველობა საკმაოდ მკვეთრად მცირდება. ყვითელმიწა ღარიბია საკვები ელემენტებით. ჩვეულებრივ დაბალია პიდროლიზური აზოტის და მოძრავი ფოსფორის შემცველობა, ხოლო გაცვლითი კალიუმი საშუალო და დაბალი რაოდენობითაა.

ყვითელ-ყომრალი ნიადაგი ხასიათდება კარგად გამოხატული პუმუსოვანი და ყვითელ-ყომრალი ილუვიური ჰორიზონტით, ასევე, ხასიათდება მჟავა რეაქციით, კერძოდ, pH მაჩვენებელი საშუალოდ 5,0-5,5-ის ფარგლებში მერყეობს. ყველაზე მაღალი მჟავიანობით გამოირჩევა პუმუსოვანი ჰორიზონტები. სიღრმეში კი აღინიშნება მჟავიანობის შემცირების ტენდენცია. მექანიკური შემადგენლობით ყვითელ-ყომრალი ნიადაგი უმეტესად მიკუთვნება მიმიე თიხნარებს. კარგი ფიზიკური თვისებების გამო, ნიადაგს გაანჩია მაღალი წყალგამტარუნარი უნარი, რასაც განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს ეროზიული პროცესების შენელება-შეზღუდვის თვალსაზრისით. ჩვეულებრივ, ყვითელ-ყომრალ ნიადაგებში პიდროლიზური აზოტი საშუალოა, ფოსფორის შემცველობა დაბალია, ხოლო კალიუმი საშუალო ან საშუალოზე მაღალი რაოდენობითაა.

კორდიან-კარბონატული ნიადაგი ხასიათდება სუსტად დიფერენცირებული პროფილით. ნიადაგი გამოირჩევა კარგად გამოხატული პუმუსოვანი ჰორიზონტით, გაცვლის მაღალი ტევადობით. ამ ნიადაგის არეალი ემთხვევა კირქვებისა და მერყელების არეალს.

კორდიან-კარბონატული ნიადაგი ხასიათდება ნეიტრალური ან სუსტად ტუტე რეაქციით. პუმუსის შემცველობა საშუალო ან მცირეა, ამასთან, მერყელებზე განვითარებული ნიადაგი გამოირჩევა პუმუსის ნაკლები შემცველობით. როგორც წესი, ნიადაგი ღრმად პუმუსირებულია. კარბონატების შემცველობა მერყეობს დიდ (20-50%) ფარგლებში.

ადამიანური ფაქტორი – მევენახეობა-მეღვინეობა იმერეთში უხსოვარი დროიდან არსებობს და ყოველთვის შეადგენდა ადგილობრივი მოსახლეობის სამეურნეო საქმიანობის უმთავრეს დარგს.

იმერეთში მევენახეობის განვითარებას, მიუხედავად რიგი დაბრკოლებებისა, შედარებით ფართო პერსპექტივები XIX საუკუნის მეორე ნახევრიდან მიეცა. 1873 წელს ვენახების ფართობები იმერეთში შეადგენდა 19 377 ჰა-ს და თანმიმდევრულად იზრდებოდა. მათმა ფართობმა 1875 წელს უკვე შეადგინა 21 370 ჰა, ხოლო 1895 წლისთვის – 23 585 ჰა.

შუა იმერეთის მევენახეობა-მეღვინეობის მიკრორაიონების დახასიათებისას, გიორგი ბერიძე აღნიშნავს: «Обча-Димский микрорайон истари славился своими винами, Продукция этого микрорайона отличается высокой экстрактивностью и огненной жгучестью». 1920-იან წლებში, საქართველოს გასაბჭოების შემდეგ, ძველი ღვინოების პარადელურად, შეიქმნა ახალი სამარკო ღვინოები, მათ შორის იყო «ცოლიკოური-ობნა». 18 პროფესორ კონსტანტინე მოლდბაძის თაოსნობით, მევენახეობა-მეღვინეობის ინსტიტუტთან ერთად, 1942 წლიდან ჩატარდა სამუშაოები ისტორიული ღვინოების აღსადგენად. სხვა ცნობილ ღვინოებთან ერთად, აღდგენილ იქნა «ცოლიკოური-ობნა». 1953 წელს კი ობნაში აშენდა ღვინის ქარხანა.²⁰

ამჟამად ობნის მიკროზონაში ფუნქციონირებს 35 საოჯახო ღვინის მარანი,

რომლებშიც, ძირითადად, ორგანულ ღვინოებს აწარმოებენ და წარმატებით ყიდიან როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე მსოფლიოს სხვადასხვა ბაზრებზე.

ობნის ნიადაგის მორფოლოგია და მიკროზონის კლიმატი, რომელიც ქმნის განათებულ გარემოს, ხელს უწყობს ყურძნის სრულ დამწიფებას. შემოდგომის თბილი დღეები და გრილი ღამეები გააღებენ ახდენს ყურძნის ნელ, მაგრამ სრულ დამწიფებაზე, რაც აისახება ღვინო ობნას მაღალი ხარისხის გემოზე, ფერსა და სპირტ შემცველობაზე. თეთრი ობნას სურნელი და გემო ხასიათდება ყვავილების ბუკეტით, რომელსაც დაჰკრავს ყვითელი ხილისა და ციტრუსის არომატი. ხოლო წითელი ობნას – კენკრის (მაყვალის და შავი მოცხარი) ტონები.

ამ მიკროზონის ღვინის მწარმოებლების მაღალი პროფესიონალიზმი ღვინო ობნას უნარჩუნებს ისტორიულ ცნობადობას.

11. გარდამავალი დებულებები

ამ წარმოების სპეციფიკაციის მე-9 პუნქტის მოთხოვნათა მიუხედავად, ყურძნის გადამუშავება და ღვინის წარმოება დასაშვებია ობნას მიკროზონის ფარგლებს გარეთაც, საქართველოს ტერიტორიის ფარგლებში, 2025 წლის დეკემბრამდე.

12. ეტიკეტირება

დასახელება „ობნა“ და აღნიშვნა „ადგილწარმოების დასახელების ღვინო“ ეტიკეტზე, შეფუთვაზე, ასევე, ღვინის თანმხლებ ლოკუმენტებსა და სარეკლამო მასალებში უცხო ენებზე დაიტანება შემდეგნაირად:

ინგლისურად – **OBCHA**
Protected Designation of Origin ან/და PDO
რუსულად – **ОБЧА**
Защищённое наименование места происхождения

13. აღრიცხვა და შეტყობინება

ღვინო „ობნას“ წარმოების ტექნოლოგიური პროცესების აღრიცხვა და შეტყობინება ხორციელდება საქართველოს კანონმდებლობის შესაბამისად (საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2019 წლის 24 იანვრის №2-78 ბრძანებით დამტკიცებული „მევენახეობა-მეღვინეობის პრაქტიკაში ტექნოლოგიური პროცესების აღრიცხვისა და შეტყობინების წესი“).

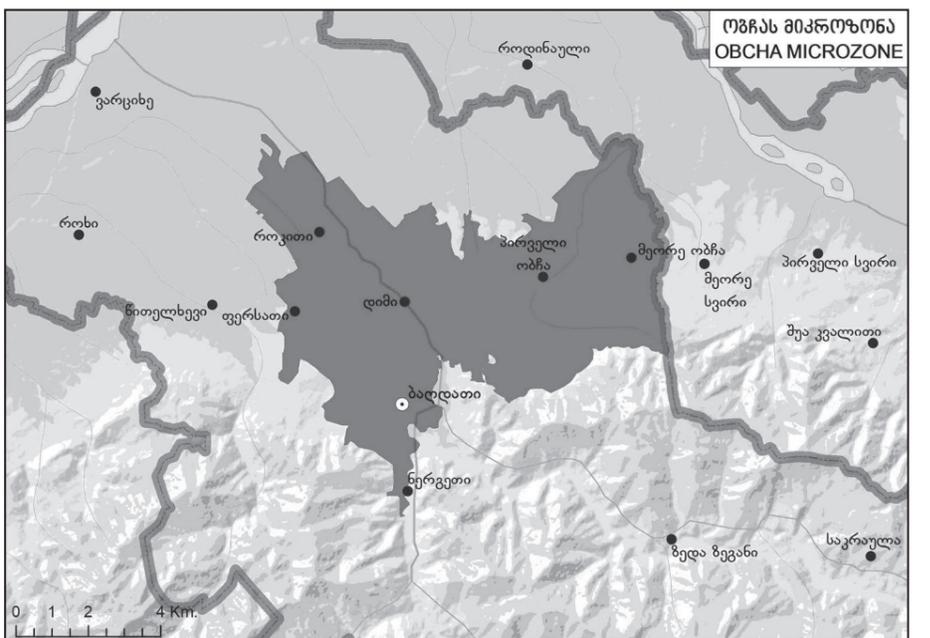
14. ძირითადი საკონტროლო წერტილები

დაცული ადგილწარმოების დასახელების ღვინო „ობნას“ წარმოების პროცესის საკონტროლოს დროს მწარმოებელმა სსიპ ღვინის ეროვნულ სააგენტოს უნდა დაუდასტუროს შემდეგი პარამეტრების შესაბამისობა:

ძირითადი საკონტროლო პუნქტები	შეფასების მეთოდები
ვენახის ადგილმდებარეობა	საკადასტრო რუკა, შემოწმება ადგილზე
ფართობი	ვენახის აღრიცხვის პურნალი, კადასტრი
ვახის ჯიშო	ვენახის აღრიცხვის პურნალი, შემოწმება ადგილზე
კულტივირების მეთოდები	აგროტექნიკურ ღონისძიებათა რეგისტრაციის პურნალი, წამლობის პურნალი. შემოწმება ადგილზე
მოსავლის ადგა და ტრანსპორტირება	რთველის პურნალი
ყურძნის საექსპორტო მოსავალი	რთველის პურნალი
ყურძნის მთლიანი მოსავალი	რთველის პურნალი
ყურძნის გადამუშავება და ღვინის დამზადება	ყურძნის მიღების პურნალი, ყურძნის გადამუშავების პურნალი, პროდუქციის ბრუნვის აღრიცხვის პურნალი, ლაბორატორიული ანალიზების პურნალები, შეტყობინებები, შემოწმება ადგილზე
ღვინის ჩამოსხმის, შეფუთვის და შენახვის ადგილი და პირობები	ჩამოსხმის პურნალი, მზა ნაწარმის საწყობში პროდუქციის მოძრაობის პურნალი, ლაბორატორიული ანალიზების პურნალები
ღვინის ფიზიკო-ქიმიური მახასიათებლები ღვინის წარმოების პროცესში, ჩამოსხმამდე და ჩამოსხმის შემდეგ	ლაბორატორიული ანალიზების პურნალები
ღვინის ორგანოლექტიკური მახასიათებლები	სადეგუსტაციო კომისიის ოქმები
მიკვლევაადობა	ტექნოლოგიური და ლაბორატორიული ჩანაწერები

15. მაკონტროლებელი ორგანო

წარმოების სპეციფიკაციის დაცვასა და გამოყენებაზე სახელმწიფო კონტროლს ახორციელებს სსიპ ღვინის ეროვნული სააგენტო.

17 გ. ბერიძე, ქართული ღვინო და კონიაი (რუსულ და ფრანგულ ენებზე), გვ.140, გამომც. „სამპოთა საქართველო“, თბილისი, 1965 წ.
18 ბ. კალანდაძე, ქართული ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების მატინი, გვ.140, გამომც. „პუბლიტი“, თბილისი, 2008 წ.
19 ბ. კალანდაძე, ქართული ღვინისა და ალკოჰოლური სასმელების მატინი, გვ.131, გამომც. „პუბლიტი“, თბილისი, 2008 წ.
20 ბ. კალანდაძე, სამტრედიის და სამტრედიელები, გვ. 110, თბილისი, 2014 წ.

გამოხატვა

„კიდევ მოვალ, კიდევ გნახავ“ ...

ორიოდა დამატებითი შტრიხი პოპტის პორტრეტისათვის

პოპტის დავიწყება ძალიანაც რომ მოინდომო, თუ ერთი კარგი ლექსი მინც დაუნერია, ვერ დაივიწყებ.

ოღონდ, ის ლექსი ხალხმა უნდა აიტაცოს და შეიყვაროს.

თუ ამდღერებს კიდევ, მაშინ ხომ ავტორს მართლა დაუვიწყარს გახდის.

ხომ არსებობს ერთი ლექსით უკვდავება?!

რაფიელ ერისთავი, დუტუ მეგრელი, მამია გურიელი...

12 აგვისტოს გაზეთ „საქართველოს რესპუბლიკაში“ გამოქვეყნდა შესანიშნავი მწერლის ვანო ჩხიკვაძის შესანიშნავი სტატია პოეტ ალექსანდრე შანიძეზე, ვინც განსაკუთრებით ერთმა ლექსმა გახადა დაუვიწყარი.

ის ლექსიც ხალხმა აიტაცა, შეიყვარა და ამდღერებს.

ერთ სტრიქონს დაწერ და ყველა გაისხენებ:

„ჩემო ტკბილო მშობარო“... მელიქიასა და ვისსენგენ და ბუნებრივად გააგრძელდნენ:

„შენი ნახვა მენატრება“...

ვანო ჩხიკვაძის მწერლურ ოსტატობას, ცხადია, არაფერი დაეუნება, მაგრამ მინც მომინდა, მის მიერ დახატულ პოეტის პორტრეტს ორიოდე ხალხიანი შტრიხი შევმატო.

პირველი ის, რაც ცნობილი კრიტიკოსისგან მომისმენია.

თურმე, ხსენებული სიმღერა ძალიან უყვარდა ვასილ მუჟაანაძეს.

და ერთხელ, მეტად გაუღელვანი პოეტისთვის უკითხავს, ლექსი ვისიაო.

იმას უთქვამს, ხალხურიაო.

ამ ამბავს ავტორის ყურამდე მიუღწევია და უკითხავს იმ გაუღელვანისთვის, სიმართლე რატომ არ უთხარიაო.

პასუხი: ეგ რომ მეტყვა, მწერალთა კავშირის თავმჯდომარედ შენ დაგნიშნავდაო.

მეორე: არსებობს დოკუმენტური ფილმი, რომელიც ალექსანდრე შანიძის დაბადებიდან 80 წლისთავს ეძღვნება.

იქ აკაკი განაწილია ყველა, თუ როგორ შევიდა დანწყებულ ლექსებაზე „გურულად გამოწყობილი“ ახალგაზრდა.

როგორ ეძებდა უკვე თითქმის შევსებულ აუდიტორიაში თავისუფალ ადგილს.

აკაკიმ ანიშნა, ჩემ გვერდით დაჯექო.

იმ დღიდან დანწყებულა მათი მეგობრობა, რომელიც არასოდეს ამღვრეულა.

ვფიქრობ, ისეთი შტრიხები, ბატონო ვანო რომ ვერ დაინუნებს...

ლექსი და სიმღერა კი ნამდვილად დაუვიწყარია:

„შენ გარდავი გიპრავია, მე კი - შენი სიყვარული“...

სხვათა შორის, ახლახან მოვისმინე რამდენიმე ახლებური, თანამედროვე შესრულება და ძალიან მომეწონა.

ამ ლექსს, ამ მელიქიას რა დააბერებს?!

თოსაბ შუგურიძე

შეოყვანება კაპოვანთა ქალთა უფლის ცხოველყოფის

ცნობილია, რომ ქრისტიანული სამყაროს ერთ-ერთი უდიდესი სინამდის ცხოველყოფელი ძეღის შემოყვანებას წელიწადში ორჯერ დღესასწაულოვს ეკლესია - დიდმარხვის მესამე კვირიაკეს და 14 აგვისტოს.

აღსანიშნავია, რომ აპოკრიფული თხზულების მიხედვით ძელი, ხე წარმოშობილი იყო სასწაულებრივად: საროს, ფიჭვის და ნაძვის შეერთების შედეგად. ამ ხის მონაწერ ადგილას, იერუსალიმის მახლობლად, როგორც ცნობილია დაარსდა ჯერის მონასტერი...

P.S. 14 აგვისტოს წირვის შემდეგ იკურობა წყალი - მცირე აიაზმა. 14 აგვისტოს დაინყო და 28 აგვისტომდე გასტანს მარიამობის მარხვა.

გიული ლიპარტიანი

უხსოვრი პალატის ქარსი: აშუ დოლატი - 2.6966; პერო - 2.9458; ბრიტანული ბირჟაზე სტერლინგი - 3.4471; 100 რუბლი - 2.9191; თურქული ლირა - 0.0804; აზერბაიჯანული მანათი - 1.5856; 1000 სომხური დრამი - 6.9453.

არდავიწყება

შვილები ზვიად და თემურ ბლიაძეები, რძლები თეა ცხვედაძე და მაკა გოგალაძე, შვილიშვილები ირაკლი, ნიკოლოზი, გეგა, ქრისტიანე და გიგი იუნყეზიანი, რომ გარდაიცვალა

ლიანა ბლიაძე.

მისამართი: ხაშური, იმერეთის ქუჩა 29.

დაკრძალვა დღეს, 15 აგვისტოს, 14 საათზე

ვახტანგ, თემურაზ, მორისი და ლამარა ვეფხვაძეები ოჯახებით ღრმა მწუხარებით იუნყეზიან ბიძაშვილის

ლიანა ბლიაძის

გარდაცვალებას და სამძიმარს უცხადებენ განსვენებულის ოჯახის წევრებსა და სანათესავოს.

ქართული მთასვლელის გარდაცვალებას American Alpine Journal ეხმარება.

„ძალიან, ძალიან გვწყდება გული, რომ გარდაიცვალა A.A.J-ის ხშირი კონტრიბუტორი არჩილ ბადრიაშვილი, საქართველოში, მის საყვარელ კავკასიის მთებში, ელვის დაცემის შედეგად. არჩილი იყო არა მხოლოდ შესანიშნავი მთასვლელი, არამედ ექიმი, აღმზრდელი, პატრიოტი, იუმორისტი და მრწამსიანი სულის ადამიანი. მეტი არავის გაუკეთებია მთასვლელისთვის საქართველოს მთების საოცრებების სწავლებისთვის (მათ შორის, 2024 წლის A.A.J-ის ორი მთხრობა). გულწრფელად ვუსამძიმრებ არჩილის ოჯახს და მეგობრებს.“

ცნობისთვის, 34 წლის არჩილ ბადრიაშვილი გამოჩენილი ალპინისტი იყო, რომელსაც ამ სპორტის უმაღლესი ჯილდოს კი ჰქონდა მოგებული.

ბადრიაშვილი 2022 წელს 'ოქროს წერაყინის' (Piolets d'Or) გამარჯვებული გიორგი ტეფნაძესთან და მაქარ გელაშვილთან ერთად გახდა. ქართველმა სპორტსმენებმა პრიზი პაკისტანის აქამდე დაუპყრობელ მწვერვალ სარაგარზე ასვლის გამო მიიღეს.

2020 წელს გამოვიდა ფილმი - „ახალი გზა უმზაზე“, რომელიც ქართველი მთასვლელის ისტორიას მოგვითხრობს და არჩილ ბადრიაშვილი კოლეგასთან, გიორგი ტეფნაძესთან ერთად, დეტალურად მოგვითხრობს, როგორ დალაშქრეს ქართველმა ალპინისტებმა კავკასიონი.

ზუბდილი ხანძარს ორი ბავშვი ემსხვერპლა. საგანგებო სიტუაციების მართვის სამსახურის ინფორმაციით, ცეცხლი, ბუკიას ქუჩაზე, საცხოვრებელი კორპუსის მე-8 სართულზე გაჩნდა. ხანძრის შედეგად, 6 წლის ტყუპი ძმები დაიღუპნენ.

ბინაში მყოფი კიდევ ორი მცირეწლოვნის გადარჩენა შესაძლებელია. სასწრაფო დახმარების ჯგუფმა მობარდები კლინიკაში გადაიყვანა. მათ სიცოცხლეს საფრთხე არ ემუქრება.

სტი იყო, რომელსაც ამ სპორტის უმაღლესი ჯილდოს კი ჰქონდა მოგებული.

ბადრიაშვილი 2022 წელს 'ოქროს წერაყინის' (Piolets d'Or) გამარჯვებული გიორგი ტეფნაძესთან და მაქარ გელაშვილთან ერთად გახდა. ქართველმა სპორტსმენებმა პრიზი პაკისტანის აქამდე დაუპყრობელ მწვერვალ სარაგარზე ასვლის გამო მიიღეს.

2020 წელს გამოვიდა ფილმი - „ახალი გზა უმზაზე“, რომელიც ქართველი მთასვლელის ისტორიას მოგვითხრობს და არჩილ ბადრიაშვილი კოლეგასთან, გიორგი ტეფნაძესთან ერთად, დეტალურად მოგვითხრობს, როგორ დალაშქრეს ქართველმა ალპინისტებმა კავკასიონი.

ადგილზე, სამაშველო ჯგუფებთან ერთად, მობილიზებული იყვნენ სამართალდამცველები. არსებობდა ცეცხლის სხვა სართულებზე გაფრთხილების საშიშროება, თუმცა რამდენიმე საათიანი სალიკვიდაციო სამუშაოების შედეგად, მაშველებმა შეძლეს ხანძრის სრული ჩაქრობა.

ხანძრის გამომწვევი მიზეზი უცნობია. საგარეულოდ, ხანძარი ანთებული სანთლის უყურადღებოდ დატოვებამ გამოიწვია! მომხდარ ფაქტზე დანწყებულია გამოძიება.

მთავარი რედაქტორი სპარტაკ ქობულაია (599-36-00-35);

რედაქტორის მოადგილე მამუკა ვაშაკიძე (597-22-07-04),

შემოქმედებითი ჯგუფი: ალექს ასლანიშვილი, თემურ ქორიძე, თათარ ტურაბელიძე, გია პლატონიშვილი,

პიარისა და მარკეტინგის მენეჯერი რუსუდან ქობულაია (577-77-27-17),

სტილისტ-კორექტორები: ნაირა კეკელია, მაია იორამაშვილი.

ოპერატორი შორენა გვილია. დამკაბადონებელი გიორგი მახარაშვილი.

გამეტ „საქართველოს რესპუბლიკის“ განახლებული ლოგოს ავტორი გიორგი ნადარეიშვილი

მისამართი: თბილისი. აკაკი წერეთლის N116

წერილები გამოგზავნეთ ელექტრონულ მისამართზე: sak@sak.ge

გაზეთი დამოუკიდებელია და სემლმდვანელობს თავისუფალი პრესის პრინციპით. რედაქციის აზრი, შესაძლოა, არ ემთხვეოდეს ავტორთა მოსაზრებებს.

რედაქციაში შემოსული მასალები არ რეცენზირდება და ავტორებს უკან არ უბრუნდებათ. ფაქტების სიზუსტეზე პასუხისმგებელია ავტორი.

საავტორო უფლებები დაცულია. რედაქცია პასუხს არ აგებს სოციალური ქსელიდან და სხვა მედია-საშუალებებიდან გადმოგზავნილ, ან უცხოური პრესიდან თარგმნილი მასალების, ფაქტების, ინფორმაციის სიზუსტეზე, აგრეთვე სარეკლამო განცხადებების შინაარსსა და სტილზე.

იხეხება სტამბა „კოლორი“ ე. ბაღდავაძის №3

კოლორი ჯგუფი

UAC(უპაქ)070.4(479.22) C-323

2 009882 616932

რეკლამისთვის დარეკეთ: 577-77-27-17

rkobulia29@gmail.com

ანგარიშის ნომერი GE90BG0000000538329790

გაზეთის მომწოდებელი ნომერი გამოცემა ორშაბათს, 19 აპრილი